

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lääninhallituslaki ja laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista. Mainittujen lakien antaminen edellyttää eräiden muiden lakien teknistä tarkistamista.

Lääninhallituksia kehitetään alueensa yleisinä hallinto- ja turvallisuustehtävistä vastaavina viranomaisina. Tavoitteena on koota ihmisten ja olosuhteiden turvallisuuteen liittyvät asiat mahdollisimman laajasti samaan viranomaiseen, lääninhallitukseen. Työsuojelupiirien työsuojelutoimistot ehdotetaan yhdistettäväksi lääninhallituksiin. Koska työsuojeluhallinnon tehtävien hoitaminen vaatii itsenäistä ja riippumatonta asemaa, työsuojeluhallinto ehdotetaan säädettäväksi itsenäiseksi osaksi lääninhallitusta.

Lääninhallituksen nykyiset ja ehdotetut uudet tehtävät eivät edellytä enää niin tiheää aluejaotusta kuin aikaisemmin. Läänijakoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että läänien määrä vähenisi manner-Suomessa yhdestätoista viiteen. Nämä olisivat Etelä-Suomen lääni, Itä-Suomen lääni, Länsi-Suomen lääni sekä nykyiset Oulun ja Lapin läänit. Lisäksi Ahvenanmaalla on Ahvenanmaan lääninhallitus. Lääninhallituksilla olisi hallintokaupungin lisäksi palveluyksiköt nykyisten lakautettavien lääninhallitusten tiloissa.

Edellytyksiä lääninhallitusten lukumäärän supistamiselle on luonut kunnallishallinnon voimakas kehittyminen. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on merkittävästi siirretty tehtäviä ja toimivaltaa keskushallinnolta ja lääninhallituksilta suoraan kunnille. Lisäksi on huomattava vuonna 1994 toteutettu aluekehitystehtävien siirtäminen lääninhallituksilta maakunnan liitoille.

Kansalaisten palveluista nykyisin pääosa tuotetaan kunnissa. Lääninhallituksen välittöminä asiakkaina ovat kunnalliset organisaatiot ja valtion oma paikallishallinto sekä eräät yrittäjät ja yhteisöt. Lääninhallitusten luku-

määrän supistaminen ei merkitsisi kansalaisille tarjottavien palvelujen vähentymistä. Kysymys on ensi sijassa valtion oman välillisen hallinnon järjeistämisestä.

Lääninhallitusten lukumäärän vähentämisen eräänä perusteena on myös lääninhallitusten tehtävien voimakas vähentyminen viimeisen kymmenen vuoden aikana. Lääninhallituksista ovat vähentyneet erityisesti ne lupa- ja muut tehtävät, jotka edellyttivät yksityisten ihmisten tai yrittäjien asiointia lääninhallituksissa, ympäristötehtävät sekä aluekehitystyöhön liittyneet tehtävät. Toisaalta uusi tietotekniikka mahdollistaa aikaisempaa paremmin virastojen palvelujen käytön ilman henkilökohtaista asiointia. Nykyinen läänijako on myös perusteiltaan epäyhtenäinen.

Lääninhallitusten henkilöstön määrä on vähentynyt supistuneita tehtäviä vastaavasti 1990-luvulla lähes puoleen. Vähennykset eivät ole kuitenkaan koskeneet lääninhallitusten johto-organisaatiota, jonka supistaminen ei ole mahdollista ilman läänijaon tarkistamista.

Vaikka läänijakoa ehdotetaan muutettavaksi, samanaikaisesti ehdotetaan kansanedustajien vaalien vaalipiirijako ja Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaalien vaalialuejako säilytettäväksi asiallisesti nykyisenä. Teknisenä tarkistuksena kuitenkin ehdotetaan Turun läänin pohjoinen ja eteläinen vaalipiiri muutettavaksi nimeltään Satakunnan ja Varsinais-Suomen vaalipiireiksi sekä Hämeen läänin pohjoinen ja eteläinen vaalipiiri Pirkanmaan ja Hämeen vaalipiireiksi.

Elinkeinojen ja työvoima-asoiden alueellista edistämistä varten ehdotetaan perustettavaksi työvoima- ja elinkeinokeskukset. Keskus olisi uusi alueviranomainen, johon koottaisiin nykyiset kauppa- ja teollisuusministeriön alaiset KTM yrityspalvelun piiritoi-

mistot, teknologian kehittämiskeskuksen kottimaan yksiköt, Valtiontakuukeskuksen alue-toimistot, Suomen Ulkomaankauppaliiton alueyksiköt, työministeriön alaiset työvoima-piirien toimistot sekä maa- ja metsätalousministeriön alaiset maaseutuelinkeinopiirit. Työvoima- ja elinkeinokeskus korvaisi kuusi nykyistä alueellista työvoima- ja elinkeino-organisaatiota. Näissä tehtävissä on nykyisin yhteensä 77 alueellista yksikköä.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten ohjauksesta vastaisivat omalla toimialallaan maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työministeriö. Kauppa- ja teollisuusministeriö vastaisi lisäksi keskusten yleishallinnollisesta johtamisesta. Keskuksia johtaisivat valtioneuvoston nimittämät johtajat, jotka on tarkoitettu nimittämään viiden vuoden määräajaksi.

Työvoima- ja elinkeinokeskus hoitaisi elinkeinotoiminnan ja työvoimahallinnon alueellisia kehittämis-, rahoitus- ja koulutustehtäviä. Sen tehtäviin kuuluisi lisäksi eräitä erikseen säädettyjä valvonta- ja tarkastustoimintoja. Keskus edistäisi ja tukisi alueensa kehittämistä. Uuden viraston kautta ohjautuisi valtaosa valtion talousarviossa merkityistä aluekehitysvaroista.

Keskusten perustaminen parantaisi yritysten ja niiden toimintaedellytysten kehittämistä ja helpottaisi työllisyyden hoitoa, kun nyt eri sektoreilla tehtävät päätökset saataisiin palvelemaan samaa päämäärää. Uudistuksen tavoitteena on yhdensuuntaistaa valtion alueellista elinkeinoelämää ja työvoimapolitiikkaa koskevaa päätöksentekoa. Se olisi nykyistä yhdensuuntaisempaa, kun päätöksistä vastaisi vain yksi viranomainen.

Nykytilanteeseen verrattuna saataisiin aikaan myös toiminnan laadullista kehittämistä,

kun asiakasrekisterit, muut tietopohjat ja yritystutkimukset palvelisivat kaikkea uusien työpaikkojen synnyttämistä ja aluetason elinkeinoja koskevaa päätöksentekoa. Yrittäjän kannalta uudistus helpottaisi asiointia, kun valtion alueelliset yrityspalvelut saisi samasta paikasta. Nykyisin palvelut jakaantuvat paitsi eri viranomaisten välillä, myös eräissä tapauksissa eri kaupunkeihin. Uudistuksella varmistettaisiin yrityksiä koskevien asioiden yhdenmukainen käsittely.

Keskuksia on tarkoitettu perustaa 13. Ne sijoittuisivat seuraaville alueille: Uusimaa-Häme, Varsinais-Suomi, Satakunta, Pirkanmaa, Kymi, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi. Työvoima- ja elinkeinokeskusten aluejaot päättäisi valtioneuvosto.

Uudistuksen kohteena olevissa nykyisissä alueviranomaisissa työskentelevä henkilöstö, lukuun ottamatta lääninhallituksen maaherraa, siirtyisi entisine etuineen ja oikeuksineen uuden lääninhallituksen tai sen palveluyksikön palvelukseen tai työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Tarvittavissa henkilöstön supistuksissa käytetään hyväksi ensisijaisesti luonnollista poistumaa.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Työsuojelupiirien työsuojelutoimistoja koskevilta osin säännökset ehdotetaan kuitenkin tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998. Vaikka uudistuksen toimeenpano ehdotetaan aloitettavaksi jo vuonna 1997, tarkoituksena on, että perustettavassa lääninhallituksessa voi olla päällekkäistä virkamiehistöä vuoteen 2001 ulottuvaan siirtymäkauteen saakka.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen vuoden 1997 valtion talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	7
1. Johdanto	7
2. Nykytila	8
2.1. Lääninhallitukset	8
2.1.1. Lääninhallituksia koskeva lainsäädäntö	8
2.1.2. Lääninhallitusten nykyiset tehtävät	8
2.1.3. Lääninhallitusten tehtäviä koskevat keskeiset aikaisemmat muutokset ..	9
2.1.4. Läänijaon aikaisemmat muutokset	11
2.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto	12
2.2.1. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistoja koskeva lainsäädäntö	12
2.2.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistojen tehtävät	12
2.3. Alueelliset työvoima- ja elinkeino-organisaatiot	13
2.3.1. Alueellisia työvoima- ja elinkeino-organisaatioita koskeva lainsäädäntö .	13
2.3.2. Nykyiset alueelliset työvoima- ja elinkeino-organisaatiot	13
2.4. Aluejakoja koskeva lainsäädäntö	14
2.5. Kansainvälinen kehitys	15
2.5.1. Ruotsi	15
2.5.2. Norja	16
2.5.3. Tanska	17
2.5.4. Iso-Britannia	17
2.6. Nykytilan arviointi	18
2.6.1. Yleistä	18
2.6.2. Lääninhallinto	19
2.6.3. Työvoima- ja elinkeinohallinto	19
3. Esityksen tavoitteet	20
3.1. Yleiset tavoitteet	20
3.2. Lääninhallitusten kehittämistavoitteet	21
3.3. Alueellisen työvoima- ja elinkeinohallinnon kehittämistavoitteet	22
3.4. Keskeiset viranomaisia koskevat ehdotukset	23
3.4.1. Lääninhallitusten kehittäminen	23
3.4.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistot osaksi lääninhallitusta	24
3.4.3. Lääninhallituksen ohjaus, johtaminen ja organisaatio	25
3.4.4. Lääninhallituksen alueelliset palveluyksiköt	25
3.4.5. Työvoima- ja elinkeinokeskusten perustaminen	25
3.4.6. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ohjaus ja johtaminen	26
3.5. Ehdotus aluejaoista	27
3.5.1. Ehdotus lääninhallituksen aluejaoksi	27
3.5.2. Ehdotus työvoima- ja elinkeinokeskusten aluejaoksi	30
4. Ehdotusten vaikutukset	30
4.1. Vaikutukset hallinnon asiakkaiden asemaan	30
4.2. Taloudelliset vaikutukset	30
4.2.1. Lääninhallinnon uudistus	30
4.2.2. Työvoima- ja elinkeinokeskukset	31
4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	32
4.3.1. Lääninhallitukset	32

4.3.2. Työvoima- ja elinkeinokeskukset	33
4.4. Vaikutukset aluekehitystyöhön	34
5. Asian valmistelu	34
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	34
5.2. Aiemmat esitykset	35
5.3. Lausunnot	36
6. Muiden esitykseen sisältyvien lakien muutokset	36
7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	37
7.1. Läänijaon muutoksen vaikutukset	37
7.2. Muut muutokset	38
7.3. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista	38
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	40
1. Lakiehdotusten perustelut	40
1.1. Lääninhallituslaki	40
1.2. Laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista	45
1.3. Laki kansanedustajain vaaleista	47
1.4. Laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista	48
1.5. Laki työsuojeluhallinnosta	48
1.6. Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa	49
1.7. Vuosilomalaki	49
1.8. Työturvallisuuslaki	49
1.9. Laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista	49
1.10. Liikuntalaki	49
1.11. Nuorisotyölaki	49
1.12. Palkkaturvalaki	50
1.13. Maaseutuelinkeinolaki	50
1.14. Porotalouslaki	50
1.15. Luontaiselinkeinolaki	50
1.16. Koltlaki	51
1.17. Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta	51
1.18. Siemenkauppalaki	51
1.19. Kasvinsuojelulaki	51
1.20. Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä	52
1.21. Laki emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä	52
1.22. Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta	52
1.23. Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä	52
1.24. Kalastuslaki	52
1.25. Laki satovahinkojen korvaamisesta	53
1.26. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta	53
1.27. Laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata	53
1.28. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle	53
1.29. Laki yritystuesta	53
1.30. Laki Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä	54
1.31. Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta	54
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	54
2.1. Lääninhallitusasetus	54
2.2. Asetus työvoima- ja elinkeinokeskuksista	54

3. Voimaantulo	55
--------------------------	----

LAKITEKSTIT

1. Lääninhallituslaki	56
2. Laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista	59
3. Laki kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	61
4. Laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain 4 §:n muuttamisesta	63
5. Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	64
6. Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta	65
7. Laki vuosilomalain 2 §:n muuttamisesta	66
8. Laki työturvallisuuslain 11 §:n muuttamisesta	67
9. Laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta	68
10. Laki liikuntalain muuttamisesta	69
11. Laki nuorisotyölain 3 §:n muuttamisesta	70
12. Laki palkkaturvalain muuttamisesta	71
13. Laki maaseutuelinkeinolain muuttamisesta	72
14. Laki porotalouslain muuttamisesta	73
15. Laki luontaiselinkeinolain muuttamisesta	74
16. Laki kolttalain muuttamisesta	75
17. Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	76
18. Laki siemenkauppalain muuttamisesta	77
19. Laki kasvinsuojelulain muuttamisesta	78
20. Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta	79
21. Laki emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annetun lain muuttamisesta	80
22. Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta	81
23. Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta	82

24. Laki kalastuslain muuttamisesta	83
25. Laki satovahinkojen korvaamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	84
26. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta	85
27. Laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain muuttamisesta . . .	86
28. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta	87
29. Laki yritystuesta annetun lain muuttamisesta	88
30. Laki Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	89
31. Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta	90

RINNAKKAISTEKSTIT

3. Laki kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta	91
4. Laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain 4 §:n muuttamisesta	95
5. Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	96
7. Laki vuosilomalain 2 §:n muuttamisesta	97
8. Laki työturvallisuuslain 11 §:n muuttamisesta	98
9. Laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta	99
10. Laki liikuntalain muuttamisesta	100
11. Laki nuorisotyölain 3 §:n muuttamisesta	101
17. Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	102
25. Laki satovahinkojen korvaamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	103
30. Laki Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 12 §:n muuttamisesta	104
31. Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta . . .	105

LIITTEET

Lääninhallitusasetus	106
Asetus työvoima- ja elinkeinokeskuksista	110
Ehdotus uudeksi läänijaoksi	113
Ehdotus työvoima- ja elinkeinokeskusten aluejaoksi	114

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Hallintoa on Suomessa johdonmukaisesti kehitetty siten, että kuntien toimivaltuuksia on asteittain lisätty. Erityisesti 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa toteutetut valtion-osuus uudistukset ovat laajentaneet kuntien toiminta- ja varainkäytön mahdollisuuksia sekä lisänneet kuntien vastuuta kansalaisten palveluista. Tämä kehitys on muuttanut valtion aluehallinnon yleistä tarvetta ja asemaa. Erityisesti muutos on vaikuttanut lääninhallitusten toimintaan. Nykyisessä tilanteessa valtion aluehallintoa on mahdollista koota ja keventää.

Toisaalta kuntien toiminnan laajennuttua valtion aluehallinnonkin viranomaisten ja henkilöstön määrä lisääntyi 1970-luvulla ja vielä 1980-luvullakin. Tunnusomaista on ollut eri alueviranomaisten toimialojen kaventuminen ja erillisten alueviranomaisten lukumäärän asteittainen lisääntyminen aina 1990-luvulle saakka. Kehitystä on kuvattu usein niin sanottuna hallinnon sektoroituneisuuden ja sirpaloitumisen lisääntymisenä.

Suomessa ei valtion aluehallinnossa ole yhtenäistä alueviranomaista, esimerkiksi lääniniä. Valtiolla on lääninhallitusten lisäksi 23 aluehallinnon alueviranomaista, joissa työskenteli vuonna 1995 noin 30 000 henkilöä. Valtaosa alueviranomaisista on kooltaan varsin pieniä. Toisaalta seitsemässä suurimmassa alueviranomaisessa työskentelee yhteensä 27 000 henkilöä.

Viranomaisten nykyiset kapeat toimialat vaikeuttavat hallinnon toimintaa. Myös asiointi eri viranomaisissa on tällöin hankalaa. Toisaalta muun muassa Suomen jäsenyys Euroopan unionissa edellyttää hallinnolta uudenlaista yhteistyötä. Aluehallinnon uudistuksella pyritäänkin vähentämään erillisten alueviranomaisten lukumäärää ja muodostamaan aluehallintoon aikaisempaa laajempaa toimialuetta hoitavia viranomaisia. Tavoitteena on asiakaspalvelun parantaminen ja monipuolistaminen. Samalla pyritään hallinnollisiin säästöihin. Uudistuksella myös yhdenistettäisiin aluehallinnon toimintaa, kun pieniä alueviranomaisia koottaisiin toimin-

nallisesti yhtenäiseksi virastoksi.

Tärkeä tavoite on myös työllisyyden edistäminen. Suomen nykyinen työttömyystilanne edellyttää yrittäjyyden lisäämistä ja uusin työpaikkojen luomista. Kun nykyiset kuusi alueellista viranomaista kolmella hallinnonalalla saataisiin palvelemaan samaa päämäärää, työllisyyden edistämistä, tämä lisäisi edellytyksiä viranomaisten aikaisempaa tehokkaampaan tukeen pysyvien työpaikkojen synnyttämiseksi niin maataloudessa kuin muillakin elinkeinoelämän toimialoilla.

Hallituksen esityksen tavoitteena on koota valtion aluehallintoa siten, että hallinto-, tutki- ja turvallisuustehtäviä kootaan lääninhallitukseen sekä elinkeino- ja työvoimahallintoa perustettaviin työvoima- ja elinkeinokeskuksiin.

Aluejaotusta pyritään yhdenmukaistamaan. Se pohjautuisi jatkossa pääasiallisesti maakuntajakoon ja sen kerrannaisiin. Aluejako on tarkoitus pitää tiheänä niissä tehtävissä, joissa viranomaisen tehtävät vaativat kiinteää yhteyttä alueen kehittämiseen ja joissa annetaan välitöntä asiakaspalvelua. Aluejaotusta voidaan sen sijaan harventaa hallinnollisissa viranomaisissa, joissa kansalaiset eivät yleensä itse asioi.

Uudistus merkitsisi, että erillisten alueviranomaisten määrä supistuisi. Kun valtion aluehallinto toimii 211 toimipisteessä, esityksen mukaan näistä 77 koottaisiin 13 työvoima- ja elinkeinokeskukseen ja 22 viiteen lääninhallitukseen. Erillisiksi valtion alueviranomaisiksi jäisivät edelleen lääninverovirastot, tullipiirit, tiepiirit, merenkulkupiirit, sotilasläänit, rajavartiolaitos ja ympäristökeskukset sekä eräitä tutkimusaseman tai vastaavan luonteisia pieniä alueviranomaisia. Myös poliisin aluehallinnon neljästä alueyksiköstä kolme jäisi tässä vaiheessa erillisiksi. Hallituksen esitystä poliisin aluehallinnon kokoamisesta lääninhallitusten alaisiksi rikoksantorjuntakeskuksiksi ja liikenneturvalisuuskeskuksiksi valmistellaan erikseen. Nyt uudistuksen kohteena olevissa, siis lähes poolesta valtion alueviranomaisista, työskentelee yhteensä vajaat 3 000 henkilöä.

Lääninhallitusten toimialaa ehdotetaan

laajennettavaksi ihmisten ja olosuhteiden turvallisuutta koskevista asioista. Työsuojelupiiriin työsuojelutoimistot ehdotetaan yhdistettäväksi lääninhallituksiin. Lääninhallitukset toimisivat alueen yleis- ja erityishallintoviranomaisena sekä hoitaisivat turvallisuuteen liittyviä tehtäviä.

Kun lääninhallituksen nykyiset tehtävät ja sille ehdotetut uudet tehtävät ovat sellaisia, etteivät ne enää edellytä yhtä tiheää aluejaotusta kuin aikaisemmin, voidaan lääninhallitusten lukumäärää supistaa. Nykyinen lääninjako on ollut voimassa 36 vuotta ja sitä on muutettu useita kertoja jo aikaisemmin. Aluejaotuksen tulee perustua viranomaisen toiminnallisiin tarpeisiin.

Kun poliisi toimii vielä nykyisin jakaantuneena 230 poliisipiiriin, kihlakuntaudistuksen tultua voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996 piirien lukumäärä on vain 90. Tarvetta yhtä tiheään poliisin lääninjohtojen määrään ei tämän jälkeen enää ole.

Elinkeinojen ja työvoima-asioiden alueellista edistämistä varten ehdotetaan perustettavaksi työvoima- ja elinkeinokeskukset. Uudistuksen tavoitteena on koota nykyinen, melko hajanaisesti toimiva alueellinen elinkeino- ja työvoimahallinto yhteen organisaatioon.

2. Nykytila

2.1. Lääninhallitukset

2.1.1. Lääninhallituksia koskeva lainsäädäntö

Hallitusmuodon 50 §:n mukaan yleistä hallintoa varten Suomi on jaettava lääneihin, kihlakuntiin ja kuntiin. Lisäksi 51 §:n 1 momentissa säädetään, että lääninhallintoa johtaa maaherra. Lääninhallituksista on annettu vuonna 1987 laki (1233/87). Aikaisemmin lääninhallituksia koskevat hallintosäädökset olivat ainoastaan asetuksentasoisia. Lääninhallituksen organisaatiosta, johtamisesta sekä asioiden ratkaisemisesta on säädetty tarkemmin lääninhallitusasetuksessa (638/92).

Lääninjoesta on säädetty viimeksi vuonna 1986 annetulla läänijakolailla (633/86), joka kumosi edellisen läänien luvusta vuonna 1962 annetun lain (201/62).

Lisäksi asetuksella on säädetty läänien vaakunoista (21/61). Lääninhallitusten sijaintipaikkakunnista ei sen sijaan ole säädöksiä lukuun ottamatta Keski-Suomen ja Pohjois-

Karjalan lääninhallituksia, jotka perustettiin vuonna 1960 asetuksella (24/60 ja 25/60).

Lääninhallitus on alueen yleishallintoviranomainen. Kun erityislainsäädäntö on asteittain alaltaan laajentunut, lääninhallituksen yleishallintoviranomaisen tehtävä on muodostunut varsin vähäiseksi. Lääninhallituksen keskeisin tehtävä on toimia nykyisin seitsemän ministeriön ohjauksessa toimivana erityishallintoviranomaisena. Sen tehtävistä on säädetty useassa laissa ja asetuksessa.

2.1.2. Lääninhallitusten nykyiset tehtävät

Lääninhallituksia on manner-Suomessa yksitoista. Lisäksi Ahvenanmaalla on Ahvenanmaan lääninhallitus, jonka tehtävät poikkeavat muiden lääninhallitusten tehtävistä.

Lääninhallitukset toimivat alueensa yleisenä hallintoviranomaisena. Lääninhallitusten yleishallinnollinen ohjaus ja valvonta kuuluvat sisäasiainministeriölle.

Lääninhallitukset hoitavat lisäksi

— oikeusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa ulosottotoimen tulosohtajusta, neuvontaa, koulutusta ja valvontaa. Tehtävästä huolehtii oikeushallintopäällikkö. Tämä tehtävä perustuu 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulevaan kihlakuntaudistukseen.

— sisäasiainministeriön ohjauksessa ja valvonnassa poliisin lääninjohtoon tehtäviä sekä pelastustoimen aluejohtotehtäviä.

— opetusministeriön ohjauksessa ja valvonnassa opetus- ja kulttuuritoimen seurantaan ja sovittaviin arviointiprojekteihin, aikuisten ammatillisen koulutuksen hankkimiseen sekä opiskelijoiden oikeusturvaan ja yhteishakuun liittyviä tehtäviä. Lääninhallitukset asettavat opetus- ja kirjastotoimen investoinnit kiireellisyysjärjestykseen ja vastaavat kirjastoalan alueellisesta asiantunteuksesta. Lisäksi lääninhallitusten yhteydessä toimivat nuoris- ja liikuntalautakunnat, joiden tehtävänä on toimia opetusministeriön ja lääninhallituksen asiantuntijaeliminä nuorisotyölain (235/95) ja liikuntalain (984/79) mukaisissa asioissa. Kussakin läänissä on Ahvenanmaata lukuun ottamatta lisäksi taitteen edistämistä varten läänin alueella läänin taidetoimikunta, joka on suoraan opetusministeriön alainen, mutta jonka hallintohenkilöstö on palvelussuhteessa lääninhallituksiin.

— maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa läänineläinlääkärin tehtäviä sekä eräitä elintarvikevalvonnan tehtäviä.

— liikenneministeriön ohjauksessa ja valvonnassa joukkoliikenteen suunnittelua ja joukkoliikenteen valtionosuustehtäviä. Lääninhallitukset myöntävät taksi-, tavaraj- ja henkilöliikennelupia. Lääninhallitukset hoitavat liikenteen valmiustehtäviä.

— sosiaali- ja terveystoimen alaisuudessa sosiaali- ja terveystoimen seuranta- ja arviointitehtäviä, päättävät enintään 25 miljoonaa markkaan ulottuvista investoinneista, hoitavat alueellisia pakolais- ja paluumuuttaja-asioita sekä eräitä sosiaali- ja terveystoimen lupa- ja valvontatehtäviä.

— kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudessa kuluttaja- ja kilpailuhallinnon lupa-, valvonta- ja tarkastustehtäviä.

Lisäksi lääninhallitukset käsittelevät kunnalliskanteluita ja järjestävät alueellisia maanpuolustuskursseja sekä huolehtivat valmiustehtävistä.

Lääninhallituksissa työskentelee vuonna 1996 noin 1 280 henkilöä. Niiden yhteenlasketut toimintamenot ovat vuonna 1996 noin 325 miljoonaa markkaa. Suurin lääninhallitus on Uudenmaan lääninhallitus, jossa työskentelee noin 200 henkilöä. Kooltaan pienimmät lääninhallitukset ovat Mikkelin ja Pohjois-Karjalan lääninhallitukset, joissa työskentelee noin 80 henkilöä.

Lääninhallitukset ratkaisivat vuonna 1995 yhteensä 63 000 hallinnollista asiaa. Vastava luku oli vuonna 1994 noin 75 000, vuonna 1993 noin 93 000 sekä vuonna 1990 noin 200 000 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä oli esimerkiksi vuonna 1995 Uudenmaan lääninhallituksessa 15 500, Turun ja Porin lääninhallituksessa 7 000 sekä Kuopion, Pohjois-Karjalan, Mikkelin, Kymen ja Keski-Suomen lääninhallituksissa noin 3 000.

Ruotsinkieliset palvelut

Lääninhallituksia koskevat pääsääntöisesti samat ruotsinkielien palvelujen järjestämistä sääntelevät vaatimukset kuin muitakin valtion viranomaisia. Ainoastaan sivistystoimen tehtävissä lääninhallituksilla on muista viranomaisista poikkeavat palveluvaatimukset. Lääninhallitusasetuksen 15 §:n mukaan Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Vaasan läänit jaetaan kahteen opetustoimen toimialueeseen siten, että toiseen kuuluvat ne oppilaitokset, joiden opetuskieli on suomi ja toiseen ne, joiden opetuskieli on ruotsi. Opetusministeriö on määrännyt nämä lääninhallitukset hoitamaan myös muualla Suomessa ruotsinkie-

listä sivistystoimintaa koskevia tehtäviä. Lääninhallituksissa asianomaisia tehtäviä hoitaa yhteensä hieman yli kymmenen virkamiestä. Kun sivistystoimen tehtäviä on siirretty suoraan kunnille ja oppilaitosten ylläpitäjille, lääninhallitusten sivistystoimen tehtävät ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana vähentyneet olennaisesti.

2.1.3. Lääninhallitusten tehtäviä koskevat keskeiset aikaisemmat muutokset

Kruunun edunvalvoja

Vuoden 1634 hallitusmuodon mukaan maaherra oli kuninkaan omaisuuden ja edun valvoja läänissään. Maaherran tehtävänä oli laillisuuden, rauhan ja järjestyksen valvonta, kruunun päätösten toimeenpano, kruunun omaisuudesta ja saatavista huolehtiminen, maan ja kaupunkien rakentamisesta ja parantamisesta huolehtiminen sekä teiden kunnossapidon valvonta. Maaherra ei sen sijaan saanut osallistua sota- ja puolustuskysymyksiin asioihin eikä toimia tuomarina.

Maaherran tehtävät olivat pääosin muuttumattomat vuoteen 1894 saakka. Kun maalaiskunnat erotettiin kirkkopitäjistä, tuli maaherran valvoa kaupunkien ja maaseudulla toimivien valtion alempien viranomaisten lisäksi kuntia. Maaherra ratkaisi kuntien ja valtion alempien viranomaisten päätöksiä koskevat valitukset.

Turvallisuus- ja valvontaviranomainen

Vuoden 1937 lääninhallitusasetuksen mukaan lääninhallitus oli läänin ylin poliisiviranomainen, ulosotonhaltija ja läänin ylin täytäntöönpanoviranomainen. Maaherra valvoi verojen ja muiden valtiolle tulevien maksujen perimistä, itsehallintoyhdyskuntia sekä käsittelee valtion alempia hallintoviranomaisia koskevat valitukset.

Sota-aikana lääninhallitukset saivat poikkeusolojen vuoksi lisätehtäviä. Väestönsuojelutehtävät jäivät pysyvästi lääninhallituksen tehtäväksi sodan jälkeenkin.

Vuoden 1955 lääninhallitusasetuksessa lääninhallituksen tehtäviksi säädetään aikaisempien tehtävien lisäksi kaavoitus-, rakennus- ja palotoimen sekä liikenteen edistäminen. Lääninhallituksen tuli myös kehittää läänin taloudellisia, sosiaalisia, terveydenhoidollisia, sairaanhoidollisia, raittiuteen liittyviä, urheilullisia, sivistyksellisiä ja muita

vastaavia oloja.

Lääninoikeudet perustettiin lääninhallituksiin vuonna 1955. Valitusasiat ratkaistiin kolmijäsenisessä lääninoikeudessa.

Hyvinvointitehtävät

Lääninhallitusten tehtävät laajenivat olennaisesti hyvinvointivaltion rakentamisen vuosina 1970-luvulla. Vuonna 1971 lääninhallituksiin perustettiin sosiaali- ja terveysosastot ja kouluosastot. Lääninhallituksen tehtäviin kuuluivat poliisi- ja pelastustoimi, ympäristönsuojelu, väestönsuojelu, koulu- ja sivistystoimi, elintarvike- ja hintavalvonta, sosiaali- ja terveystoimi, huoneenvuokra-asioiden valvonta sekä taloudellisen kilpailun edistäminen. Lääninsuunnittelun tehtävät käynnistyivät lääninhallituksissa 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa.

Lääninhallituksia työllistivät 1970-luvulla ja vielä 1980-luvun alussakin erityisesti tehtäväkohtaiset valtionosuusjärjestelmät ja niihin liittyvät valvonta-, tarkastus- ja suunnittelujärjestelmät sekä toimeenpanosuunnitelmien vahvistamismenettelyt. Kun valtionosuudet myönnettiin erikseen kunnallisiin virkoihin, muihin kulutusmenoihin ja investointeihin, lääninhallitukset tekivät useita kymmeniä tuhansia valtionosuuspäätöksiä vuosittain. Lääninhallitus esimerkiksi päätti kunnille myönnettävistä valtionosuusviroista. Myös koulujen opettajien virkavaalin vahvistaminen kuului lääninhallituksen tehtäviin ja lääninhallitus määräsi avoimen opettajan viran väliaikaiset hoitajat.

Lääninhallituksesta yleishallintoveranomainen

Lääninhallituksille 1970-luvulla osoitetut uudet tehtävät on vähitellen kokonaan poistettu tai ne ovat vähentyneet. Valtionosuusuudistukset 1980- ja 1990-luvuilla lakkauttivat tehtäväkohtaiset valtionosuusjärjestelmät ja niihin liittyneet toimeenpanosuunnitelmien vahvistamiset sekä suunnittelujärjestelmät. Tämä laajensi kuntien mahdollisuutta käyttää laskennallisia valtionosuuksia entistä valtionosuusmenettelyä vapaammin. Kun lääninhallitusten kuntia koskeva normi- ja voimavaroohjaus lakkautettiin, lääninhallituksen asema muuttui olennaisesti suhteessa kuntiin ja myös keskushallintoon.

Viimeisin laaja valtionosuusuudistus ja kuntia koskeva normien purku toteutettiin

vuonna 1993. Tätä edelsi vuonna 1984 toteutettu niin sanottu Valtava-uudistus. Tehtäväkohtaisten valtionosuuksien myöntämispäätökset edellyttivät lukuisia päätöksiä pienistä valtionosuuksista sekä sosiaali- ja terveystoimissa että opetustoimissa. Valtava-uudistus vähensi merkittävästi tehtäväkohtaisten valtionosuuksien toimintasuunnitelmien käsittelyä ja niihin liittyviä vahvistus-, maksatus- ja vastaavia päätöksiä. Lääninhallitusten tehtäviä vähensi myös tehtäväkohtaisiin valtionosuuksiin liittyneiden toteuttamissuunnitelmien vahvistamismenettelyn lakkauttaminen. Samalla lääninhallituksen sosiaali- ja terveyshuollon kertomustietojen laaduntarkistus- ja tallennustehtävät päättyivät. Valtionosuussuorituksia oli ennen uudistusta noin 80 000 vuodessa. Vuosittaisten selvitysten määrä oli noin 10 000.

Vuonna 1989 lääninhallituksista erotettiin lääninoikeudet itsenäisiksi alueellisiksi tuomioistuimiksi. Nykyisin lääninhallitus on enää harvoissa asioissa valitusviranomaisena. Kunnallisten kanteluiden käsittely sen sijaan kuuluu lääninhallituksille. Kuntalain uudistamisen yhteydessä eduskunta poisti vuonna 1994 lääninhallituksilta oma-aloitteisen kuntien yleisen valvontaoikeuden ja valvonta rajoitettiin koskemaan vain kunnalliskanteluita.

Ulosottotoimen tehtävät sekä pääosin myös muut oikeushallinnon tehtävät siirrettiin lääninhallituksilta käräjäoikeuksille vuonna 1994.

Vuonna 1994 lääninhallituksilta siirrettiin maakunnan liitoille aluekehitystehtävät. Lääninrahamenettely lakkautettiin ja muutettiin maakunnan kehittämisrahaksi. Samassa yhteydessä lakkautettiin lääninhallituksen yhteydessä toimineet lääninneuvottelukunnat ja lopetettiin lääninsuunnittelu.

Erilaisten kansalaisilta ja yrityksiltä edellytettävien lupien määrän vähentäminen 1990-luvulla vähensi lääninhallitusten päätöksiä vuosittain kymmenillä tuhansilla. Esimerkiksi elinkeinoluvista on pääsääntöisesti luovuttu. Lupahallinnon yksinkertaistuttua kansalaisten asiointi lääninhallituksissa ei ole enää samalla tavoin tarpeen kuin aikaisemmin.

Lääninhallitusten sivistystoimen tehtävät ovat vähentyneet olennaisesti. Huomattavimmat muutokset ovat tapahtuneet 1 päivänä elokuuta 1985, kun peruskoululaki (476/83), lukiolaki (477/83) ja iltalukiolaki (478/83) sekä muut niihin liittyvät lait tulivat voimaan ja lääninhallituksilta poistettiin pääosin

yleissivistävän koulutuksen tehtävät, sekä 1 päivänä helmikuuta 1991, jolloin toteutettiin laaja koulutoimen sääntelyn purkamista koskeva uudistus. Lääninhallitusten kouluosastojen lakisääteisten tehtävien määrä on edelleen vähentynyt vuoden 1993 alussa voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen myötä ja muuttunut yleiseksi läänin alueen ja asukkaiden olojen seuraamiseksi. Samaan aikaan kuntien ja muiden oppilaitosten ylläpitäjien valta ja vastuu kuntalaistensa, oppilaitostensa ja myös seutukuntansa asioiden hoitajana on kasvanut.

Vuoden 1993 alussa voimaan tullessa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslainsäädännössä ja siihen liittyvissä lakimuutoksissa sekä alemman asteisessa sääntelyssä lääninhallituksen hallintotehtäviä on edelleen vähennetty. Lääninhallituksilta ovat poistuneet muun muassa niin sanottujen pienten perustamishankkeiden valtionrahoituksen myöntäminen sekä opettajien kurinpitoon liittyvät tehtävät.

Vuonna 1995 lääninhallituksilta siirrettiin käräjäoikeuksille toimivalta toimia valitusviranomaisena opiskelijoiden erottamista ja koulunkäynnistä pidättämistä koskevista asioista. Ammatillisen koulutuksen määrällisen sääntelyn tehtävät poistuvat lääninhallituksilta vuonna 1997.

Alueelliset ympäristökeskukset perustettiin vuonna 1995, jolloin lääninhallitusten kaa-voitus- ja ympäristönsuojelun tehtävät ja yksiköt siirrettiin niihin. Lääninhallitus käsittelee aikaisemmin muun muassa kuntien asunto-ohjelmat. Nykyisin kunnat tekevät omat asunto-ohjelmansa ja hyväksyvät hankkeiden järjestyksen, jonka perusteella asuntorahasto myöntää lainat tai korkotuen. Vuonna 1994 aravalainaa koskevan uudistuksen yhteydessä lakkasivat lääninhallituksilta niille vielä jääneet asuntopoliittiset asiat.

Lääninhallitusten tehtäviä on toisaalta lisätty, erityisesti liikenneasioissa. Lääninhallitukset myöntävät nykyisin tavaraliikenteen luvat, joukkoliikenneluvat, linjaliikenneluvat sekä sairaankuljetusluvat. Lääninhallituksille siirrettiin myös vuonna 1994 ostoliikennepalvelut. Lääninhallitus toisin sanoen ostaa ja kilpailuttaa kannattamattoman runkoliikenteen.

Lääninhallituksille siirrettiin vuonna 1993 oikeus päättää kuntien sosiaali- ja terveystoimen investointeihin myönnettävistä valtionosuuksista 25 miljoonaan markkaan saakka.

Lääninhallitusten sosiaali- ja terveystoimen tehtäviä lisättiin 1990-luvulla niin ikään pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden sekä muiden maahanmuuttajien vastaanottopalvelujen alueellisilla tehtävillä. Pakolaisia ja turvapaikanhakijoita koskevat asiat on tarkoitus siirtää työministeriön hallinnonalalle vuonna 1997.

Poikkeusluvat liikkeiden aukioloon, mietojen juomien anniskeluluvat sekä alkoholivontatehtävät on siirretty lääninhallituksille. Myös kuluttaja- ja kilpailuasioissa sekä pelastushallinnossa on 1990-luvulla lisätty lääninhallituksien tehtäviä. Joulukuussa 1996 perustettavat kihlakunnanvirastot ovat yleishallinnollisesti lääninhallitusten alaisia.

Henkilöstötarpeen muutos

Lääninhallituksen henkilöstön määrää on supistettu muuttuneita tehtäviä vastaavasti siten, että vuosina 1994-1997 lääninhallitusten menokehyskiä on supistettu yhteensä 45 prosentilla, mikä merkitsee 40 prosentin supistusta lääninhallitusten henkilöstöön. Kun lääninhallituksissa työskenteli vuonna 1993 yhteensä 1 900 henkilöä, henkilöstön määrä vuonna 1996 on noin 1 280. Henkilöstön määrä supistuu aikaisempien tehtävien vähentymisen seurauksena vuonna 1997 noin 1 170 henkilöön.

2.1.4. Läänijaon aikaisemmat muutokset

Suomessa oli uuden ajan alussa yhdeksän linnalläänä. Vuoden 1634 hallitusmuodon antamisen jälkeen Suomeen muodostettiin neljä maaherrakuntaa. Nämä olivat Turun, Uudenmaan-Hämeen, Viipurin ja Pohjanmaan maaherrakunnat. Sittenmuin muodostettiin lisäksi Käkisalmen lääni.

Uudenkaupungin rauhan jälkeen 1721 Viipurin maaherrakunnan ja Käkisalmen läänin Ruotsille jääneistä osista muodostettiin Kyminkartanon ja Savonlinnan lääni. Vuonna 1775 Pohjanmaa jaettiin Vaasan ja Oulun lääneiksi ja Itä-Suomesta muodostettiin Kyminkartanon ja Kuopion lääni.

Vanha Suomi yhdistettiin 1812 muuhun Suomeen Viipurin lääninä. Vuonna 1831 Hämeen lääni ja Uudenmaan lääni erotettiin toisistaan. Samalla muodostettiin Mikkelin lääni, johon Kyminkartanon lääni osaksi sulautui.

Suomen itsenäistyessä läänejä oli kahdeksan. Vuonna 1918 muodostettiin Ahvenan-

maan lääni. Kaksi vuotta myöhemmin Ahvenanmaasta tehtiin itsehallinnollinen maakunta. Lääni ja lääninhallitus kuitenkin edelleen säilyivät Ahvenanmaalla valtiollisena aluejakona.

Lapin lääni erotettiin Oulun läänistä vuonna 1936. Kymen lääni muodostettiin 1945 Moskovan rauhassa Suomelle jääneistä Viipurin läänin osista ja osasta Uuttamaata. Uusimmat läänit ovat vuonna 1956 perustetut Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan läänit, jotka aloittivat toimintansa vuonna 1960.

Läänien luvusta vuonna 1962 annetussa laissa (201/62) edellytettiin perustettavaksi Satakunnan ja Tampereen läänit, joita ei kuitenkaan perustettu. Uuden läänijaon voimaantulo jätettiin riippumaan uusien lääninhallitusten perustamiseen tarvittavien varojen sisällyttämisestä valtion tulo- ja menoarvioon.

Hallitus antoi vuoden 1986 valtiopäiville esityksen laiksi läänijaosta (HE 19/1986 vp). Esityksessä ehdotettiin perustettavaksi Satakunnan, Pirkanmaan ja Kainuun läänit. Samalla alueeltaan muuttuvan Turun ja Porin läänin nimi ehdotettiin muutettavaksi Varsinais-Suomen lääniksi. Eduskunta päätti, ettei uusia läänejä perusteta. Uudessa läänijaosta annetussa laissa (633/86) säilytettiin läänien määrä ennallaan eikä läänien nimiin tehty muutoksia. Samalla poistettiin laista aikaisempaan läänien luvusta annettuun lakiin sisältynyt maininta tarpeesta perustaa uusia läänejä.

2.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimisto

2.2.1. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistoja koskeva lainsäädäntö

Työsuojelupiirin työsuojelutoimistoista on säädetty työsuojeluhallinnosta annetussa laissa (16/93), erityisesti sen 3 §:ssä. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistojen tehtäviä koskevat työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettu laki (131/73) ja työturvallisuuslaki (299/58) sekä useat työsuojelun vaatimuksia säätelevät lait ja asetukset. Lisäksi kansainvälisen työjärjestön ILO:n sopimukset sääntelevät työsuojelutoimintaa (kohta 7.3.).

2.2.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistojen tehtävät

Työsuojelupiirin työsuojelutoimistot toi-

mivat työsuojelun alueviranomaisina. Ne vastaavat alueellaan työsuojelun kehittämisestä ja valvonnasta.

Työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n nojalla työsuojeluhallinnon tulee työsuojelun edistämiseksi

1) kehittää työn turvallisuutta ja terveellisyttä,

2) valvoa tarkastuksia ja tutkimuksia suoritamalla, että työsuojelua koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, milloin se säädetään työsuojeluhallinnon tehtäväksi,

3) huolehtia työsuojelun suunnittelun ja kehittämisen kannalta tarpeellisista toimenpiteistä,

4) huolehtia työsuojelun neuvonta-, tiedotus-, tutkimus- ja koulutustoiminnasta,

5) antaa ohjeita, neuvoja ja koulutusta työsuojelukysymyksissä sekä suunnitella ja kehittää omaa työtään tekeville tarpeellista työsuojelua,

6) harjoittaa kiinteää yhteistoimintaa työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa työsuojelun alalla, sekä

7) suorittaa lisäksi ne muut tehtävät, jotka sen hoidettavaksi erikseen säädetään.

Työsuojeluhallinto on valvontatehtävää suorittaessaan riippumaton.

Työsuojelupiirin tehtävät ovat joko asiakas- tai viranomaisaloitteista valvontaa, valvonnan ja hallinnon tai tukitoimintojen kehittämistä sekä niitä tukevia toimintoja. Työsuojelupiirien asiakkaina ovat työnantajat ja työntekijät sekä heitä edustavat järjestöt.

Työsuojelupiirin toiminta on työpaikkoihin kohdistuvaa valvonta-, kehittämis- ja asiakaspalvelutyötä, joka on luonteeltaan pääosin kenttätyötä. Valtaosa asioista ja lähes kaikki viranomaisaloitteinen toiminta edellyttää käyntiä yrityksessä. Suomen jäsenyys Euroopan unionissa on lisännyt valvontavoitteiden määrää. Vain harvat asiat vaativat asiakkaan käyntiä viranomaisen luona.

Työsuojelupiirejä on 11 ja niiden aluejako noudattaa läänijakoa. Työsuojelupiirien toimistoissa työskentelee vuonna 1996 yhteensä 465 virkamiestä. Näistä noin 300 on tarkastustehtävissä. Toiminta on piirin sisällä hajautettu 81 pisteeseen siten, että henkilöstöä on piirin keskuspaikan lisäksi suurimmissa valvonnan kannalta tärkeissä työpaikkakesityksissä sekä sellaisilla alueilla, joille valvontamatkat etäisyystekijän vuoksi muutoin tulisivat liian hankaliksi. Koko maassa työsuojelutarkastusten kohteena oli vuonna 1994 yhteensä noin 210 000 työpaikkaa ja

tarkastuskäyntejä tehtiin noin 30 000.

Valtioneuvoston kanslia nimesi 10 päivänä lokakuuta 1995 valtakunnansovittelija Jorma Reinin selvitysmieheksi laatimaan ehdotuksen työsuojeluasioiden hallinnollisesta asemasta. Selvitys valmistui vuoden 1995 lopussa. Selvitysmies ehdotti, että terveyslähetoiset työntekijöiden terveydenhuoltoon ja turvallisuuden ylläpitoon kohdistuvat toiminnot tarvittavine tukitoimintoineen keskitetään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Hallinnonalasiirtoa valmistelevaan asetettiin vuoden 1996 alussa sosiaali- ja terveysministeriön toimikunta, jonka tulee saada työnsä päätökseen siten, että työsuojeluhallinto voidaan siirtää sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen 1 päivästä huhtikuuta 1997 lukien. Hallinnonalasiirtoa koskeva maininta sisältyy myös hallituksen vuoden 1997 talousarvioesitykseen.

2.3. Alueelliset työvoima- ja elinkeino-organisaatiot

2.3.1. Alueellisia työvoima- ja elinkeino-organisaatioita koskeva lainsäädäntö

Kauppa- ja teollisuusministeriön (KTM) yrityspalvelun piiritoimistoista on säädetty kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoista annetussa asetuksessa (330/89). Maaseutuelinkeinohallinnosta annettu laki (1199/92) ja maaseutuelinkeinopiireistä annettu asetus (1279/92) sisältävät säännökset maaseutuelinkeinopiireistä. Työvoimapiireistä ja -toimistoista on säädetty lailla (77/73) ja asetuksella (80/73). Lain tai asetuksen taseisia säännöksiä ei sen sijaan ole teknologian kehittämiskeskusten kotimaan yksiköistä, Valtiontakuukeskuksen aluetoimistoista eikä Suomen Ulkomaankauppaliitosta tai sen alueyksiköistä.

2.3.2. Nykyiset alueelliset työvoima- ja elinkeino-organisaatiot

KTM yrityspalvelu on kauppa- ja teollisuusministeriön aluehallintoa. KTM yrityspalvelulla on 14 piiriä, joissa työskenteli vuonna 1995 yhteensä 160 henkilöä. KTM yrityspalvelun tehtävänä on toimialueellaan huolehtia erityisesti pienten ja keski suurten yritysten edistämiseksi tarvittavista valtion toimenpiteistä. KTM yrityspalvelun piiritoimistojen tehtävänä on alueensa pk-yritystoiminnan määrän, kannattavuuden ja kilpailu-

kyvyn edistäminen. Lisäksi niiden tehtävänä on yrityksiin ja yritysten toimintaedellytyksiin liittyvien alueellisten toimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja valvonta. KTM yrityspalvelun piiritoimisto yhteensovittaa ja toteuttaa alueellista elinkeinopolitiikkaa myöntämällä alue- ja elinkeinopoliittista rahoitusta sekä antamalla neuvontapalveluja varsinkin pk-yrityksille. Toiminta-alueet määräytyvät pitkälti toiminnallis-taloudellisen maakunta-jaon mukaan.

Teknologian kehittämiskeskus edistää uuden teknologian kehittämistä ja hyödyntämistä rahoittamalla soveltavaa teknistä tutkimusta ja teollisuuden tutkimus- ja kehittämishankkeita. Teknologian kehittämiskeskus toimii kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudessa. Teknologian kehittämiskeskuksella on 12 kotimaan yksikköä, joissa työskenteli vuonna 1995 yhteensä 43 henkilöä. Teknologian kehittämiskeskusten kotimaan yksiköt ovat osa sen alueille sijoitettua keskusta, eivätkä siten varsinaisia alueellisia viranomaisia. Kotimaan yksikön asiakkaat voivat sijaita yksikön toimialaosaamisesta riippuen eri puolilla maata. Yleensä kuitenkin asiakkaita palvelee lähimmästä kehittämiskeskuksesta alueyksiköstä.

Valtiontakuukeskus edistää kannattavaa vientiä ja parantaa yritystoiminnan kilpailukykyä ja kehittämisedellytyksiä myöntämällä vientitakuuta ja valtiontakauksia. Valtiontakuukeskus on rahasto ja osa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalaa. Valtiontakuukeskuksella on viisi aluetoimistoa, joissa työskenteli vuonna 1995 yhteensä 16 henkilöä. Valtiontakuukeskuksen aluetoimistoilla ei ole määriteltäviä toiminta-alueita.

Suomen Ulkomaankauppaliiton aluetoimistot auttavat yrityksiä käytännön toimenpitein viennin aloittamisessa ja kehittämisessä, mutta eivät anna rahoitustukea. Toiminta rahoitetaan lähes kokonaan kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan kautta ohjautuvilla valtionavulla. Suomen Ulkomaankauppaliitolla on 17 aluetoimistoa, joissa työskenteli 35 henkilöä vuonna 1995.

Maaseutuelinkeinopiirit ovat maa- ja metsätalousministeriön alaisia. Ne huolehtivat maatilojen, kalatalouden ja niihin liittyvien maaseutuelinkeinojen kehittämisestä ja sopeuttamisesta sekä Euroopan unionin edellyttämistä muista tehtävistä. Maaseutuelinkeinopiirejä on 16, joissa työskenteli vuonna 1995 yhteensä 430 henkilöä. Piirien toiminta-alueet ovat lähes toiminnallis-taloudellisen

maakuntajaon mukaisia.

Työvoimapiiriin toimistot ja niiden ohjauksessa olevat paikalliset työvoimatoimistot ovat työministeriön alaisia. Työvoimapiiriin toimistoja on 13 ja niissä työskenteli vuonna 1995 yhteensä 330 henkilöä. Piiritoimistot toteuttavat työvoimapolitiikkaa, edistävät työmarkkinoiden toimivuutta ja työllisyyttä. Työvoimahallinnon asiakkaina ovat pääosin henkilöasiakkaat, jotka asioivat lähinnä työvoimatoimistoissa. Lisäksi keskeisiä asiakkaita ovat työnantajat, yritykset, kunnat ja muut julkisyhteisöt esimerkiksi hakiessaan työvoimaa. Työvoimapiiriin asiakkaina ovat lähinnä kunnat, aikuiskoulutuksen viranomaiset, etujärjestöt sekä työvoimatoimistot.

Työvoimapiiriin piiritoimistojen ohjauksessa työvoimatoimistojen tehtävinä ovat työvoiman hankinta, kehittäminen, työvoimapolitiittinen koulutus, työpaikkavälitys, asiantuntija-apu, tukityöllistäminen, työttömyysturvatehtävät ja palkkaturva-asioiden hoito.

Elinkeinoelämälle alueellisia palveluja tarjoavat lisäksi Kera Oy ja sen alueyksiköt, alueelliset metsäkeskukset ja Keksintösäätiön keksintöasiamiehet. Lääninhallitusten sivistysyksiköt osallistuvat ammatillisen koulutuksen ostotoimintaan. Kunnissa elinkeinoelämälle palveluja tarjoavat kuntien elinkeinoasiamiehet (noin 270 kunnassa), kehitysyhtiöt (noin 130), kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset (noin 370 kunnassa), maaseutukeskukset ja maakunnan liitot. Tärkeitä yhteistyöyhteisöjä ovat niin ikään kauppakamarit, työmarkkinajärjestöt, yrittäjien järjestöt ja metsähoitoyhdistykset.

Aluekehitysrahoja on vuonna 1996 noin 3,2 miljardia markkaa. Lisäksi alueviranomaisilla on käytössään erilaisia koulutus-, yritys- ja elinkeinotukimäärärahoja sekä työllistämisen edistämiseen tarkoitettuja määrärahoja. Maaseutuelinkeinopiirit ohjaavat varoja maaseudun ja kalatalouden kehittämiseen.

2.4. Aluejakoja koskeva lainsäädäntö

Hallitusmuodon 50 §:n 1 momentin mukaan Suomi on yleistä hallintoa varten edelleen oleva jaettuna lääneihin, kihlakuntiin ja kuntiin. Pykälän 2 momentin mukaan muutoksia läänien lukumäärään säädetään lailla ja muita muutoksia hallinnolliseen jakoon määrää valtioneuvosto, mikäli laissa ei toisin säädetä. Hallintoalueiden rajoja uudelleen

järjestettäessä on 3 momentin mukaan varteenotettava, että alueet, mikäli asianhaarat sallivat, tulevat yksikielisiksi, suomen- tai ruotsinkielisiksi, taikka että toiskieliset vähemmistöt niillä tulevat niin pieniksi kuin mahdollista.

Kuten hallitusmuodon 50 §:n 1 momentin sanamuodosta ilmenee, säännöksen tarkoituksena on ollut vahvistaa hallitusmuodon säätämisaikakohtana vallinnut oikeustila. Läänijako oli tosin jo hallitusmuotoa säädetäessä menettämässä merkitystään yleisen hallinnon perusjakona, kun eri hallinnonalat perustivat omia piirihallintoviranomaisiaan ja määrittivät niille omat hallinnolliset jaotuksensa. Kihlakuntajako on koko itsenäisyyden aikana toiminut ainoastaan rekisterihallinnon, erityisesti väestökirjanpidon aluejakona, eikä sillä ole ollut tosiasiallista yleishallintojaon asemaa. Valtion paikallishallintouudistuksen yhteydessä kihlakunnat ja perustettavat kihlakunnanvirastot otetaan poliisi-, syyttäjä-, ulosotto- ja rekisterihallinnon paikallistason perusyksiköiksi, mutta kihlakuntajaosta ei ole tarkoitus muodostaa edelleenkaan paikallistason yleishallintoja.

Läänijaosta annetussa laissa luetellaan läänit ja annetaan valtioneuvostolle oikeus antaa lain täytäntöönpanosta tarkempia määräyksiä. Valtioneuvoston ohjesäännön (1522/95) 5 §:n 9 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto päättää läänien alueista, piirihallinnon alueista, kihlakuntien alueista ja käräjäoikeuksien tuomiopiireistä, jollei jaotus noudata kihlakuntajakoa.

Valtion piirihallinnon aluejakoa määrättäessä on tähän mennessä kiinnitetty huomiota asianomaisen hallinnonalan omiin tarpeisiin. Tämän seurauksena piirihallinnon aluejaot poikkeavat sekä toisistaan että lääni- ja maakuntajaosta. Aluejaotuksessa 1980-luvulla tapahtunut kehitys merkitsi, että valtion piirihallinnon aluejaot jossain määrin lähentyivät toiminnallisia alueita.

Merkittävä muutos läänijaon asemaan aluehallinnon keskeisenä aluejakona tapahtui 8 päivänä heinäkuuta 1992, jolloin valtioneuvosto määritteli valtion aluejaotusten yhtenäistämisperiaatteet sekä yhtenäistämisen pohjana käytettävän toiminnallis-taloudellisen maakuntajaon. Tässä jaossa maa on jaettu itsehallinnollisen Ahvenanmaan maakunnan lisäksi 19 maakuntaan. Tavoitteeksi päätöksessä on asetettu, että ainakin läänijako sekä alueellisen kehittämisen kannalta merkittävän ja mahdollisuuksien mukaan muun-

kin piirihallinnon aluejaot vastaavat maakuntajakoa.

Kunnallislain uudistuksen yhteydessä vuonna 1992 kuntien yhteistoimintaa koskevat säännökset uudistettiin. Samansisältöiset säännökset sisältyvät myös uuteen kuntalakiin (365/95). Säännösten lähtökohtana on, että kuntien yhteistyö perustuu toimialan ja aluejaon osalta kuntien vapaaehtoiisiin sopimuksiin. Eräissä poikkeuksellisissa tapauksissa kunnan on kuitenkin oltava kuntayhtymän jäsen jollakin toimialalla ja määrättyllä alueella. Näitä niin kutsuttuja pakkokuntayhtymiä ovat erikoissairaanhoidolaissa (1062/89) tarkoitettut sairaanhoitopiirin kuntayhtymät, kehitysvammaisten erityishuolosta annetun lain (519/77) mukaiset erityishuoltopiirin kuntayhtymät sekä rakennuslain (370/58) mukaiset seutukaavoituksesta huolehtivat kuntayhtymät.

Pakkokuntayhtymien aluejaosta päättää valtioneuvosto. Valtioneuvoston ohjesäännön 5 §:n 8 kohdan mukaan päätös tehdään yleisistunnossa.

Rakennuslain (370/58) 19 §:n (26/90) mukaan kuntien on huolehdittava seutukaavan laatimisesta ja muista seutukaavoitukseen kuuluvista tehtävistä jäsenenä seutukaavoitusta varten perustetussa kuntayhtymässä (seutukaavaliitto) tai vapaaehtoisessa seutukaavoitusta hoitavassa kuntayhtymässä. Rakennuslaissa tarkoitettuja seutukaavaliittoja ei enää ole, vaan koko maassa on maakunnallisesta edunvalvonnasta ja seutukaavoituksesta huolehtivat kuntayhtymät eli maakunnan liitot.

Alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) 2 §:n 2 momentissa säädetään, että laissa tarkoitettuna aluekehitysviranomaisena toimii maakunnan liitto alueella, jolla se huolehtii seutukaavoituksesta. Rakennuslaissa tarkoitettua seutukaavajakoa on kehitetty niin, että se on muutamaa poikkeusta (Orimattila, Artjärvi, Itä-Uusimaa, Isokyrö, Vähäkyrö ja Laihia) lukuun ottamatta sama kuin edellä mainittu valtioneuvoston vuonna 1992 antaman periaatepäätöksen mukainen toiminnallis-taloudellinen maakuntajako.

2.5. Kansainvälinen kehitys

2.5.1. Ruotsi

Valtion yleisestä aluehallinnosta vastaavat lääninhallitukset, joita on 24, ja alueellisen

demokratian organisaatioina maakäräjät eli landsting, joita on 23. Valtioilla on lisäksi Ruotsissa useita erillisiä alueviranomaisia. Paikallishallinnossa toimivat rinnakkain valtion eri hallinnonhaarojen paikalliset organisaatiot ja vahvan itsehallinnollisen aseman omaava kunnallishallinto.

Ruotsissa kuntien tehtävät ovat samankaltaiset kuin Suomessa. Kunnat vastaavat kansalaisille välittömästi tuotettavista palveluista. Kunnille on säädetty lisäksi muitakin tehtäviä. Kunnat ja maakäräjät ovat itsehallinnollisia yksiköitä. Niille kuuluvat muun muassa koulutoimen sekä terveyden- ja sairaanhoidon tehtävät. Maakäräjät vastaavat palveluista, jotka vaativat yksittäistä kuntaa laajemman alueen ja väestöpohjan. Maakäräjät valitaan yleisillä vaaleilla.

Lääninhallituksen päällikkö on maaherra. Luottamushenkilöistä koostuva lääninhallituksen hallitus on lääninhallituksen ylin päättävä elin. Sen puheenjohtajana on maaherra.

Vuonna 1991 Ruotsissa toteutettiin lääninhallintouudistus, jolla vähennettiin valtion aluehallinnon sektoroituneisuutta. Lääninhallitukseen koottiin lukuisia ennen irrallaan toimineita aluehallinnon tehtäviä. Samalla lääninhallituksille annettiin eräissä asioissa aikaisempaa laajempaa toimivaltaa.

Alueen kehittämisvastuu kuuluu Ruotsissa toisin kuin Suomessa lääninhallitukselle. Muita lääninhallituksen tehtäviä ovat muun muassa ympäristöasiat, maatalousasiat, eläinlääkintä, asuntoasiat, liikennesuunnittelu, sosiaaliasiat, lääninpoliisijohto, valmius- ja pelastusasiat sekä oikeusasiat.

Ruotsissa on vireillä lääninjoon muuttaminen vuoden 1997 alusta lukien. Kaksi läänii yhdistämällä läänien lukumäärä on tarkoitus vähentää 24:stä 23:een maakäräjäkuntien mukaisesti. Hallituksen tarkoituksena Ruotsissa on edelleen jatkaa läänien lukumäärän vähentämistä kootun Skånen läänin perustamisen jälkeen.

Ruotsissa vuonna 1995 valmistuneessa selvityksessä ehdotetaan, että aluekehitystehtävät siirretään lääninhallituksilta maakäräjille.

Työvoima- ja työsuojeluasioiden alueellinen hoitaminen on Ruotsissa järjestetty samaan tapaan kuin aikaisemmin Suomessa. Työvoima-asioiden keskusvirasto on Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS). Sen alueyksikköinä toimivat läänien työlautakunnat (länsarbetsnämnden), jotka vastaavat Suomen työvoimapiirejä. Paikallistasolla toimivat työn-

välitystoimistot ja työmarkkinainstituutit. Työmarkkinaministeriön aluepoliittisten tukien piirittämisen tehtävät hoitaa lääninhallitus.

Lääninhallituksen alaisuudessa toimii lääninasiantuntija, joka vastaa lääninsä alueloudesta ja elinkeinoelämän kehittämisestä. Maatalous-, porotalous- ja kalatalousasioiden alueellinen hoitaminen siirrettiin lääninhallituksille valtion aluehallintouudistuksen yhteydessä vuonna 1991.

Vuonna 1991 Ruotsissa perustettiin Närings- och utvecklingsverket (NUTEK) edistämään elinkeinoelämän kehitystä ja kasvua. Samalla lakkautettiin Styrelsen för Teknisk Utveckling, Statens Industriverk ja Statens Energiverk. Yritys- ja aluekehitysosaston vastuulla on muun muassa pienyritystoiminnan kehittäminen ja aluepoliittiset tuet. Laitoksella ei ole omaa alueorganisaatiota, mutta se toimii yhteistyössä alueellisten ja paikallisten viranomaisten kanssa.

Keksijöiden neuvonnasta vastaavat joka läänissä toimivat tuoteneuvostot (produkt-råd), joiden toimintaa rahoittavat NUTEKin ohella lääninhallitukset sekä alueelliset kehitysyhtiöt. Vuoden 1994 alussa Ruotsin hallitus päätti seitsemän korkeakoulupaikkakunnalla toimivan teknologiansiirtosäätiön (teknikbrostiftelse) perustamisesta. Säätiöt auttavat tutkijoita patentoinnissa sekä tutkimus- ja kehittämistulosten taloudellisessa hyödyntämisessä. Säätiöt voivat myös avustaa yrityksiä niiden kehitystyön alkuvaiheessa.

Suomen KTM yrityspalvelun piiritoimistoja vastaavat Ruotsissa lähinnä aikaisemmista alueellisista kehittämisrahastoista (regionala utvecklingsfonder) muodostetut alueelliset kehittämisyritykset (regionala utvecklingsbolagen). Niiden päätavoitteena on elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja uuden yritystoiminnan edistäminen.

Alueellisten yhtiöiden emoyhtiönä toimii ALMI Företagspartner Ab. Sen pääomistajana on valtio. Nykymuotoiset ALMI:n alueelliset yhtiöt käynnistivät toimintansa 1 päivänä heinäkuuta 1994. Yhtiöitä on 23, pääsäännön mukaan yksi jokaisessa läänissä.

Teollisuus- ja uusyrittäjärahasto (Industri- och nyföretagarfonden) tukee eri kehitysvaiheissa olevia yrityksiä. Rahaston tuki kohdistuu tuotekehitykseen ja markkinointiin. Ruotsin palkansaajarahastot lopetettiin syksyllä 1992 ja osa niiden varoista päätettiin ohjata holdingyhtiöiden ja riskipääomayhtiöiden kautta VC-rahoituksena kasvukykyisiin pk-yrityksiin. Holdingyhtiöitä on kaksi

Förvaltnings AB Atle ja Förvaltnings AB Bure (Tukholma, Göteborg). Riskipääomayhtiöitä on kuusi ja ne toimivat valtion aikaisemmin perustamien yhtiöiden pohjalta.

Aluetukimäärärahat ohjataan Ruotsissa pääosin lääninhallitusten kautta. Suuret yksittäiset päätökset tehdään keskushallinnossa eli NUTEKissa ja hallituksessa. NUTEK päättää myös kuljetustuesta.

2.5.2. Norja

Norjassa valtio, maakunnat ja kunnat muodostavat kolmiportaisen kansanvaltaisen hallintojärjestelmän, jossa jokaisella tasolla on itsenäiset vaaleilla valittavat johto- ja hallinnolliset elimet. Kunnat ja maakunnat toimivat itsehallinnollisina yksikköinä, joilla on oma verotusoikeus.

Tehtävien jako valtion ja kunnallishallinnon välillä on Norjassa muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana melko paljon. Painopiste on siirtynyt yhä voimakkaammin kuntiin. Kuntien toimiala on yleinen eli kunta voi ottaa itse hoidettavakseen tehtävän, jota ei ole laissa annettu muille.

Maakuntahallinnolla on Norjassa keskeinen merkitys. Se käsittää 19 maakuntaa, joiden alueet ovat samat kuin valtionhallinnon läänien. Hallinto on organisoitu samoin kuin kunnissa. Maakunnat huolehtivat nuorisosaatteen koulutuksesta, laitossterveydenhuollosta, maakunnan teistä, liikenteestä, energiahuollosta, kulttuuripalveluista ja maakuntasuunnittelusta. Lisäksi osa maakunnista on mukana sähkön jakelussa ja tuotannossa. Keskustelua on viime vuosina käyty koko sairaalalaitoksen siirtämisestä valtion hoidettavaksi.

Suomen lääninhallitusta vastaa Norjassa maaherran virasto. Virasto on työ- ja hallintoministeriön alainen, mutta muillakin ministeriöillä on siihen ohjaussuhde oman hallinnonalansa asioissa. Maaherran virasto valvoo maakuntien ja kuntien toiminnan laillisuutta. Maaherra virastoineen on kuninkaan ja hallituksen edustaja läänissä. Maaherra edistää kuntien, maakuntien ja valtionhallinnon välistä yhteistyötä sekä avustaa muita valtion viranomaisia kuntia koskeissa kysymyksissä. Maaherran viraston asemaa on kehitetty kokoamalla sinne ennen kaikkea kuntien ohjaukseen liittyviä aluetason hallinnollisia toimintoja.

Alueellisesta kehittämissuunnittelusta vas-

taavat Norjassa maakunnat. Niiden kautta ohjautuvat myös aluepoliittiset tukimäärärahat. Norjassa maakuntien toimintaa onkin vahvistettu alueelliseen kehittämiseen liittyvissä asioissa.

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, *SND*, on Norjassa keskeinen elinkeinotukioorganisaatio. Sillä on viisi aluetoimistoa ja se toimii elinkeino- ja energiaministeriön alaisuudessa. Se myöntää lainoja, takauksia ja avustuksia ja muistuttaa tältä osin Suomen KTM yrityspalvelua ja Kehitysaluerahasto Oy:tä.

Vuoteen 1993 asti keskeisimmät elinkeinotukea myöntävät instituutit olivat Distriktenes utbyggingsfond (*DU*), Industrifondet ja Småbedriftsfondet. Nämä yhdistettiin vuoden 1993 alusta yhdessä Den norske Industribankenin kanssa valtiolliseksi elinkeino- ja aluekehitysrahastoksi, *SND*. Fuusion lähtökohtana oli yhdistää tukien käsittely. Tärkeinä tavoitteina olivat myös käsittelyaikojen lyhentäminen ja päätöksenteon saaminen lähemmäksi hakijaa ja paikallisia olosuhteita. Uudistuksella parannettiin yhteistyötä valtiollisten ja kunnallisten viranomaisten sekä julkisten viranomaisten ja elinkeinoelämän organisaatioiden välillä.

Maakunnissa toimii fylkeskommunin elinkeinorahasto, jolle kuntaministeriö ja *SND* osoittavat vuosittaisen rahoituskehiksen.

Maa- ja metsätaloudesta vastasi Norjassa fylkeslandbrukskontoret, jollainen oli joka läänissä. Kun aluehallintoa uudistettiin, ne liitettiin lääninhallituksiin. Näiden yksiköiden ensisijaisena tehtävänä on maatalousministeriön ohjauksessa valvoa ja ohjata kuntien maataloushallintoa. Suomen entisiä kalastuspiirejä vastaava norjalainen yksikkö on fiskeriesjefen, joka toimii kalastusministeriön ja kalastushallituksen alaisuudessa. Tehtävät on aluehallinnon uudelleenorganisoinnin yhteydessä siirretty lääninhallitukselle.

Työhallinto on Norjassa järjestetty suunnilleen samaan tapaan kuin Suomessa. Työvoima-asoiden keskusvirasto on arbeiddirektoratet, joka on työ- ja hallintoministeriön alainen. Työvoima-asoiden alueellisesta hoitamisesta vastaavat läänien työvoimatoimistot (fylkesarbeidskontoret), jotka ovat verrattavissa Suomen työvoimapiireihin. Paikallisesta työnvälityksestä huolehtivat työvoimatoimistot. Suomalaisesta järjestelmästä poiketen ammatinvalinnanohjausta hoitaa työvoimatoimistosta erillinen viranomainen eli alueellinen "arbeidsrådgivningskontoret".

2.5.3. Tanska

Tanskassa on kolmiportainen hallinto. Jokaisella hallinnon tasolla toimivat itsenäiset, vaaleilla valitut hallintoelimet ja virkakoneisto.

Maakunnat hoitavat sairaalalaitosta ja sairausvakuutusjärjestelmää, erityishuoltolaitoksia, nuorisoasteen ja alueellista koulutusta, alueellista kulttuuritoimintaa, pääteiden rakentamista ja kunnossapitoa, julkisen liikenteen suunnittelua ja ylläpitoa, alueellista suunnittelua sekä muutoin yhteensovittavat alueen yleisiä asioita. Maakuntia on 14.

Viime vuosina Tanskassa on keskusteltu maakuntien määrän vähentämisestä lähinnä pääkaupunkiseudulla ja erillisen pääkaupunkiseutuhallinnon luomisesta. Maakunnan johdossa on yleisillä vaaleilla valittu maakuntaneuvosto, jonka puheenjohtajana on maakuntapormestari.

Maaherra on sisäasiainministeriön alainen virkamies. Maaherran tehtävät ovat suppeat. Maaherran tehtäviin kuuluu muun muassa toimiminen puheenjohtajana tai jäsenenä lukuisissa läänin lautakunnissa tai neuvostoissa. Virkatehtävissä maaherraa avustaa suppeahko lääninkonttori, joka ei ole verrattavissa merkitykseltään tai kooltaan muiden pohjoismaiden lääninhallituksiin. Lääninhallituksia on 14 ja ne hoitavat lähinnä eräitä yksittäisiä lupa- ja hallintotehtäviä.

Lääninkonttorin ohella valtion alue- ja paikallishallinnosta huolehtivat monet erilliset alueviranomaiset. Maakuntaitsehallinnon laajennettua ja kunnallishallinnon uudistuttua piirihallinnon ja koko valtionhallinnon merkitys aluetasolla on heikkenemässä. Tanskassa maakuntien ja läänien alueet vastaavat toisiaan.

Kuntia on Tanskassa 273. Vielä 1970-luvulla ennen paikallishallintouudistuksia kuntia oli 1 300. Kuntien tehtävät vastaavat pitkälti suomalaisen kunnan tehtäviä. Poikkeuksena on, että Tanskassa kunnat hoitavat maakunnan ja valtion verotustehtävät.

2.5.4. Iso-Britannia

Iso-Britannian hallintojärjestelmä poikkeaa muista eurooppalaisista järjestelmistä. Skotlannilla, kuten myös Walesilla ja Pohjois-Irlannilla, on oma erityishallinto, jota johtaa kabinetin jäsenenä oleva alueen ministeri.

Scottish Office käsittää viisi alueellista ministeriötä, jotka toimivat Skotlannin asiain ministerin alaisuudessa. Scottish Officeille kuuluvat muun muassa elinkeino-, teollisuus- ja aluepolitiikka. Laeista ja tukipolitiikasta päätetään Lontoossa.

Aluejaot eivät ole yhteneviä eikä eri sektorihallinnon aloja myöskään koordinoita yhtenevästi. Yleistä valtionhallintoa ei alueatasolla ole.

Alueellista kehittämispolitiikkaa harjoittavat Iso-Britanniassa sekä keskushallinto että kasvavassa määrin paikallistaso. Skotlannilla, Walesilla ja Englannilla on omia alueellisia järjestelyitä. Huomattava osa alueellisesta kehittämispolitiikasta koskee kaupunkialueita ja kaupunkiuidustusta. Aluepolitiikka saakin usein kaupunkipolitiikan luonteen, mikä johtuu varhaisesta teollistumisesta, kaupungistumisesta ja rakennemuutoksesta.

Yritystoiminnan kehittäminen on Skotlannissa julkisomisteisen Scottish Enterprisesin (SE) ja sen sisarorganisaation Highlands and Islands Enterprisesin (HIE) vastuulla. Scottish Enterprisesin yhteydessä toimii myös Locate in Scotland -yksikkö (LIS), joka edistää ulkomaisten investointien hankintaa Skotlantiin.

Englannissa on monia organisaatioita, jotka tarjoavat yritysneuvontaa ja yritystukea alue- ja paikallistasolla. Näitä ovat muun muassa the Chambers of Commerce and Industry (CCI), the Training and Enterprise Councils (TECs), Local Enterprise Agencies (LEAs), Local Authorities (LAs), the Department of Trade and Industry (DTI), the Employment Department (ED) ja joukko muita erikoistuneita palvelujen tarjoajia.

Yritysten palvelujen saatavuutta ja laatua pyrittiin parantamaan vuonna 1992 rakentamalla Business Linkin nimellä tunnetun "yhdessä luukun" palveluverkko koko Englannin alueelle. Business Link perustuu kumppanuuteen, jossa julkinen ja yksityinen sektori yhdistävät voimavaransa. Business Link paitsi toteuttaa omia toimenpiteitään myös välittää yhteistyökumppaneidensa palveluja. Yhteistyökumppaneiden Business Linkiin sijoittamat henkilöt ohjaavat tarvittaessa asiakkaan edustamansa organisaation laajempien ja erikoistuneempien palvelujen piiriin. Kansalliseen verkkoon kuuluville keskuksille on annettu tuotenimi - Business Link. Tällä nimellä varustetut keskuksat antavat yrityksille eri osissa maata yhtä laajat ja samanlaatuiset palvelut.

2.6. Nykytilan arviointi

2.6.1. Yleistä

Kuntien ja muun paikallishallinnon toimivallan lisääminen on vähentänyt valtion aluehallinnon tehtäviä ja muuttanut samalla aluehallinnon yleistä luonnetta ja tarvetta. Tästä huolimatta aluehallinnon henkilöstön määrä ja toisaalta yksiköiden määrä on edelleen samalla tasolla kuin 1980-luvun alussa, vaikkakin henkilöstön määrä on vuodesta 1990 supistunut.

Valtion hallinnon heikkoutena on useissa asioissa hallinnon liiallinen sirpaleisuus. Hallinnolle on ollut ominaista kehittyminen tehtäväpohjaisesti, mikä on johtanut sektoroitumiseen. Sektoroituneisuutta on tapahtunut, koska hallintoa on kehitetty enemmän hallinnon kuin asiakkaita tai kokonaisuuden näkökulmasta. Suomen aikaisemmin hyvä valtiontaloudellinen kehitys on mahdollistanut joillakin hallinnonaloilla säännönmukaisesti uusia tehtäviä varten uusien organisaatioiden synnyttämisen ilman samanaikaisesti tapahtuvaa vanhojen organisaatioiden purkamista.

Usein vasta valtioneuvostossa yhteensovitetaan eri hallinnonalojen ja toimintasektoreiden näkemyksiä. Näin kokonaisnäkemys asioista muodostuu kaukana hallinnon asiakkaista, kansalaisista, kunnista ja yrityksistä. Valtakunnallisissa asioissa keskittäminen on tarkoituksenmukaista, mutta muilla hallinnon tasoilla palvelujen hajauttaminen moneen viranomaiseen ja moneen paikkaan merkitsee sitä, että yhteensovittamisesta joutuu vastaamaan organisaation asiakas eikä palvelun tuottaja, valtio.

Ohjelmaperusteiseksi muuttuneessa aluekehitystyössä on pyritty kokoamaan eri hallinnonalojen ja alueiden kehittämiskeinot yhdensuuntaisiksi, yhteisiä tavoitteita toteuttaviksi toimintalinjoiksi. Kokemukset tähänastisesta ohjelmatyöstä ovat osoittaneet, että riittävän vahvaa poikkihallinnollista toimintaohjelmaa on vaikeaa toteuttaa voimakkaasti sektoroituneessa hallinnossa. Suomen liittyminen Euroopan unioniin on korostanut varsinkin aluekehitykseen vaikuttavien viranomaisten tarvetta yhteistyöhön ja yhteiseen alueelliseen toimintapolitiikkaan. Poikkihallinnollisten ja alueellisten toimintalinjojen toteuttaminen vaatii uusia hallinto- ja toimintakäytäntöjä. Toisaalta samalla syntyy tarve ja mahdollisuus tarkastella uudella ta-

valla hallinnollisten tehtävien järjestämistä.

Läheskään aina alueviranomaisten toimintojen aluejaot eivät vastaa toisiaan. Aluejakojen suunnittelussa on ensisijaisesti otettu huomioon kyseisen tehtävän ja hallinnonalan tarpeet, jolloin valtionhallinnon aluejaotusta ei ole riittävästi sovitettu yhteen. Se vaikeuttaa toimintojen yhteensovittamista ja viranomaisten välistä yhteistyötä sekä alueellisen kehittämisen tukemista.

Aluekehityksen kannalta keskeisissä tehtävissä aluejakojen tulisi muodostua lähinnä maakuntapohjalta, jotta alueelliselle yhteistyölle, yhteisille ohjelmille ja alueen kehittämiseksi olisi nykyistä paremmat edellytykset.

Julkisen talouden vaatimien säästöjen aikaansaaminen on hajanaisessa ja sektoroituneessa hallinnossa vaikeata. Kun säästöt julkisessa hallinnossa ovat välttämättömiä, johtaa säästöjen toteuttaminen sektoroituneessa hallinnossa helposti aluepalvelujen vähentämiseen, suurempien piirien synnyttämiseen ja suoriin henkilöstön irtisanomisiin.

2.6.2. Lääninhallinto

Suomessa on nykyisin eurooppalaisittain poikkeuksellisen vahva ja laajoin toimivaltuuksin varustettu kunnallinen itsehallinto. Päätösvaltaa ja vastuuta on merkittävästi siirretty viimeisen kymmenen vuoden aikana lääninhallituksilta ja keskushallinnosta kunnille.

Kuntien toimivallan lisääminen ja kuntien virkojen ja muiden voimavarojen yksityiskohtaisesta valvonnasta luopuminen on vähentänyt olennaisesti lääninhallitusten tehtäviä. Lääninhallitusten tehtäviä on siirretty myös muille viranomaisille ja tuomioistuimille. Lääninhallituksista on muodostunut alueensa yleishallinnosta ja turvallisuustehtävistä vastaavia yleis- ja erityishallintoviranomaisia. Niille eivät enää kuulu aikaisempaan tapaan alueelliset kehittämistehtävät, kuntien yleinen valvonta eikä aluekehityksen yleinen yhteensovittaminen. Näiden tehtävien poistuminen on merkinnyt paluuta lääninhallitusten aikaisempaan, yleishallinto- viranomaisen tehtäviin painottuneeseen tehtäväkuvaan.

Kansalaisten palveluista pääosa tuotetaan nykyisin kunnissa ja osin valtion omassa paikallishallinnossa. Lääninhallituksen välittöminä asiakkaina ovat ensisijaisesti kunnat ja niiden organisaatiot, valtion oma pai-

kallishallinto sekä eräät yrittäjät ja yhteisöt kuten tavara- ja henkilöliikenteen harjoittajat. Suurin osa ihmisistä ei koskaan asioi lääninhallituksessa. Välitön palvelutoiminta kuuluu luontevimmin kunnille ja muulle paikallishallinnolle, jolloin voidaan myös parhaiten toteuttaa tehtävien läheisyyttä.

Kun lääninhallitusten tehtävät ovat vähentyneet ja lääninhallitusten henkilöstö on supistunut tehtävämuutoksen mukaisesti, ovat jäljelle jääneet lääninhallituksen yksiköt usean tehtävän osalta varsin suppeita. Tällöin esimerkiksi monen lupapäätöksen tai tarkastuksen vuosittainen tehtävämäärä voi jäädä niin pieneksi, että virkamiesten ammattitaidon ylläpito asianomaisessa tehtävässä on vaikeata. Liian suppeat tehtävien hoitoalueet ja alueiden jakaantuminen yhteentoista toimipisteeseen vaikeuttavat lakisääteisissä tehtävissä yhtenäistä soveltamiskäytäntöä.

Lääninhallitusten henkilöstön supistuminen on koskenut erityisesti toimisto- ja esittelijätason henkilöstöä. Ylin johto ei ole supistunut. Keskijohdossakaan ei ole tapahtunut merkittävää vähennystä. Tämän vuoksi yleisjohtotehtävien määrä lääninhallituksissa on huomattava suhteessa varsinaiseen toteuttavaan työhön.

Lääninhallituksen alaisena toimivat 1 päivästä joulukuuta 1996 lukien kihlakunnanvirastot. Nykyisin lääninhallituksen alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimii 59 rekisteritoimistoa ja 230 poliisipiiriä. Kihlakuntauudistus vähentää poliisipiirien määrän 90:een. Myös rekisteritoimistojen määrä vähenee. Tällöin ei enää tarvita aikaisempaa määrää läänin aluejohtoja.

Lääninhallitusten melko tiheä aluejako on muodostanut tosiasiallisen esteen myös tehtävien ja toimivallan siirtämiselle. Kun tietotekniset yhteydet ovat kehittyneet, ei ole tarkoituksenmukaista monessa tapauksessa siirtää tehtäviä ja toimivaltaa alueella yhteentoista lääninhallitukseen, kun asioiden hoito vaatii keskushallinnossa vain muutamaa henkilötyövuoden työmäärän.

2.6.3. Työvoima- ja elinkeinohallinto

Työmarkkinat ja elinkeinoelämä ovat Suomessa uudelaissa tilanteessa. Uusia vaatimuksia asettavat muun muassa Suomen jäsenyys Euroopan unionissa, rahoitusmarkkinoiden muutokset, teknologian kehittyminen sekä käynnistyneet elinkeinojen raken-

nemuutokset. Myös valtion viranomaisten on otettava huomioon toimintaympäristön muutokset.

Suomessa on muihin pohjoismaihin verrattuna paljon erilaisia elinkeino-organisaatioita, ja asiakkaan kannalta elinkeinohallinto on hajanainen. Asiakkaan palvelut on hajautettu moneen viranomaiseen ja moneen paikkaan.

Elinkeino- ja työvoimaorganisaatioiden ja myös muun valtion aluehallinnon alueajat poikkeavat toisistaan. Se vaikeuttaa toimintojen yhteensovittamista, viranomaisten välistä yhteistyötä sekä alueellisen kehittämisen tukemista. Ongelmat korostuvat erityisesti alueellisten kehittämisohjelmien valmistelussa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kautta ohjautuvia elinkeinotukia vähennettiin vuonna 1996 noin 0,8 miljardia markkaa ja kolmen seuraavan vuoden aikana kaikkiaan noin 1,9 miljardia markkaa eli noin puolet nykyisestä. Vähennys heijastuu myös elinkeino-organisaatioiden työmäärään, erityisesti siellä suoritettavien maksatusten ja tarvittavien hallintopäätösten määrään ja aiheuttaa edelleen tarvetta organisaatiomuutoksiin.

Toisaalta tulevaisuudessa tarkoitus on tehostaa yrityksiin ja yritysten toimintaedellytyksiin liittyvien alueellisten toimenpiteiden suunnittelua, toteutusta ja valvontaa. Maatalous-, maaseutu- ja kalataloushallinnossa sekä KTM yrityspalvelussa työmäärä on kasvanut erityisesti Euroopan unionin jäsenyyden muuttaessa toimintatapoja ja tukijärjestelmää. Työvoimahallinnossa työmäärä on lisääntynyt työttömyyden kasvun vuoksi.

Kauppa- ja teollisuusministeriön elinkeinotukipolitiikan tavoitteet ovat pitkälti yhtenevät työvoimahallinnon tavoitteiden kanssa. Tavoitteena on pysyvien työpaikkojen luomisen tukeminen. KTM yrityspalvelun piiri-toimistot myöntävät yritystukia hyvin samanlaisiin kohteisiin ja hankkeisiin kuin työvoimapiirit ja -toimistot. Työttömyyden vähentämiseksi tarvitaankin nykyistä tehokkaampaa viranomaisten välistä yhteistyötä pysyvien työpaikkojen synnyttämiseksi.

Ammatillisen koulutuksen valtionhallinnolle kuuluvia tehtäviä hoitavat lääninhallitusten sivistysyksiköt, työvoimapiirien piiritoimistot ja osittain työvoimatoimistot. Työvoimahallinnon hoitaman aikuiskoulutuksen määrä on viime vuosina kasvanut. Myös ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan yhteistyötä ja yhteensovittamista toiminnan suuntaamisessa ja toteuttamisessa opetusvi-

ranomaisten ja työvoimaviranomaisten välillä. Teollisuuden ja palvelualojen ammattien tehtäväkuvan monipuolistuminen ja lisääntyneet osaamisvaatimukset vaativat uudenlaista hallinnon eri sektorien yhteistyötä.

Euroopan unionin jäsenyys merkitsee maatalouden ja koko elintarvikesektorin kilpailutilanteen muutosta. Maatalouden työpaikkojen on arvioitu edelleen voimakkaasti vähenevän ja tuotettuja raaka-aineita jalostavan ja tuotantopanoksia valmistavien yritysten joutuvan sopeutumaan sisämarkkinoiden koventuneeseen kilpailuun. Muutos johtaa voimakkaaseen uudistumistarpeeseen niin alkutuotannossa, maaseudun muissa elinkeinoissa kuin myös näihin perustuvassa jalostuksessa ja markkinoinnissa.

Maaseudun selviytyminen muuttuneesta tilanteesta, muun muassa elinkeinojen monipuolistamisesta ja tuotannon asiakas- ja markkinalähtöisyydestä, edellyttää nykyistä laaja-alaisempia ja joustavampia ratkaisuja. Maaseudun ongelmien eräänä ratkaisuna on pidetty "yhden luukun" periaatetta, yritystukia myöntävien organisaatioiden toiminnallista ja tarvittaessa myös hallinnollista yhdistämistä.

3. Esityksen tavoitteet

3.1. Yleiset tavoitteet

Tavoitteena on luoda tehtävien edellyttämä, selväpiirteinen, alueiden omaleimaisuuden huomioon ottava aluehallinto. Lääninhallitusten, piirihallintoviranomaisten ja maakuntien liittojen toimialoja ja tehtäviä selkeytetään ja päällekkäisyydet poistetaan. Samalla vähennetään tuntuvasti organisaatioiden määrää.

Valtion aluehallinnon uudistamisen tavoitteena on, että

- asiointi on asiakkaalle nykyistä helpompaa ja parempaa
 - viranomaisten yhteistyö ja koordinaatio tehostuvat
 - viranomaisten toiminta tehostuu ja tulee taloudellisemmaksi
 - hallinnosta tulee selkeämpi ja tunnettumpi
 - virastojen sisäiset järjestelyt tulevat aikaisempaa joustavammaksi
 - julkisen hallinnon välittömät asiakaspalvelutehtävät siirretään lähelle asiakasta
 - kuntien itsehallintoa vahvistetaan.
- Uudistuksen tavoitteena on koota ja keven-

tää valtion aluehallintoa sekä lisätä valtion alueviranomaisten palvelukykyä ja parantaa viranomaisten toiminnan tehokkuutta ja tuottavuutta. Uudistuksella luodaan edellytyksiä tehtävien ja toimivallan hajautukselle. Tavoitteena on vähentää valtion aluehallinnon sektoroituneisuutta. Esityksessä ehdotetaan pieniä alueviranomaisia yhdistettäväksi ja koottavaksi toimialaltaan laajemmiksi, jolloin yhdestä viranomaisesta voisi saada aikaisempaa monipuolisempaa palvelua.

2. Lääninhallitusten kehittämistavoitteet

Lääninhallitusten toiminnan kehittämistavoitteena on vahvistaa lääninhallituksia valtion alueellisina yleis- ja erityishallintoviranomaisina. Niiden tulee erityisesti huolehtia aluetasolla yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta, valvonnasta ja tarkastuksesta, välttämättömästä lupahallinnosta sekä alueellisesta seurannasta ja arvioinnista. Tavoitteena on koota alueellisia hallinto-, tuki- ja turvallisuustehtäviä lääninhallituksiin.

Tavoitteena on lisätä mahdollisuuksia siirtää tehtäviä ja toimivaltaa keskushallinnosta lääninhallituksiin. Toisaalta niiltä osin kuin tehtävien hoito edellyttää kansalaisten välitöntä asiointia lääninhallituksessa, tarkoituksena on siirtää näitä tehtäviä suoraan paikallistasolla hoidettaviksi.

Esityksen tavoitteena on tehostaa lääninhallitusten tehtävien hoitoa. Muodostamalla suurempia alueita voidaan varmistaa lakisäätöisten tehtävien yhdenmukainen hoitaminen eri osissa maata. Lisäksi voidaan nykyistä paremmin säilyttää henkilöstön ammattitaito suuremmissa yksiköissä. Kun lääninhallitusten yhteisestä henkilöstömäärästä varsin merkittävä osa painottuu johto- ja esimiestehtäviin, voidaan henkilöstörakennetta asteittain muuttaa ja painottaa enemmän esittelijä- ja suorittavaa tasoa muodostamalla nykyistä suurempia osastoja ja yksiköitä.

Uudistuksessa pyritään turvaamaan myös ruotsinkielisten palvelujen asema siten, että uusiin lääninhallituksiin perustetaan nykyistä vahvemmat ja suuremmat ruotsinkielisestä sivistystoimesta aluetasolla vastaavat yksiköt.

Alueellisten viranomaisten sisäisten tukipalveluiden, kuten kirjanpidon, palkanmaksun, virastopalvelujen ja hankintojen hoitamista pyritään tehostamaan. Hallinnossa ei ole riittävästi seurattu tukipalveluiden tehokkuutta ja usein niiden taloudellisuus erityi-

sesti pienissä virastoissa on heikko. Hallintoon tarvittaisiin uusia tukipalveluiden hoitotapoja ja nykyistä enemmän yhteistyötä. Tavoitteena on edistää tilaaja-tuottaja -mallin käyttöä virastojen tukipalveluissa. Koska lääninhallitukset hoitavat jo nykyisin poliisipiirien, rekisteritoimistojen, aluehätkeskusten sekä valtiontalouden tarkastusviraston aluepisteiden maksuliikenteen ja niiden henkilöstön (noin 11 000 henkilön) palkanmaksun tehtäviä, on niillä hyvä asiantuntemus ja edellytykset tarjota tukipalveluita myös muille viranomaisille.

Ihmisten turvallisuuteen liittyvät tehtävät jakaantuvat nykyisin liian laajalle eikä kokonaisuutta hallita riittävästi. Olosuhteiden ja tuotteiden turvallisuusominaisuuksien valvonta jakaantuu niin ikään usealle eri viranomaiselle. Tältä osin voitaisiin toimintojen kokoamisella saada yhtenäisempää valvontaa. Työsuojelupiirien kokoaminen lääninhallitukseen mahdollistaisi sen, että aluehallintoon voitaisiin muodostaa nykyistä yhtenäisempi turvallisuudesta vastaava viranomainen. Tätä tehtäväaluetta voitaisiin vahvistaa jatkossa myös eräiden muiden tuote- ja olosuhdevalvontaan liittyvien alueellisten tehtävien kokoamisella lääninhallitukseen. Lääninhallitus hoitaa jo nykyisin useita valvonta- ja tarkastustehtäviä, joissa myös edellytetään toiminnan riippumattomuutta ja viranomaisen puolueettomuutta.

Työsuojelupiirin ja sosiaali- ja terveysosaston nykyiset toiminnot liittyvät osittain toisiinsa ja niillä on samoja yhteistyöyhteisöjä. Työsuojeluhallinto on tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Koska lääninhallitukset hoitavat jo nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön aluehallinto-tehtäviä, olisi työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen kokoaminen lääninhallituksiin myös sosiaali- ja terveysministeriön tulostuotuksen järjeistämisen kannalta perusteltua. Myös eräillä muilla lääninhallituksen tehtävillä on yhteisiä asiakkaita työsuojelutoiminnan kanssa. Tällaisia ovat pelastustoimi, poliisitoimi sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan erät tehtävät. Esimerkiksi työsuojelusuunnitelmat ja normaaliaikaiset pelastustoimen suunnitelmat ovat yrittäjän kannalta eräin osin yhtenevät, erityisesti vaarallisissa kohteissa. Lääninhallituksen terveystarkastaja ja työsuojelutarkastajat tarkastavat myös osin samaa asiakaskuntaa. Yhteistä asiakaskuntaa on erityisesti elintarvikkeiden valmistuksessa, kaupassa ja muussa

jakelussa sekä julkisissa organisaatioissa.

Nykyaikainen työsuojelu on osittain sosi-aali- ja terveystalitiikkaa ja osittain työvoi-mapolitiikkaa. Työpaikoissa tapaturmien ja ammattitautien torjunnan ohella käytännön työ on työhygieniää, ergonomiää ja työky-kyä ylläpitäviä toimia sekä työsuhteen ehto-jen vähimmäistason valvontaa. Myös suur-onnettomuuksien torjunta ja työelämän laa-dun kehittäminen kuuluvat työsuojeluun. Työsuojelun sijoittaminen monipuoliseen asiantuntijaorganisaatioon tuo yhteistyön etuja, joita olisi esimerkiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämisestä annetun lain (693/76) valvonnassa, alkoholilupiiin liitty-vissä tarkastuksissa ja ravintoloiden työ-suojelutarkastuksissa. Alkoholivalvonnan ja ravintoloiden työsuojelutarkastuksen koor-dinointi on asiakkaan kannalta perusteltua.

Lääninhallitus on muun muassa räjähdys-vaarallisten aineiden valvontaviranomainen eräiltä osin. Tältä osin myös erityisesti Tur-vatekniikan keskuksella, työsuojeluvir-anomaisilla ja ympäristökeskuksilla on kiin-teästi toisiinsa liittyviä tehtäviä. Kemikaali-valvonta kuuluu niin ikään eräin osin läänin-hallituksille. Lääninhallitus harjoittaa tuote-turvallisuusvalvontaa. Palo- ja pelastustoi-men aluehallinto kuuluu kokonaisuudessaan lääninhallituksille ja lääninhallitukset muun muassa ohjaavat ja valvovat palotarkastuk-sia, väestönsuojelua sekä toimivat poik-keusoloissa alueellisina yleisviranomaisina. Lääninhallitukset hoitavat kuluttajatoimen aluehallinnon tehtäviä sekä hintavalvontaa. Myös mainitut tehtävät perustelevat työ-suojelupiirien työsuojelutoimistojen kokoa-mista lääninhallitusten yhteyteen.

3.3. Alueellisen työvoima- ja elinkeinohallinnon kehittämistavoitteet

Tavoitteena on yritystoiminnan edistämi-nen ja työllisyyden hoidon helpottaminen, kun nykyisin kolmella hallinnonalalla tehtä-vät päätökset saadaan palvelemaan samoja päämääriä. Viranomaisten yhdensuuntaisilla toimilla ja eri asiantuntemusten yhdistämi-sellä voitaisiin aikaisempaa paremmin edis-tää uusien, pysyvien työpaikkojen syntymis-tä. Tavoitteena on myös muutoin yhden-suuntaistaa maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä työmi-nisteriön elinkeino- ja työvoimapolitiikkaan kohdistuvia toimia.

Uudistuksella pyritään parantamaan val-

tionhallinnon kykyä nykyistä joustavampaan ja tehokkaampaan asiakaspalveluun. Työvoi-ma- ja elinkeinokeskukset tarjoaisivat aikai-sempaa paremmin niin sanottua yhden luu-kun palvelua asiakkaille. Yrityksen ongelmat ovat harvoin vain yhtä asiaa koskevia. Yri-tys tarvitsee kehittyäkseen rahoitusta, tekno-logian ja viennin sekä yritysjohton kehittä-mistä samoin kuin uutta työvoimaa. Kootus-sa organisaatiossa mahdollisimman monet työnantajaan tai yritykseen kohdistuvat valti-on viranomaisten tuki- ja edistämistoimet olisivat yhdessä paikassa saatavissa. Samoin kootun organisaation tietämys yritysasiak-kaista olisi siirrettävissä yhtenäisen organi-saation sisällä.

Nykytilanteeseen verrattuna saataisiin ai-kaan myös toiminnan laadullista kehittämis-tä, kun keskuksella olisi yhteiset asiakasre-kisterit, muut tietopohjat ja yritystutkimuk-set. Yhdistämällä toimintoja voidaan valtion-taloudelliset säästöt saavuttaa harventamatta asiakaspalvelun verkkoa. Uudistuksella pyri-tään toteuttamaan voimavarojen yhteiskäyt-töä kulloistenkin painopisteiden mukaisesti. Tavoitteena on myös lisätä ja vahvistaa alue-tasolla eri hallinnonalojen osallistumista alu-eiden kehittämiseen ja näin tukea maakun-tien ja kuntien mahdollisuutta alueelliseen kehittämiseen.

Alueellisen elinkeinohallinnon tulee pystyä yhteensovittamaan sekä keskushallinnosta tuleva sektoriohjaus että alueen omat tavoit-teet sekä toimia yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa alueellisten kehittämishojel-mien toteuttamiseksi. Sillä tulee olla toi-mialaansa liittyvää päätösvaltaa ja liikkuma-varaa.

Tehostamista merkitsee myös se, että voi-daan asettaa nykyistä oikeampia ja perustel-lumpia vaatimuksia tukien myöntäjille ja niiden kohteille eli työnantajille ja yrityksil-le. Näin voidaan hyödyntää elinkeino- ja yritystoiminnan kaikkien osa-alueiden osaa-mista. Uudistuksella varmistettaisiin saman-laisten hakemusten yhdenmukainen viran-omaiskäsitely. Esitys parantaisi myös viran-omaispäätösten seurantaa ja valvontaa.

Tavoitteena on tarjota aikaisempaa moni-puolisempia palveluja maatalousyrittäjille. Myös maaseudulla on painotettava kor-kealaatuista vientituotteiden kehittämistä ja markkinointia. Työvoima- ja elinkeinokes-kuksessa maatalouden ja kalatalouden asiak-kaille voitaisiinkin tarjota uudentyyppisiä vienti-, koulutus- ja markkinapalveluja.

Uudistus selkeyttäisi erityisesti aluekehitystyötä, kun merkittävä osa aluekehitykseen osoitettavista varoista ohjautuisi työvoima- ja elinkeinokeskuksen kautta. Yhtenäisellä työvoima- ja elinkeino-organisaatiolla olisi nykyisiä erillisviranomaisia paremmat mahdollisuudet toteuttaa alueellista työvoima- ja elinkeinopolitiikkaa yhteistyössä maakuntien ja kuntien kanssa. Samalla on voitava uudistaa talousarviota ja joustavoittaa määrärahojen käyttöä. Esimerkiksi joitakin aluetasolla päätettäväksi delegoituja projektirahoja voitaisiin koota ja näin lisätä mahdollisuutta tukea joustavasti alueellista kehittämistyötä.

Erillisten organisaatioiden määrä supistuisi, kun nykyiset kuusi organisaatiota koottaisiin yhdeksi viranomaiseksi. Nykyiset elinkeino- ja työvoimaorganisaatiot toimivat 77 toimipisteessä. Erillisten organisaatioiden määrän supistuminen antaa mahdollisuuden muodostaa keskuksen koko toiminta-alan käsittäviä niin sanottuja täyden palvelun aluetoimistoja. Tämä parantaisi palvelun laatua ja määrää nykyisten piirien osin vajaatoimintoisilla alueilla. Samoin olisi mahdollista kehittää yhteisiä palveluja, poistaa päällekkäisiä tehtäviä ja saada aikaan hallinnollisia säästöjä tukipalveluissa.

3.4. Keskeiset viranomaisia koskevat ehdotukset

3.4.1. Lääninhallitusten kehittäminen

Lääninhallitukset hoitavat esityksen mukaan valtion alueellisten etujen valvontaa, yleistä järjestystä ja turvallisuutta, välttämättömyyden lupahallintoa sekä seurantaa, valvontaa ja tarkastusta. Lääninhallitus olisi ehdotettavan lääninhallituslain mukaan alueen yleishallintoviranomainen. Lääninhallitus olisi myös seitsemän hallinnonalan tehtäviä hoitava erityisviranomainen sen mukaan kuin eri laeissa säädetään. Lääninhallitus hoitaisi

- oikeushallintoon
 - pelastushallintoon
 - poliisihallintoon
 - opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen
 - maa- ja metsätaloushallintoon
 - liikennehallintoon
 - kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon
 - sosiaali- ja terveyshallintoon sekä
 - työsuojeluhallintoon liittyviä tehtäviä.
- Lääninhallituksen alaisina paikallishallin-

non viranomaisina ovat 1 päivästä joulukuuta 1996 lukien kihlakunnanvirastot.

Lääninhallituksen tehtävät ovat luonteeltaan hallinnollisia. Sen tehtävät painottuvat välttämättömien hallinnollisten lupien myöntämiseen sekä valvontaan ja tarkastukseen. Lisäksi lääninhallituksen tehtävänä on paikallishallinnon informaatio-ohjaus, kihlakunnanvirastojen yleishallinnollinen ohjaus sekä yleinen alueellinen seuranta ja arviointi. Lääninhallituksella olisi edelleen velvollisuus antaa muille viranomaisille virka-apua. Sillä olisi muihin viranomaisiin verrattuna poikkeukselliset yleiset pakkokeino-oikeudet. Lääninhallitus voisi sakon uhalla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltä, jonka lääninhallitus tai virka-apua pyytävä muu viranomainen on antanut.

Työsuojelun piirihallinto ehdotetaan yhdistettäväksi lääninhallitukseen sen mukaan kuin kohdassa 3.4.2. tarkemmin kuvataan.

Läänin nuoriso- ja liikuntalautakunnat ehdotetaan lakisääteisinä lautakuntina lakautettaviksi ja lautakunnille kuuluneet viranomaistehtävät ehdotetaan siirrettäviksi lääninhallitukselle. Koska tehtäväalan pääpaino on nykyisin kunnissa, ei perustetta erilliselle viranomaispäätöksistä tekeväälle lautakuntajärjestelmälle enää ole. Lääninhallitusten tehtävänä olisi toimia opetusministeriön aluehallintoviranomaisena liikuntalain (984/79) ja nuorisotyölain (235/95) mukaisissa tehtävissä siten kuin opetusministeriön ja lääninhallituksen välisissä tulosneuvotteissa yksityskohtaisemmin sovitaan. Opetusministeriö osoittaisi harkinnan mukaan lääninhallituksille määrärahoja tulossopimuksissa mainittujen tehtävien hoitamiseksi. Tarvittaessa lääninhallitus voisi perustaa alueellista yhteensovittamista edistäviä yhteistyöryhmiä liikunta- ja nuorisotoimen tehtäviä varten. Yhteistyöryhmät voivat olla tarpeellisia toisaalta mahdollisimman laajan asian-
tuntemuksen saamiseksi lääninhallituksen avuksi, toisaalta hallinnon ja liikunnan sekä nuorisotyön alue- ja paikallisorganisaatioiden yhteistyön edistämiseksi. Nuorisotyössä korostuu lisäksi nuorten elinoloverkostojen muodostamisen tarve.

Lääninhallitukselle on tarkoitus siirtää eräitä tehtäviä ministeriöistä ja keskushallinnon virastoista ja laitoksista. Toisaalta eräitä lääninhallitukselle nykyisin kuuluneita yksittäisiä lupa- ja muita tehtäviä on tarkoitus siirtää kihlakunnanvirastoille ja muualle hal-

lintoon. Lääninhallituksista paikallishallintoon ehdotetaan siirrettäväksi erityisesti niitä tehtäviä, joissa alueviranomaisen asiakkaana ovat yksittäiset ihmiset. Tarkoituksena on myös eräiden jo vanhentuneiksi käyneiden tehtävien lakkauttaminen kokonaan. Näitä koskevat säädösmuutokset on tarkoitus valmistella vuoden 1996 ja 1997 aikana siten, että ne voidaan toteuttaa syyskuun 1997 alusta lukien.

Lääninhallituksilla on edellytyksiä tehokkaaseen ja kustannustietoiseen tukipalvelutuotantoon ja sen laajentamiseen. Tavoitteena on, että lääninhallitukset tarjoaisivat esimerkiksi palkanmaksun, maksuliikkeen, arkistoinnin, toimistotyön ja muita vastaavia tukipalveluja muille viranomaisille. Lääninhallitukset hoitaisivat toimintaa maksullisena palvelutoimintana, joka tulisi organisoida lääninhallitusten yhteyteen sen muista toiminnoista erilliseksi nettobudjetoiduksi yksiköksi. Tukipalveluiden tilaaja-tuottaja -mallin tulee perustua ostajan tarpeisiin ja kilpailuun. Keskittämällä tukipalvelutehtäviä voidaan tehostaa ja taloudellistaa niiden hoitoa sekä järkeistää työmenetelmiä, käyttää laitekapasiteettiä tehokkaammin hyödyksi, säästää henkilöstön koulutus- ja palkkausmenoissa sekä vähentää investointikustannuksia.

Lääninhallituksen päätöksen kohteena ja näin välittöminä asiakkaina ovat ensisijaisesti kunnalliset organisaatiot ja muut julkisyhteisöt. Lääninhallituksen toiminnasta keskeinen osa kohdistuu myös valtion paikallishallintoon, kihlakuntiin. Nykyisin lähinnä vain alkoholivalvonnan, liikenne- sekä kuluttaja- ja kilpailuhallinnon tehtävissä asiakkaina ovat myös yrittäjät. Jos lääninhallitukseen kootaan myös työsuojelupiirien työsuojelutoimistot, lääninhallituksen keskeisinä asiakkaina ovat kaikki työnantajat ja työntekijät, niin julkisen hallinnon kuin yksityisenkin sektorin työnantajat ja työntekijät.

Lääninhallitusten kokonaishenkilöstö olisi uudistuksen tullessa voimaan noin 1 650 henkilöä. Luvussa on mukana työsuojelupiirien noin 460 henkilöä.

Lääninhallinnon uudistaminen ei vaaranna ruotsinkielisiä palveluita, vaan ruotsinkielisillä säilyvät edelleen oikeudet asioida omalla äidinkielellään sen mukaan kuin erikseen on säädetty lääninhallituksissa niin kuin muissakin viranomaisissa. Tarkoituksena lisäksi on, että Länsi-Suomen ja Etelä-Suomen lääninhallituksiin perustetaan ruotsinkielisistä sivistystoimen palveluista vastaavat

yksiköt, jotka vastaisivat koko maan asianomaisista palveluista. Nykyisin lääninhallituksen ruotsinkielisen sivistystoimen palvelut on jaettu kolmen lääninhallituksen, Vaasan, Turun ja Porin sekä Uudenmaan lääninhallituksen kesken.

3.4.2. Työsuojelupiirin työsuojelutoimistot osaksi lääninhallitusta

Työsuojelupiirien työsuojelutoimistot ehdotetaan koottaviksi lääninhallituksiin. Niiden asema lääninhallituksissa olisi itsenäinen. Työsuojeluhallinnon laajat pakkokeinovaltuudet ja kansainväliset sopimukset edellyttävät, että se tulee organisoida itsenäiseksi osaksi lääninhallitusta. Työsuojeluosaston aseman perusteet ehdotetaan säädettäväksi lääninhallituslaissa.

Työsuojeluosaston osastopäällikkö päättäisi itsenäisesti ilman maaherran pidätysoikeutta yksittäisistä työsuojelun viranomaispäätöksistä. Tarkoituksena on säätää, että työsuojeluosaston osastopäällikkö päättää itsenäisesti myös osastolle myönnettyjen määrärahojen puitteissa virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja virkajärjestelyistä sekä osastonsa henkilöstön nimittämisestä. Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettua lakia ja työturvallisuuslakia sekä työsuojeluhallinnosta annettua lakia ehdotetaan myös muutettavaksi siten, että niiden mukaan alueellisenä valvontaviranomaisena toimii lääninhallitus ja sen työsuojeluyksikkö.

Työsuojeluhallinnon toiminnallinen ohjaus kuuluu valtioneuvoston ohjesäännössä nimettävälle ministeriölle, joka sopii tulostavoitteet ja tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavista resursseista tulossopimuksissa pääluokassaan tätä varten olevien resurssien ja toimintamenojen puitteissa. Hallituksen vuoden 1997 talousarvioesityksen mukaan asioiden ohjaus ja valvonta kuuluisi jatkossa sosiaali- ja terveysministeriölle.

Työsuojeluhallinnon nykyinen toimipaikkaverkosto olisi mahdollista säilyttää jatkossakin, vaikkakin työsuojelupiirien määrä olisi siirtymäkauden kuluttua nykyistä pienempi.

Työsuojeluosaston päällikön virkanimeksi on tarkoitus säätää työsuojeluneuvos. Poiketen nykyisestä tilanteesta on tarkoituksena, että viran kelpoisuusvaatimuksena olisi ylempi korkeakoulututkinto. Näin osasto-

päällikkö vastaisi virkanimeltään ja kelpoisuusvaatimuksiltaan muita lääninhallituksen osastopäälliköitä. Ylempää korkeakoulututkintoa kelpoisuusvaatimuksena puoltavat myös työsuojelutehtävien edellyttämä asiantuntemus sekä toiminnan laajat pakkokeinovaltuudet työnantajiin. Osastopäällikön kelpoisuusvaatimukset määrättäisiin asetuksella. Työsuojeluneuvoksen nimittäisi asianomainen ministeriö lääninhallituksen esityksestä.

Työsuojelun paikalliset toimipisteet voisivat tukeutua kihlakunnanvirastoihin, joista ne saisivat muun muassa tarvittavat tukipalvelut. Niin sanotun kolmikantayhteistyön edellytykset turvattaisiin edelleen alueellisilla neuvottelukunnilla.

3.4.3. Lääninhallituksen ohjaus, johtaminen ja organisaatio

Lääninhallituksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi nykyiseen tapaan sisäasiainministeriölle. Lisäksi sisäasiainministeriölle kuuluisi poliisi- ja pelastustoimen tehtävissä myös lääninhallituksen toiminnallinen ohjaus. Lääninhallitusta ohjaisivat myös ehdotuksen mukaan edelleen oikeusministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenneministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Hallitusmuodon 51 §:n 1 momentin mukaan läänin hallintoa johtaa maaherra. Asiaa koskeva säännös sisältäisi myös ehdotettuun lääninhallituslain 3 §:ään.

Nykytilanteesta poiketen lääninhallituksen suurimmilla toimialoilla edellytettäisiin yhdenmukaista osastojakoa. Nämä ovat sivistystoimi, sosiaali- ja terveystoimi ja poliisitoimi. Mainitut osastot säädettäisiin lääninhallitusasetuksessa. Lisäksi työsuojeluosaston asema säädettäisiin sen riippumattomuuden ja itsenäisyyden turvaamiseksi jo lääninhallituslaissa. Tarkemmat säännökset lääninhallitusten sisäisestä asioiden ratkaisemisesta, virkamiesten nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista annettaisiin asetuksella. Maaherralta edellytettäisiin muiden johtavien virkamiesten tapaan ylempää korkeakoulututkintoa.

3.4.4. Lääninhallituksen alueelliset palveluyksiköt

Lääninhallituslakiehdotuksen mukaan lak-

kaava lääninhallitus säilytettäisiin palveluyksikkönä. Palveluyksiköiden tehtävistä, organisoinnista ja johtamisesta päättäisi lääninhallituksen maaherra. Palveluyksikkö ei olisi itsenäinen organisaatio, vaan osa asianomaista lääninhallitusta.

Lääninhallituksilla on nykyisin viisi alueellista palveluyksikköä. Ne vastaanottavat hakemuksia ja hoitavat valvonta- ja tarkastustehtäviä sekä yhteisvalinnan tehtäviä. Esityksen mukaan palveluyksiköiden määrä lisäntyisi kuudella.

Lääninhallituksen palveluyksiköt hoitaisivat edelleen lähinnä hakemusten ja elinkeinoilmoitusten vastaanottoa, eräitä alkoholitarkastus- ja -lupatehtäviä, sosiaali- ja terveystoimen valvonta- ja tarkastustehtäviä, työsuojelun aluehallinnon tarkastus- ja valvontatehtäviä, tukipalvelutehtäviä, elintarvikevalvonnan ja hintatarkastuksen tehtäviä, yhteisvalintaa sekä henkilöliikennelupien ja -ostojen valmistelutehtäviä. Palveluyksikköön voitaisiin sijoittaa niin ikään palo- ja pelastustoimen yhteyshenkilö, ruotsinkieliset alueelliset palvelut sekä sosiaali- ja terveystoimen rakentamisen ja koulurakentamisen operatiivisia tehtäviä.

Aluksi palveluyksiköihin sijoittuisi nykyinen henkilöstö. Siirroin pääyksikön ja palveluyksikön välillä ja luonnollisen poistuman kautta pyritäisiin sopeuttamaan palveluyksiköiden henkilöstömäärä tehtäviä vastaavaksi vuoteen 2001 mennessä.

Palveluyksikkö edellyttää vastuuhenkilöä. Ylintä johtoa, kuten osastopäälliköitä, ei palveluyksiköihin kuitenkaan sijoitettaisi, vaan tulosohjaus tulisi keskuspaikasta.

3.4.5. Työvoima- ja elinkeinokeskusten perustaminen

Esityksessä ehdotetaan perustettavaksi uusi alueviranomaisen, työvoima- ja elinkeinokeskus, johon koottaisiin KTM yrityspalvelun piiritoimistot, teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköt, Valtiontakuukeskuksen alueyksiköt, Suomen Ulkomaankaupaliiton alueyksiköt, maaseutuelinkeinopiirit ja työvoimapiirin piiritoimistot. Työvoimatoimistot toimisivat työvoima- ja elinkeinokeskuksen alaisena paikallisviranomaisena työvoimakysymyksissä. Niiden ohjauksesta ja valvonnasta vastaisi keskuksen työvoimaosasto.

Työvoima- ja elinkeinokeskus jakaantuisi yritystoiminnan kehittämistoimintoon, maa-

seututoimintoon (mukaan lukien maatalous- ja maaseututoiminnot ja kalataloustoiminnot) sekä työvoimatoimintoihin. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen henkilöstö olisi keskusteen aloittaessa toimintansa kokonaismäärältään 900—1000. Lisäksi työvoimatoimistoissa työskentelee 2 350 henkilöä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtävänä olisi edistää erityisesti pienten ja keskiuurten yritysten toimintaa ja toimintaedellytyksiä sekä yritysten teknologista kehitystä ja kansainvälistymistä. Keskus kehittäisi maatilataloutta ja kalataloutta ja niihin liittyviä maaseutuelinkeinoja. Keskus edistäisi myös työmarkkinoiden toimivuutta, työllisyyttä ja työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Pääosin työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Pääosin työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Pääosin työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta. Pääosin työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta.

Edistävien toimenpiteiden lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle kuuluisivat myös hallinnolliset tehtävät kuten erilaisten toimitusten suorittaminen, lupapäätökset ja säädöksissä ja määräyksissä määriteltyjen tukien maksaminen, sekä kalavesien hoitoon, ajaisen kalatalouden valvontaan ja vapaajan kalatalouden edistämiseen liittyvät tehtävät. Lisäksi työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtäviin kuuluisi eriytettyinä toimenpiteinä tarkastus- ja valvontatehtäviä ja toimenpidekielloista päättäminen.

Alueellisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen asiakkaita olisivat erityisesti:

- toimivat ja toimintansa aloittavat yritykset, muut työnantajat ja niiden henkilöstö
- osittain liiketaloudellisin perustein toimivat yritykset (esimerkiksi maatilat, joilla merkittävässä määrin sivuelinkeinoja)
- kuntien maatalousviranomaiset, maatilataloudet ja maatalousyrittäjät
- kalatalousyrittäjät, kalastajat, kalavesien omistajat
- koulutusorganisaatiot
- seudulliset kehittämissyhtiöt
- maakunnat, kunnat ja muut julkisyhteisöt
- elinkeinoelämän järjestöt (muun muassa kauppakamarit ja yrittäjät).

Työhallinnon asiakastoiminnot hoidettaisiin kuitenkin edelleen paikallisissa työvoimatoimistoissa ja maatalouden osalta kuntien maatalousviranomaisissa.

Asiakkaalle voitaisiin tarjota yhteisiä palvelupaketteja, neuvontaa ja tiedotusta. Myös työvoimatoimistoja ja uusyrityskeskustoja voidaan hyödyntää koko keskuksen toiminnassa.

Tarkoituksena on perustaa yhteensä 13 työvoima- ja elinkeinokeskusta. Keskusten lukumäärän, toimialueet, toimipaikat ja nimet määrittäisi valtioneuvosto. Lisäksi keskuksella olisi tarpeen mukaan palvelupisteitä. Ruotsinkielisiä palveluja tarjoaisivat erityisesti Vaasassa, Turussa ja Helsingissä sijaitsevat työvoima- ja elinkeinokeskukset.

Tarkoituksena on, että erikseen selvitetään mahdollisuutta liittää työvoima- ja elinkeinokeskusten tehtäviin yrittäjien neuvonta kaupparekisteriasioissa. Kaupparekisteritehtävien ja muiden patentti- ja rekisterihallinnon alueellisten tehtävien hoidon uudistamista tulee valmistella erikseen siten, että mahdolliset muutokset voitaisiin toteuttaa samassa aikataulussa kuin muu aluehallinnon uudistaminen.

Oppilaitosten ja työelämän tarpeet tulisi nykyistä enemmän yhdistää. Tuotanto- ja työelämä muuttuu nykyisin nopeasti ja perinteinen ammattirakenne tarvitsee uudistamista. Alueellisessa kehittämisessä inhimillisten voimavarojen merkitys on keskeinen. Jos ammatillisen koulutuksen ja työelämän vuorovaikutus on hyvä, koulutuksen tuottama osaaminen tukee työllisyyden suotuisaa kehitystä. Koulutuksen määrällistä ja laadullista suunnittelua ja suuntaamista koskevat asiat on selvitettävä siten, että tarvittavat muutokset ovat toteutettavissa samassa aikataulussa tämän uudistuksen kanssa.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen tulee seurata ammatillisen aikuiskoulutuksen suuntaamista ja sen kehittämistarpeita sekä tehdä tarvittavia aloitteita ja ehdotuksia asiasta vastaaville viranomaisille. Tämä on erityisesti keskuksen johtoryhmän tärkeä tehtävä.

Työvoima- ja elinkeinokeskus huolehtisi toimialansa valtakunnallisten ja alueellisten tarpeiden huomioon ottamisesta alueellisessa kehittämisohjelmatyössä sekä osallistuisi ohjelmien ja ohjelasopimusten hankekonaisuuksien toteuttamiseen ja rahoittamiseen.

3.4.6. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen ohjaus ja johtaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskus olisi yleishallinnollisesti kauppa- ja teollisuusministeriön ja toiminnallisesti paitsi kauppa- ja teollisuusministeriön myös maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön alainen. Keskusten tulosoikeudesta ja muusta ohjauksesta ja valvonnasta vastaisivat toi-

mialallaan maa- ja metsätalousministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö sekä työministeriö. Keskus hoitaisi myös teknologian kehittämiskeskuksen, Valtiontakuukeskuksen ja nykyisin myös Suomen Ulkomaankauppa-liitolle kuuluvia alueellisia tehtäviä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja työministeriö valmistelisivat yhteisesti keskuksen tulossuunnitelman, talousarvioehdotuksen, määrärahajot sekä keskuksen yleistä kehittämistä koskevat asiat. Tarkoituksena on sisällyttää asiaa koskeva nimenomainen säännös keskuksen hallintoasetukseen. Keskuksen tulostavoituksen yhteensovittamista ja muita keskusta yleisesti koskevia asioita varten kauppa- ja teollisuusministeriön tarkoituksena on asettaa ministeriöiden välinen yhteistyöryhmä.

Esityksen mukaan työvoima- ja elinkeinokeskusta johtaisi johtaja, jonka valtioneuvosto nimittäisi. Johtaja voisi johtaa samalla jotakin keskuksen toimialoista, jos erikseen niin päätetään. Tarkoituksena on säätää, että työvoima- ja elinkeinokeskuksen johtaja nimitetään enintään viiden vuoden määräajaksi, jotta hänen kykyään hoitaa tehtävänsä voidaan riittävästi arvioida. Ensimmäisiä johtajia nimitettäessä kauppa- ja teollisuusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja työministeriö valmistelisivat yhteistyössä esitykset nimitettävästä johtajasta ja hänen sijaisenaan toimivasta virkamiehestä. Keskuksen johtajien nimityksen voisi ensimmäisellä kerralla esitellä valtioneuvostolle esimerkiksi valtioneuvoston kanslia.

Keskuksessa olisi sisäinen, yhteisten asioiden valmistelusta vastaava ja keskeisiä toiminnan linjauksia käsittelevä johtoryhmä. Asianomaisen ministeriön nimittämä osastopäällikkö vastaisi keskuksen hoitamasta kyseisen hallinnonalan toimialasta. Keskuksen johtoryhmän muodostavat keskuksen johtaja ja tehtäväalueiden vastuulliset osastopäälliköt sekä sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään henkilöstön edustajat. Johtoryhmä käsittelee muun muassa viraston tulostavoitteet, tulossuunnitteleman, talousarvioehdotuksen, keskeiset hankkeet ja toiminnalliset linjaukset.

Maa- ja metsätalousministeriö, työministeriö ja kauppa- ja teollisuusministeriö ohjaisivat työvoima- ja elinkeinokeskusta tulossuunnitelmilla, jotka sisältävät varainhoitovuoden tulostavoitteet ja tulosalueen rahoituskehukset. Ministeriöt arvioisivat myös kukin omalla toimialallaan keskuksen tulosten to-

teutumista.

Kauppa- ja teollisuusministeriö olisi yleishallinnollisesti vastuussa työvoima- ja elinkeinokeskuksen ohjauksesta, valvonnasta ja talousarvioehdotuksesta. Työvoimatoimistojen menot budjetoitaisiin edelleen nykyiseen tapaan työministeriön pääluokkaan. Eri toimialueiden toimintamäärärahat budjetoitaisiin asianomaisen ministeriön pääluokkaan ja osoitettaisiin keskukselle. Myös muut kuin eri toimialueiden toimintamäärärahat budjetoitaisiin edelleen asianomaisen ministeriön pääluokkaan. Tällaisia olisivat muun muassa investointituet, rakennerrahat, tutkimus- ja vastaavat määrärahat. Keskuksen budjetoinnin toimivuutta seurataan ja tarvittaessa budjetointia selkeytetään vuoden 1998 talousarvioesityksessä.

3.5. Ehdotus aluejaoista

3.5.1. Ehdotus lääninhallituksen aluejaoksiksi

Perusteita läänien lukumäärän vähentämiseksi

Ehdotetun lääninhallitusten lukumäärän vähentämisen perusteena ovat ensisijaisesti toiminnalliset syyt. Lääninhallituksia koskevat ehdotukset liittyvät laajaan valtion aluehallinnon kokonaisuudistukseen, jonka tavoitteena on luoda edellytykset toimivalle ja nykyistä tehokkaammalle valtion aluehallinnolle. Tarkoituksena on vähentää myös valtion aluehallinnon hajanaisuutta. Lääninhallitusten tehtävien ja toimintojen huomattavat muutokset edellyttävät niiden aseman uudelleen arviointia kokonaisuudistuksessa.

Edellytyksiä lääninhallitusten lukumäärän supistamiselle on luonut kunnallishallinnon voimakas kehittäminen viimeisen kymmenen vuoden aikana. Lisäksi on huomattava vuonna 1994 toteutettu aluekehitystehtävien siirtäminen lääninhallituksilta kuntien yhteistoimintaorganisaatioina toimiville maakunnan liitoille. Lääninhallitukset ovat sen sijaan osa ministeriöiden alaista valtion toimeenpanokoneistoa, joiden osalta on tärkeätä, että ministeriöhallinnolle tyypillinen parlamentaarinen vastuukate ulottuu myös lääninhallituksiin.

Lääninhallituksilta on merkittävässä määrin siirretty tehtäviä ja toimivaltaa suoraan paikallishallintoon, erityisesti kuntiin. Lääninhallituksilla ei ole juuri käytössään enää

aluekehitykseen osoitettuja määrärahoja. Valtionosuusjärjestelmän uudistukset ovat merkinneet sitä, että lääninhallitusten mahdollisuudet vaikuttaa valtionosuuksien ohjauksen kautta alueelliseen kehittämiseen ovat niin ikään pääosin poistuneet.

Lääninhallitusten tehtäviä ovat eniten vähentäneet valtionosuus uudistukset, yrityksiltä ja kansalaisilta vaadittavien lupien vähentäminen, lääninhallitusten kaavoitus- ja ympäristönsuojelun tehtävien siirtäminen ympäristökeskuksille ja lääninhallitusten aluekehitystehtävien siirtäminen maakunnan liitoille. Lääninoikeudet irrotettiin lääninhallituksista 1980-luvun lopulla. Lääninhallitusten tehtävien muutosta on kuvattu tarkemmin kohdassa 2.1.3.

Lääninhallitukset hoitavat nykyisin seitsemän ministeriön hallinnonalan tehtäviä. Lääninhallituksia ohjaavat ministeriöt ovat katsoeet, että lääninhallitusten lukumäärän vähentäminen on tarkoituksenmukaista ja antaa mahdollisuuden tehostaa ja taloudellistaa hallinnonalan tehtävien hoitoa alueella. Muutoksella turvattaisiin myös lakisääteisten tehtävien yhdenmukainen soveltamiskäytäntö eri osissa maata. Lääninhallituksen nykyiset tehtävät ja ehdotetut uudet tehtävät eivät edellytä yhtä tiheää aluejaotusta kuin aikaisemmin.

Lääninhallitusten määrän supistaminen ei vähentäisi kansalaisille tarjottavia palveluja. Kysymys on ensi sijassa valtion oman välillisen hallinnon järjeistamisestä. Lakkaavien lääninhallitusten tiloihin jäisivät uusien lääninhallitusten palveluyksiköt, joista saisi muun muassa neuvontapalveluja. Niihin olisi mahdollista edelleen jättää hakemuksia ja niistä voisi noutaa asiakirjoja.

Kansalaisten palveluista pääosa tuotetaan kunnissa, osa valtion omassa paikallishallinnossa. Lääninhallituksen välittöminä asiakaina ovat ensisijaisesti kunnalliset organisaatiot ja valtion oma paikallishallinto sekä eräät yrittäjät ja yhteisöt kuten tavara- ja henkilöliikenteen harjoittajat. Suurin osa ihmisistä ei nykyisin koskaan joudu asioimaan lääninhallituksessa.

Uusi tietotekniikka toisaalta mahdollistaa aikaisempaa paremmin virastojen palvelujen käytön ilman henkilökohtaista asiointia. Perinteiset hallinnolliset rajat ovat tästä syystä myös menettämässä aikaisempaa merkitystään.

Lääninhallituksen tehtävänä on ohjata ja valvoa kihlakunnanvirastojen toimintaa. Kih-

lakunnanvirastot ja niiden erilliset poliisiosastot ja maistraatit ovat lääninhallituksen alaisia paikallishallinnon viranomaisia. Kun kihlakuntauudistus tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996, tämä merkitsee, että lääninhallitusten alaisten poliisipiirien määrä vähennee 230:stä 90:een. Myös rekisteritoimiston määrä supistuu jatkossa nykyisestä. Kun paikallishallintoyksiköiden määrä supistuu huomattavasti, enää ei tarvita yhtä monta läänin aluejohtoa kuin aikaisemmin. Myös tämä luo edellytyksiä nykyisen läänijaon tarkistamiseen.

Lääninhallitukset ratkaisivat vuonna 1995 koko maassa noin 63 000 asiaa. Pienimmät asioiden käsittelymäärät olivat Kuopion, Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan lääninhallituksissa, joissa kaikissa ratkaistujen asioiden määrä jäi noin 3 000:een. Lääninhallitusten hoitamien asioiden määrä on laskenut 1990-luvulla voimakkaasti. Ratkaistujen asioiden määrä oli esimerkiksi vielä vuonna 1990 noin 200 000 ja 1980-luvulla tätäkin suurempi. Kun lääninhallituksen tehtävämäärät monissa viranomaispäätöksissä jäävät nykyisin pienissä lääninhallituksissa vähäisiksi, tehtävien laadullinen kehittäminen vaikeutuu. Henkilöstön erikoistumisen mahdollisuudet myös vähenevät.

Nykyinen lääninjakko on perusteiltaan epäyhtenäinen. Lääninhallinnon palvelut voidaan hoitaa isolla alueella (Lappi), suurella väestömäärällä (Uusimaa) ja suurella kuntien määrällä (Turku ja Pori). Lääninhallituksen keskeisimpien asiakkaiden, kuntien lukumäärä vaihtelee nykyisen läänijaon mukaan Pohjois-Karjalan läänin 19:stä aina Turun ja Porin läänin 87:ään kuntaan. Erot myös väestön määrissä ja pinta-alassa ovat huomattavat. Erityisesti Itä-Suomessa lääninhallituksilla on tihein toimipaikkaverkosto, vaikka siellä kuntien, kihlakuntien ja väestön lukumäärä läänin alueella on vähäisempi kuin muualla Suomessa.

Lääninhallitusten henkilöstön määrä on supistunut niiden tehtävien vähentymistä vastaavasti vuosina 1993—1996 noin 40 prosentilla. Henkilöstön vähentyminen on koskenut ensisijaisesti toimisto- ja esittelijätasoa. Lääninhallitusten henkilöstörakenne on nykyisin painottunut liikaa johtajatasoon. Lääninhallitusten henkilöstörakennetta on tarpeen kehittää siten, että yleishallinnon ja johtajien määrää supistetaan ja painotetaan enemmän esittelijä- ja suorittavaa henkilöstöä. Ylimmän johdon määrää ei voida kui-

tenkaan supistaa vähentämättä lääninhallitusten lukumäärää.

Kansalaisten kannalta on tärkeätä, että hallinto toimii tehokkaasti eikä se ole liian raskaasti organisoitu. Lääninhallitusten nykyinen aluejako on 36 vuotta vanha ja läänijakoa on muutettu useita kertoja jo aikaisemmin. Lääninhallitusten kuten muidenkin alueviranomaisten aluejakoa tulee muuttaa niiden toiminnallisia tarpeita vastaavasti. Toisaalta kansainvälistymiskehityksen kannalta on tärkeätä, että hallintoa kehitetään myös niin, että voidaan edistää Suomen yhtenäisyyttä tukevia toimenpiteitä.

Ehdotus uudeksi läänijakoksi

Esityksessä ehdotetaan, että manner-Suomessa olisi nykyisen yhdentoista läänin sijasta viisi lääniä. Lisäksi säilytettäisiin Ahvenanmaan lääninhallitus ja lääni.

Ehdotetut läänit muodostettaisiin yhdistäen Uudenmaan lääni ja Kymen lääni sekä Etelä-Häme yhdeksi lääniksi, yhdistäen Keski-Suomen lääni, Vaasan lääni, Turun ja Porin lääni ja Pirkanmaa yhdeksi lääniksi sekä yhdistäen Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Mikkelin lääni yhdeksi lääniksi. Lapin lääni ja Oulun lääni säilyisivät nykyisessä muodossaan.

Erityisesti on tavoiteltu väestöpohjaltaan riittävän suuria läänejä. Samalla on kiinnitetty huomiota kuntien ja kihlakuntien lukumääriin läänissä. Oulun ja Lapin lääninhallituksen tehtäväalueet olisivat kolmea muuta lääninhallitusta suppeammat. Pinta-ala- ja erityisolosuhteiden vuoksi Oulun ja Lapin lääni on kuitenkin katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa säilytettäväksi omina alueinaan.

Alueita muodostettaessa perusaluejakona on käytetty maakunnan liittojen aluejakoa (seutukaava-aluejakoa), joka poikkeaa vain hieman toiminnallis-taloudellisesta maakuntajakaosta. Ehdotus noudattaa työvoima- ja elinkeinokeskusten osalta tehtyä ratkaisua. Koska seutukaavajako perustuu kuntien omiin ehdotuksiin ja on yhtenevä maakunnan liittojen aluejaotuksen kanssa, on valittu ratkaisulla haluttu varmistaa kunnallisen ja valtiollisen aluejaotuksen yhteneväisyys. Kunnallisen organisaation aluejaotuksen käyttäminen valtion alueviranomaisten aluejaotuksen perusteena on periaatteellisesti merkittävä ratkaisu, jolla on haluttu korostaa alueellisen toiminnallis-taloudellisen yhteis-

työn ja suuntautumisen merkitystä.

Ehdotettavassa läänijakossa kaksikielisyyden vaatimukset pystytään täyttämään ja otamaan huomioon myös hallitusmuodon 50 §:n 3 momentin vaatimukset. Ruotsinkieliset sivistysyksiköt olisi mahdollista perustaa Länsi-Suomen ja Etelä-Suomen lääneihin. Kun ruotsinkieliset alueet sijoittuvat näiden kahden läänin alueille, voisivat asianomaiset lääninhallitukset myös muutoin järjestää riittävän tehokkaat ruotsinkieliset palvelut. Kaksikielisiä palveluja voitaisiin sijoittaa myös näiden kahden lääninhallituksen alueellisiin palveluyksiköihin.

Läänien nimet

Lääni-nimeen ei esitetä muutoksia. Nykyisessä hallitusmuodossa on mainittu lääni aluehallinnon jakona. Lisäksi lääni-nimeä puoltaa aikaisempi perinne. Lääni on hallinnollisen jaotuksen yksikkö Suomessa ja Ruotsissa. Suomessa historialliset maakunnat olivat hallinnollisia alueita, mutta nykymaakunnat ovat talous- ja vaikutusalueiden mukaan syntyneitä.

Nykyisten läänien nimet ovat epäyhtenäisiä. Ne pohjautuvat joko maakunta-nimeen kuten Häme, Lappi, Kymi ja Uusimaa, kaupungin nimeen kuten Kuopio, Mikkeli, Turku ja Pori, Vaasa ja Oulu tai alueen sijaintiin kuten Keski-Suomi tai Pohjois-Karjala.

Ehdotuksessa on käytetty vanhoja lääninimiä silloin, kun alue pysyy pohjaehdotuksessa nykyiseen tilanteeseen verrattuna muuttumattomana. Muutoin on käytetty alueen sijaintiin pohjautuvaa nimeä. Näin pyritään yhtenäistämään läänien nykyisiä nimiä.

Ehdotettujen läänien nimet olisivat Etelä-Suomen lääni, Länsi-Suomen lääni, Itä-Suomen lääni, Oulun lääni ja Lapin lääni.

Lääninhallituksen hallintokaupunki

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvosto päättäisi lääninhallitusten sijaintipaikoista. Asiaa koskeva ehdotus valmistellaan syksyn 1996 aikana siten, että lakiehdotuksen tultua hyväksytyksi valtioneuvosto voisi päättää lääninhallitusten sijaintipaikoista.

Aluehallinto 2000 -hanke ehdotti Etelä-Suomen lääninhallituksen sijoituspaikaksi Helsinkiä tai Hämeenlinnaa, Länsi-Suomen lääninhallituksen sijoituspaikaksi Turkuja tai Vaasaa ja Itä-Suomen lääninhallituksen sijoitus-

tuspaikaksi Kuopiota tai Mikkeliä. Oulu ja Rovaniemi olisivat nykyiseen tapaan Oulun ja Lapin lääninhallituksen sijoituspaikat. Hankkeessa ei otettu kantaa vaihtoehtoisten lääninhallitusten sijaintipaikkojen ensisijaisuusjärjestykseen.

3.5.2. Ehdotus työvoima- ja elinkeinokeskusten aluejaoksi

Koska työvoima- ja elinkeinokeskus edistäisi ja tukisi alueen kehittämistä ja viraston kautta ohjautuisi valtaosa valtion talousarviossa merkityistä aluekehitysvaroista, on tärkeää, että keskuksen aluejaot vastaavat maakunnan liittojen aluejakoa. Näin voidaan parantaa edellytyksiä alueelliseen yhteistyöhön ja aluekehittämiseen. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen aluejako kuten lääninhallitustenkin aluejako pohjautuisi maakunnan liittojen aluejakoihin.

Keskuksia on tarkoitus perustaa 13. Ne sijoittuisivat seuraaville alueille: Uusimaa-Häme, Varsinais-Suomi, Satakunta, Pirkanmaa, Kymi, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Keski-Suomi, Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Lappi. Valtioneuvosto päättäisi keskusten aluejaot, toimipaikat ja nimet.

Koska Uusimaa-Häme alueelle sijoittuva keskus olisi tehtävämäärältään ja asiakaspohjaltaan Suomen muita keskuksia suurempi, on todennäköisesti tarpeen sijoittaa sekä Hämeenlinnaan että Lahteen keskuksen palvelutoimintoja. Myös vastaavasti Seinäjoelle ja tarpeen mukaan myös muualle Suomeen on todennäköisesti tarkoituksenmukaista sijoittaa keskuksen palvelutoimintoja.

4. Ehdotusten vaikutukset

4.1. Vaikutukset hallinnon asiakkaiden asemaan

Kansalaisten kannalta on tärkeää, että hallinto toimii tehokkaasti ja taloudellisesti. Lääninhallinnon uudistamista ei voi tarkastella ottamatta huomioon kunnallishallinnossa tapahtuneita muutoksia. Pääosasta jokaiselle annettavista palveluista huolehtivat kunnat tai valtion paikallishallinto. Lääninhallitusten lukumäärän vähentäminen ei juuri vaikuttaisi yksityisten henkilöiden välittömiin palveluihin. Kun lakkaavat lääninhallitukset jäisivät palvelupisteiksi, tarvittavat hakemukset ja ilmoitukset voitaisiin edelleen

jättää entisen lääninhallituksen tiloihin. Myös uudet tiedonvälityksen muodot mahdollistavat viranomaisten palvelujen käytön ilman henkilökohtaista asiointia. Toisaalta uudistuksen tavoitteena on parantaa asiakkaiden palvelua siten, että muun muassa lääninkassan ja venerekisteröinnin tehtävät siirretäisiin kihlakunnanvirastoille. Näin palvelupisteiden määrä kohoaisi 90:een. Työsuoje-luhallinnossa säilyisi edelleen nykyinen yli 80 paikan toimipisteverkosto.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten perustaminen parantaisi yritysasiakkaiden palvelua, kun yrittäjän palvelut olisi saatavissa samasta viranomaisesta. Palvelut eivät enää jakaantuisi usealle viranomaiselle ja osin myös eri kaupunkeihin. Palvelukykyä ja sen nopeutta lisäisivät yhteiset asiakasrekisterit. Työvoima- ja elinkeinokeskus voisi tarjota myös maaseutuyrittäjille aikaisempaa monipuolisempia palveluja.

4.2. Taloudelliset vaikutukset

4.2.1. Lääninhallinnon uudistus

Lääninhallitusten yhteiset toimintamenot vuonna 1996 ovat noin 325 miljoonaa markkaa. Näistä palkkausmenojen osuus on noin 80 prosenttia. Yhden lääninhallituksen keskimääräinen toimintameno on 25 miljoonaa markkaa. Lääninhallituksissa työskentelee vuonna 1996 yhteensä noin 1 280 virkamiestä.

Vuosina 1994-1996 lääninhallitusten henkilöstön määrä on vähentynyt tehtävämuu-tosta vastaavasti noin 650 virkamiehellä. Sisäasiainministeriön johdolla lääninhallituksissa on toteutettu yksi suurimmista valtionhallinnon virkamiesten uudelleen sijoitusohjelmista. Taloudellisista syistä ei ole ollut tarpeen tähän mennessä irtisanoa lääninhallitusten vakinaista henkilöstöä. Keskeisin tukimuoto on ollut uuden työpaikan etsiminen lääninhallituksista vapautuneille työntekijöille. Aikaisempiin tehtävävähennyksiin perustuva henkilöstön supistaminen jatkuu vielä vuonna 1997, jolloin lääninhallitusten henkilöstön määrä supistuu edelleen vajaalla 100 henkilötyövuodella.

Läänijaon muutoksesta esitetyllä tavalla viiteen lääniin alkaisi asteittain kertyä säästöä vuodesta 1997 alkaen niin, että ne olisivat siirtymäkauden jälkeen 65 miljoonaa markkaa vuodessa. Tämänkin jälkeen on mahdollista saavuttaa jonkin verran lisäsääs-

töjä. Kun tarkoituksena on siirtymävaiheessa turvata lääninhallitusten nykyisten vakinaisten virkamiesten työpaikat, kertyvät henkilöstömenoihin kohdistuvat säästöt asteittain henkilöstön luonnollisen poistuman mukaisesti. Näin ensimmäiseltä puoleltatoista vuodelta kertyisi säästöjä 15 miljoonaa markkaa.

Valtiontaloudellisesti merkittävintä on hallinnon menotason alenemisesta aiheutuva vuotuisen määrärahatarpeen väheneminen. Näin lopulliset säästöt kertyvät pitkällä aikavälillä ja merkitsevät alentuneena rahoitusarpeena usean sadan miljoonan markan säästöjä.

Suurin osa säästöistä aiheutuisi lääninhallituksen ylimmän johto-organisaation keventämisestä. Lääninhallituksen muu henkilöstö on jo vähentynyt 1990-luvulla supistuneita tehtäviä vastaavasti noin 40 prosentilla.

Lääninhallituksissa oli vuonna 1995 maaherroja, kansliapäälliköitä, osastopäälliköitä ja muita vastaavia johtavia virkamiehiä, jotka sijoittuvat palkkaluokkiin A 28 - A 34, yhteensä 83. Näiden vuotuiset palkkausmenot ovat yhteensä 41 miljoonaa markkaa. Lääninhallitusten johto-organisaatiosta johtuvat muut menot ovat lisäksi useita miljoonia markkoja vuodessa. Lääninhallituksissa ylimmän johtajiston määrä on huomattava, koska eri toimialojen vastuulliset osastopäälliköt rinnastuvat asemaltaan pitkälti eri hallinnonalojen piiripäälliköihin.

Vuositason 65 miljoonan markan menovähennyksestä merkittävin osa, yli puolet, tulisi lääninhallituksen johto-organisaation kevennyksestä. Uudistus merkitsisi lääninhallitusten johtavien virkamiesten lukumäärän vähentymistä yli puolella. Säästö koostuisi muun muassa palkkausmenojen vähennyksestä, käyttö- ja muiden kulutusmenojen vähennyksestä, virka-autojen ja niiden käyttömenojen vähennyksestä, virka-asunnoista ja muista toimitiloista. Lisäksi säästöjä tulisi lääninhallitusten sisäisten tukipalvelujen tehostumisesta, kiinteistömenoista ja muiden toimintojen tehostumisesta.

Säästöjä tulisi lääninhallitusten yhteisistä sisäisistä tukipalveluista ja tietohallintopalveluista. Jatkossa säästöjä tulisi myös kiinteistökustannuksista. Lääninhallitusten kiinteistökustannukset vuonna 1996 ovat noin 41 miljoonaa markkaa. Pitkällä aikavälillä voidaan asteittain lääninhallituksissa siirtää arviolta 10 prosenttia pienempiin tiloihin, jolloin vuokra-, siivous- ja muut kustannukset vähenevät samassa suhteessa. Arvioitu säästö

4 miljoonaa markkaa vuodessa toteutuu 3—5 vuoden aikana tapahtuvina toimitilajärjestelyinä.

Työsuojelupiirien piiritoimistojen kokoaminen osaksi lääninhallitusta merkitsisi lääninhallitusten henkilöstömäärän lisääntymistä noin 460 virkamiehellä. Työsuojelupiirien toimintamäärärahat ovat 102 miljoonaa markkaa vuonna 1996. Työsuojelupiirejä on 11, mutta piirien henkilöstö on sijoitettuna 81 toimipisteeseen. Tarkoituksena on edelleen mahdollistaa usean toimipisteen käyttäminen.

4.2.2. Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Nykyisissä alueellisissa elinkeino- ja työvoimaorganisaatioissa toimii yhteensä noin 1 000 henkilöä, joista kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun 14 piiritoimistossa noin 160, Teknologian kehittämiskeskuksen 12 kotimaan yksikössä 43, Valtiontakuukeskuksen 5 aluetoimistossa 16, maa- ja metsätalousministeriön toimialan 16 maaseutuelinkeinopiirissä (joista 11 hoitaa kalataloustehtäviä) noin 430 ja työministeriön toimialan 13 työvoimapiirissä noin 330. Lisäksi Suomen Ulkomaankauppaliiton 17 alueyksikössä työskentelee 35 henkilöä. Yhteensä näiden organisaatioiden toimintamenot (palkat, toimistokulut ja muut kulutusmenot) ovat noin 240 miljoonaa markkaa.

Nykyiset kuusi elinkeino-organisaatiota ehdotetaan koottaviksi yhdeksi organisaatioksi. Työvoima- ja elinkeinokeskuksia perustettaisiin 13. Uudistus vähentäisi maaseutuelinkeinopiirien määrää kolmella. Kauppa- ja teollisuusministeriön alaisten piiritoimistojen määrä vähentyisi yhdellä. Työvoimahallinnon piiritoimintojen lukumäärä säilyisi ennallaan. Maaseutuelinkeinopiirien ja KTM yrityspalvelupiirien määrän vähentymisestä ei synny mainittavaa säästöä, jos paikkakunnalle jää palveluyksikkö.

Työvoima- ja elinkeinokeskusten perustaminen on osa aluehallinnon yleistä uudistamista. Ehdotus piirien lukumäärästä on tehty olettaen, että lääninhallitusten lukumäärä supistuisi noin puoleen nykyisestä. Koska valtion aluehallintoa on tarkoitus kehittää kokonaisuutena, tulee myös työvoima- ja elinkeinokeskusten lukumäärää arvioida uudelleen, jos lääninhallitusten lukumäärässä päädytään toiseen ratkaisuun.

Alueellisten elinkeino- ja työvoimaorgani-

saatioiden kokonaishenkilöstömäärä on toiminnan alkuvaiheessa noin 900—1 000 henkilötyövuotta, josta hallinto- ja muiden tukipalvelutehtävien hoitamiseen käytetään noin 20—26 prosenttia henkilöstövoimavaroista. Hallinto- ja muilla tukipalveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilöstöhallintoa, taloushallintoa, tietohallintoa, kirjaamo- ja arkistopalveluita, puhelinvaihteen hoitoa sekä muita virastopalveluita. Hallinto- ja muissa tukipalveluissa toimivien henkilötyövuosiin sisältyy myös viraston yleisjohto. Lukuihin sisältyvät työvoimapiirin toimistojen henkilöstön suorittamat työvoimatoimistojen hallinto- ja tukipalvelutehtävät. Toiminnan vakiinnuttua yhtenäisessä virastossa voidaan yhteisesti hoidettavien tukitehtävien avulla saavuttaa merkittävä säästö.

Kauppa- ja teollisuusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön hallinnonaloilla on yritystutkimuksessa ja kehittämistoiminnassa tehtäviä, joissa voidaan käyttää hyväksi näiden kolmen hallinnonalan yhteistä tietopohjaa. Toimintaa voidaan tehostaa muun muassa yhteisten tietokantojen, asiakasrekistereiden, yritysrekistereiden, luottotietojen ja yritystutkimuksen hyväksikäytöllä. Näin ei saavuteta välitöntä taloudellista säästöä, mutta siten voidaan tehostaa toiminnan laadullista tasoa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla vähennetään elinkeinotukien määrää kahdella miljardilla markalla. Palvelutapahtumien ja tehtävien tukipäätösten määrä ei kuitenkaan vähene. Samanaikaisesti tehostetaan pk-yritysten kehittämiseen liittyvää palvelua. Erityisesti niiden palvelujen osuutta lisätään, jotka suuntautuvat yritysten perustamiseen, pk-yritysten markkinointiin ja kansainvälistymisvalmiuksiin sekä rahoitusosaamisen parantamiseen ja yritys yhteistyön kehittämiseen. Suoranaista säästöä elinkeinotukien markkamääräisestä vähenemisestä ei näin ollen synny.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksiin koottavien viranomaisten vuokramenot olivat vuonna 1995 yhteensä noin 16 miljoonaa markkaa. Yhdistämällä usean elinkeinoorganisaation toimintoja voidaan saavuttaa säästöjä ajan mittaan yhteisiä tiloja koskevin järjestelyin. Muodostettavat yksiköt voivat käyttää yhteisiä kokous- ja sosiaali-tiloja sekä vastaavia tiloja, jotka ovat noin 20 prosenttia virastojen kokonaistiloista. Siirryttäessä pitkällä aikavälillä yhteisiin tiloihin, vuotuinen säästö on noin 3,5 miljoonaa markkaa.

Alueellisten elinkeino- ja työvoimaorganisaatioiden henkilöstön luonnollinen poistuma oli vuonna 1994 yhteensä 32 henkilötyövuotta eli 3,2 prosenttia henkilöstön kokonaismäärästä. Tällöin on otettu huomioon kuntasektorille tai yksityiselle siirtyneet ja eläkkeelle jääneet. Luonnollisen poistuman nettomääräksi viiden vuoden aikana arvioidaan noin 150—200 henkilötyövuotta.

Tarkoituksena on, että keskuksen johtaja voisi johtaa jotakin keskuksen osastoista, jos niin erikseen päätetään. Koska tarkoituksena on johtajien virkoja vastaavasti supistaa muita menoja, ei johtajien virkojen perustaminen aiheuta menolisäyksiä vuoden 1997 valtion talousarvioesityksessä.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustamisen säästötavoite on neljän vuoden siirtymäkaudelle yhteensä noin 10 prosenttia siihen koottavien yksiköiden nykyisistä, yhteenlasketuista toimintamenoista.

4.3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

4.3.1. Lääninhallitukset

Koska lääninhallitusten toimintamäärärahoista noin 80 prosenttia on palkkausmenoja, ovat lääninhallitusten yhdistämisen taloudelliset vaikutukset lähinnä henkilöstövaikutuksia. Tarkoituksena on laatia aluehallinnon uudistusta koskeva henkilöstöpoliittinen ohjelma, jonka mukaan muun muassa vakinaisen henkilöstön irtisanomista pyritään välttämään. Työnantaja tukee aktiivisesti henkilöstön uudelleen sijoittamista uusiin tehtäviin joko perustettaviin uusiin virastoihin tai muualle julkiseen hallintoon. Henkilöstölle järjestetään tarvittavaa henkilöstökoulutusta. Henkilöstöpoliittisesti on tärkeää, että lääninhallitusten lopullinen yhdistäminen toteutetaan vuoteen 2001 ulottuvan siirtymäkauden aikana.

Lakkaavat kuusi lääninhallitusta jäisivät palvelupisteiksi. Tämä lisäisi lääninhallitusten palvelupisteiden lukumäärää nykyisestä viidestä yhteentoista.

Lääninhallitusten henkilöstön luonnollinen poistuma vuonna 1995 oli noin 3 prosenttia eli noin 40 virkamiestä vuodessa. Luonnollinen poistuma on ollut viime vuosina 3—5 prosenttia eli 40—80 virkamiestä vuodessa. Sillä tarkoitetaan lääninhallituksista kuntiin, yksityiselle sektorille tai eläkkeelle jääneitä henkilöitä. Lääninhallitusten henkilöstön

luonnollinen poistuma tulee säilymään edelleen varsin korkeana, sillä lääninhallituksissa oli vuoden 1995 lopussa yhteensä 200 virkamiestä, jotka olivat iältään 55—64 vuotiaita.

Henkilöstö vähenisi erityisesti lääninhallitusten johtotehtävissä, kun maaherrojen, kansliapäälliköiden ja osastopäälliköiden lukumäärä supistuisi nykyiseen verrattuna yli puolella. Lääninhallitusten henkilöstön ikärakenteesta johtuen siirtymäkauden aikana ylimmän ja keskijohdon nykyisistä virkamiehistä on oikeutettu jäämään eläkkeelle varsin moni. Säästöä tulisi myös johtajien sihteerijä autonkuljettajatehtävistä, kulutusmenoista ja myös virka-asuntojen ja muiden tilojen tarpeen vähentymisestä useita miljoonia markkoja.

Henkilöstö tulisi lääninhallitusten määrän vähentämisen vuoksi vähenemään myös sisäisissä palkanlaskennan, maksuliikkeen, virastopalvelujen ja muissa tukipalvelutehtävissä sekä tietohallinnon tehtävissä. Jos lääninhallitus saa uusia tukipalveluasiakkaita muualta aluehallinnosta, voitaisiin tätä henkilöstöä siirtää maksullisiin tukipalvelutoimintoihin.

Vähennyksiä tapahtuisi jonkin verran myös edelleen lääninhallitusten eri toimialojen esittelijätehtävissä. Tähän vaikuttavat erityisesti muun muassa ammatillisen koulutuksen määrällisen sääntelyn tehtävien ja eräiden muiden tehtävien poistuminen lääninhallituksilta ja lääninhallitusten tehtävien uudelleen järjestelymahdollisuudet uuden läänin sisällä.

Lääninhallitusten nykyinen henkilöstö siirtyisi uuden lääninhallituksen tai sen palvelupisteen palvelukseen entisine oikeuksineen ja etuisuksineen. Lääninhallituksen maaherra ei kuitenkaan siirtyisi lakiehdotuksen mukaan, vaan tältä osin olisi tehtävä erilliset nimitysratkaisut. Koska ehdotukset koskevat vain soveltuvien osin Ahvenanmaan lääniä, tältä osin kuitenkin erillinen nimitysratkaisu ei olisi tarpeen, vaan Ahvenanmaan maaherra jatkaisi lain siirtymäsäännöksen nojalla virsaansa.

Jos virka siirtyy samalla paikkakunnalla sijaitsevaan lääninhallitukseen tai sen palveluysikköön, virkamiehen suostumusta ei tarvittaisi. Virkamiehen suostumusta edellyttäisiin sen sijaan viran siirrossa paikkakunnalta toiselle. Siirtymiset paikkakunnalta toiselle pyritään toteuttamaan vapaaehtoisin järjestelyin.

Myös työsuojelupiirin työsuojelutoimistojen henkilöstö siirtyisi entisine oikeuksineen

ja etuisuksineen lääninhallitukseen. Henkilöstön sijoittamisesta asianomaisen lääninhallituksen henkilöstöksi päättäisi työsuojeluhallintoa ohjaava ministeriö. Siirto merkitsisi lääninhallitusten henkilöstön määrän lisääntymistä noin 460 virkamiehellä.

Tarkoituksena on siirtää eräitä tehtäviä keskushallinnosta lääninhallitukseen ja toisaalta lääninhallituksesta paikallishallintoon. Ehdotettujen muutosten henkilöstövaikutukset olisivat vähäiset.

4.3.2. Työvoima- ja elinkeinokeskukset

Uudistus merkitsisi, että nykyisin kuusi erillistä alueviranomaisesta yhdistettäisiin yhdeksi uudeksi alueelliseksi viranomaiseksi. Nämä viranomaiset toimivat nykyisin 77 toimipisteessä.

Työvoima- ja elinkeinokeskusta johtaisi enintään viiden vuoden määräajaksi nimetty johtaja. Johtaja voisi johtaa, sen mukaan kuin asianomainen ministeriö määräisi, samalla myös jotakin keskuksen osastoa. Kussakin keskuksessa olisi yritysosasto, maaseutuosasto ja työvoimaosasto. Keskuksissa työskentelisi keskuksen aloittaessa toimintansa yhteensä 900—1 000 henkilöä. Keskimääräinen työvoima- ja elinkeinokeskus olisi kooltaan noin 50 henkilön suuruinen. Tosin muutamassa suurimmassa kaupungissa keskukset olisivat tätä suuremmat. Keskuksen alaisena paikallisviranomaisena toimisivat työvoimatoimistot, joissa työskentelee 2 350 henkilöä.

Järjestelyjen kohteena olevista alueviranomaisista ja -yksiköistä vapautuva henkilöstö siirtyisi uusien keskusten palvelukseen. Henkilöstövoimavarat kohdennettaisiin keskuksen eri yksiköiden kesken tehtävien mukaisesti. Henkilöstö siirtyisi keskusten palvelukseen säilyttäen entiset oikeutensa ja etuisuutensa. Uudistus edellyttää virkanimien muutoksia ja uuden yhtenäisen palkkausjärjestelmän kehittämistä.

Henkilöstöpoliittisena tavoitteena on, ettei henkilöstöä irtisanota, vaan uudistuksesta aiheutuva mahdollinen henkilöstömäärän sopeuttamistarve pyritään toteuttamaan luonnollisella poistumalla usean vuoden aikana. Vapautuneiden virkojen tai tehtävien täyttöedellytyksiä tulee kuitenkin tapauskohtaisesti arvioida, sillä esimerkiksi teknologian kehittämiskeskuksen tehtävät vaativat poikkeuksellista erityisasiantuntemusta. Toimin-

nan tehokkuutta lisääviä henkilöstön siirtoja yksiköistä toiseen edistetään. Siirrot paikkakunnalta toiselle pyritään toteuttamaan vapaaehtoisuuden pohjalta.

Perustettavien työvoima- ja elinkeinokeskusten lisäksi tarkoituksena on tarpeen mukaan pitää alueellisia palvelupisteitä. Niiden perustamisesta päättäisi keskus itse sille osoitettujen määrärahojen rajoissa. Ehdotus merkitsisi, että KTM yrityspalvelun piiritöimistöjen lukumäärä vähentyisi yhdellä. Työvoimahallinnon piiritöimistöjen lukumäärä säilyisi ennallaan. Maaseutuelinkeinopiirien lukumäärä vähenisi kolmella.

Yhteen koottavissa viranomaisissa henkilöstön luonnollinen poistuma on ollut viime vuosina keskimäärin noin 2,5—3 prosenttia vuodessa, jonka arvioidaan riittävän viiden vuoden kuluessa tarvittavaan henkilöstön sopeuttamiseen erikseen laadittavan henkilöstön tukiohjelman avulla.

4.4. Vaikutukset aluekehitystyöhön

Valtion alueellisten elinkeino- ja työvoimatehtävien kokoaminen yhteen organisaatioon ei muuta sitä, mitä on säädetty aluekehitysvastuusta. Alueiden kehittämisestä annetun lain mukaan aluekehitysviranomaisena toimii maakunnan liitto. Se huolehtii toimialueellaan yleisestä aluepoliittisesta suunnittelusta, aluekehittämisohjelmien valmistelusta ja niiden toteutumisen seurannasta sekä aluehallintoviranomaisille kuuluvien aluekehitystoimenpiteiden yhteensovittamisesta. Maakunnan liitto toimii yhteistyössä valtion ja kuntien viranomaisten sekä alueella toimivien yritysten ja järjestöjen kanssa. Perustettavat työvoima- ja elinkeinokeskukset ovat maakuntien liittojen keskeisiä yhteistyökumppaneita.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen perustaminen mahdollistaa sen toimialaan kuuluvien tehtävien aiempaa tehokkaamman yhteensovittamisen ja voi näin lisätä toimenpiteiden vaikuttavuutta ja parantaa hankkeiden laatua. Sen tarkoitus on myös selkeyttää valtion alueviranomaisten ja maakunnan liiton yhteistyötä. Työnjako valtion aluehallinnon viranomaisten ja maakuntien liittojen välillä säilyy ennallaan.

Maakuntien liittojen ja työvoima- ja elinkeinokeskusten yhteistyön toimivuuden kannalta aluejakojen yhteensopivuus on tärkeää. Keskusten aluejakojen tulee olla samoja tai kerrannaisia maakuntien liittojen aluejakojen

kanssa. Siksi työvoima- ja elinkeinokeskusten aluejaotuksen pohjana on käytetty maakunnan liittojen, toisin sanoen seutukaavaan, mukaista aluejaotusta.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Aluehallinnon uudistusta on valmistellut valtioneuvoston 14 päivä syyskuuta 1995 asettama Aluehallinto 2000 -hanke. Hankkeen asettaminen perustuu pääministeri Paa-vo Lipposen hallituksen hallitusohjelmaan. Hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on luoda tehtävien edellyttämä, selväpiirteinen, alueiden omaleimaisuuden huomiioon ottava aluehallinto. Lääninhallitusten, piirihallintoviranomaisten ja maakuntien liittojen toimialoja ja tehtäviä selkeytetään ja päällekkäisyydet poistetaan. Samalla vähennetään tuntuvasti organisaatioiden lukumäärää.

Valmistelua on johtanut hallintoministeri, jota avusti ohjausryhmä. Hallinto-, tuki- ja turvallisuus- sekä mahdollisten muiden tehtävien kokoamista lääninhallituksiin sekä läänien aluejaotusta selvitti ohjausryhmän alaisuudessa läänin- ja piirihallintoryhmä. Lisäksi hankkeessa ohjausryhmää avusti elinkeinotukien kokoamista yhteen alueorganisaatioon selvittänyt elinkeinopiiriryhmä ja poliisin alueorganisaation kokoamista selvittänyt turvallisuusjaosto. Ohjausryhmän alaisuudessa uudistuksessa henkilöstön asemaa turvaavia toimenpiteitä on suunnitellut henkilöstöasiain valmisteluryhmä.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi hallintoministeri. Ohjausryhmään kuuluivat lisäksi hallitusryhmien edustajat, sisäasiainministeriön, valtiovarainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön ja työministeriön edustajat, lääninhallitusten, Suomen Kuntaliiton ja henkilöstöjärjestöjen edustaja sekä elinkeinoelämän edustaja. Elinkeinoryhmässä ja läänin- ja piirihallintoryhmässä ja henkilöstöasiainvalmisteluryhmässä oli edustajat ministeriöistä, maakunnista, lääninhallituksista sekä elinkeinoelämän ja henkilöstöjärjestöjen sekä eräiden yhteisöjen edustajat. Turvallisuusjaostossa edustettuina olivat sisäasiainministeriö, keskusrikospoliisi, liikkuva poliisi, suojelupoliisi, lääninhallitukset sekä Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry. Valmistelu-

ryhmät ovat työnsä aikana kuulleet myös muita kuin edellä mainittuja tahoja.

5.2. Aiemmat esitykset

Väliportaanhallintokomitea teki vuonna 1974 ehdotuksen teollisuus- ja työsuojelupiirien, työvoimapiirin tehtävien sekä erikoissairaanhoidon, kehitysvammahuollon, kasvatuseuvolatoimen ja eräiden muiden sosiaalihuollon palvelujen hallintotehtävien siirtämisestä lääninhallitukselle. Lääninhallituksia ehdotettiin kansanvaltaistettaviksi ja niiden alaisuuteen tuli komitean mukaan siirtää myös ammattikoulutuksen hallinto sekä kaikki aluepoliittinen suunnittelu. Komitea ehdotti myös uusien Pirkanmaan, Satakunnan ja Kainuun läänien perustamista.

Vuonna 1981 toimintansa aloittanut väliportaanhallintokomitea II ehdotti muun muassa työvoima-asiaain piirihallinnon liittämistä lääninhallituksiin. Vuonna 1986 mietintönsä jättänyt hallinnon hajautuskomitea ehdotti lääninhallituksen aseman vahvistamista alueensa yleisestä kehittämisestä vastuullisena viranomaisena. Samana vuonna aloitettiin myös lääninneuvottelukuntakokeilu, joka vakinaistettiin 1980-luvun lopulla. Lääninneuvottelukunnat lakkautettiin aluekehityslainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 1994.

Maakuntahallintoa selvittänyt selvitysmies ehdotti maakunnallisille liitoille siirrettäväksi aluekehitystehtäviä ja näiden tehtävien lakkauttamista lääninhallituksissa (komitean mietintö 1992:34 Maakuntaishallinnosta maakuntayhtymiin). Lääninhallitusten tehtävien kehittämistä ovat selvittäneet myös muun muassa sisäasiainministeriön asettamat vuoden 1992 lääninhallintoyöryhmä ja vuoden 1994 lääninhallintohanke.

Valtion aluehallinnon selvitysmies ehdotti vuonna 1992, että läänien lukumäärää tulisi vähentää viiteen tai kuuteen. Hänen mukaansa liikkuva poliisi olisi tullut siirtää poliisin lääninjohtoon alaisuuteen ja lääninhallituksen ympäristötehtävät koota perustettaviin ympäristökeskuksiin. Samanaikaisesti toimineessa ympäristöhallinnon kokonaisuudistuksessa päädyttiin niin ikään lääninhallitusten kaavoitus-, rakentamis- ja ympäristönsuojelutoimintojen kokoamiseen perustettaviin ympäristökeskuksiin.

Valtioneuvosto antoi vuonna 1993 periaatepäätöksen toimenpiteistä valtion keskus- ja aluehallinnon kehittämisestä. Päätöksen mu-

kaan lääninhallituksia kehitetään alueensa yleishallintoviranomaisena. Lääninhallituksista siirrettiin päätöksen mukaisesti aluekehitystehtävät maakunnallisille liitoille ja ympäristötehtävät ympäristökeskuksille vuosina 1994-1995.

Valtiovarainministeriö asetti syksyllä 1990 aluepolitiikan rahoitustoimikunnan. Toimikunta ehdotti maaseutu- ja aluepoliittisen rahoituksen koordinoimnin käynnistämistä. Kauppa- ja teollisuusministeriön yritystoiminnan alueellinen rahoitus ehdotettiin koottavaksi yhdeksi joustavaksi määräraha- ja toimenpidekokonaisuudeksi.

Sisäasiainministeriö nimesi kesäkuussa 1990 aluepoliittisen selvitysmiehen. Selvitysmiehen raportti sisälsi ehdotukset alueellisesta kehittämisrahasta, alueellisen ja paikallisen elinkeinojen kehittämisen organisatiosta sekä yritystoiminnan aluepoliittisen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta. Selvitysmies ehdotti myös, että maakuntiin perustetaan yrityspalvelukeskukset.

Kauppa- ja teollisuusministeriön asettama yrityspalveluiden kehittämistyöryhmä esitti vuonna 1992 yrityspalvelukeskusten johtoryhmien perustamista. Sisäasiainministeriö asetti tammikuussa 1994 aluehallinnon elinkeino-organisaatioiden kokoamishankkeen. Hanke ehdotti, että alueellisen elinkeinopolitiikan johtamiseksi asetettaisiin alueelliset johtokunnat.

Useista ehdotuksista huolimatta muutokset aluehallinnossa ovat jääneet melko vähäisiksi. Merkittävimmät muutokset ovat olleet aluekehitystehtävien siirtäminen maakunnan liitoille vuonna 1994 ja alueellisten ympäristökeskusten perustaminen vuonna 1995. Lääninhallintohankkeen ehdotusten perusteella on tehty eräitä lääninhallitusten tehtävien muutoksia ja käynnistetty kolmessa lääninhallituksessa vuonna 1996 johtokuntakokeilu. Tärkeimpiä valtion alueellista elinkeinohallintoa koskeneita uudistuksia 1990-luvulla ovat olleet Kera Oy:n toiminnan laajentaminen koko maan kattavaksi vuonna 1993, KTM yrityspalvelun piiritoimistojen yhteydessä toimivien yritysneuvonnan johtoryhmien toiminnan alkaminen vuonna 1993, kalastuspiirien yhdistyminen maaseutuelinkeinopiireihin vuonna 1993, aluepolitiikan muuttuminen vuoden 1994 alusta ohjelmaperusteiseksi samalla kun säädettiin maakunnan liittojen toimimisesta aluekehitysviranomaisina, päätösvallan vähittäinen delegoiminen keskushallinnosta aluehallintoon

1990-luvun kuluessa, yrityspalvelukeskuksien sekä maa- ja metsätalojen kehittäminen.

5.3. Lausunnot

Aluehallinto 2000 -hankkeen mietinnöistä "Uudistuva lääninhallinto" (komiteamietintö 1996:7) ja "Uuteen alueelliseen työvoima- ja elinkeinohallintoon" (komiteamietintö 1996:5) sisäasiainministeriö pyysi lausunnot valtioneuvoston kanslialta ja ministeriöiltä, lääninhallituksilta, maakunnan liitoilta, Suomen Kuntaliitolta, henkilöstön pääsopijajärjestöiltä ja keskusjärjestöiltä, Keskuskaupakamarilta, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitolta, Suomen Yrittäjiltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitolta sekä valtion aluejakoneuvottelukunnalta. Ministeriöt pyysivät tarpeelliseksi katsomansa lausunnot alaiseltaan hallinnolta. Lisäksi kaikille kunnille lähetettiin hankkeen ehdotukset tiedoksi ja mahdollista lausunnon antamista varten. Kunnista lähes 60 prosenttia antoi lausuntonsa.

Hankkeen ehdotusta työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamisesta puollettiin lausunnoissa lähes yksimielisesti. Tosin maa- ja metsätalousministeriön mukaan maaseutuelinkeinopiirejä ei tulisi liittää tähän organisaatioon ja lääninhallitukset katsoivat, että työvoima- ja elinkeinohallinto tulisi koota lääninhallituksiin.

Ministeriöt, elinkeinoelämän järjestöt, Suomen Kuntaliitto ja valtaosa maakunnan liitoista ja kunnista pitivät perusteltuna lääninhallitusten ehdotettuja tehtäviä ja niiden lukumäärän vähentämistä. Asianomaiset ministeriöt pitivät mahdollisena myös työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen yhdistämistä lääninhallituksiin. Keski-Suomen ja Pohjois-Karjalan läänin sekä ruotsinkielisen Pohjanmaan kunnat kannattivat kuitenkin varsin yleisesti nykyisten läänien säilyttämistä. Pääosa lääninhallituksista ja henkilöstöstä edustavat järjestöt puolsivat niin ikään nykyistä läänijakoa.

Eräät kunnat esittivät oman aluejaotuksensa muutosta maakunnan liittojaossa, työvoima- ja elinkeinokeskusjaossa tai läänijaossa. Koska ehdotukset pohjautuvat maakunnan liittojen toimialueisiin, tulisi kuntien tehdä tarvittavilta osin asianmukaiset ehdotukset maakuntajakonsa muutokseksi. Tarkoitukse-
na on vahvistaa lakiehdotusten tultua hyväk-

sytyksi toisaalta työvoima- ja elinkeinokeskuksen ja toisaalta läänien aluejako siten, että se perustuu voimassa olevaan maakunnan liittojen aluejakoon.

6. Muiden esitykseen sisältyvien lakien muutokset

Useat lait koskevat työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen, työvoimapiirien toimistojen, maaseutuelinkeinopiirien sekä kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiri-toimistojen tehtäviä. Näiden viranomaisten tehtävien siirtäminen lääninhallitukselle sekä työvoima- ja elinkeinokeskukselle edellyttäisi kaikkien näiden lakien muuttamista. Esityksessä ehdotetaan, että muutetaan niitä säännöksiä, jotka koskevat lääninhallituksille sekä työvoima- ja elinkeinokeskuksille siirrettäviä merkittäviä tehtäviä tai joilla on oikeusturvan kannalta merkitystä taikka jotka koskevat Euroopan unionin säännösten täytäntöönpanoa. Muita tehtäviä koskevia lakeja, joita siis nyt ei ehdoteta muutettaviksi, muutettaisiin myöhemmin, kun niihin tehdään muita muutoksia. Näitä tehtäviä koskivat lääninhallituslakiehdotuksen 13 §:n 2 momentin sekä työvoima- ja elinkeinokeskusta koskevan lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentin siirtymäsäännös.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi on lainsäädäntöön tarpeen tehdä myös muita muutoksia. Kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) mukainen vaalipiirijako on Helsingin vaalipiiriä lukuun ottamatta sidottu nykyiseen läänijakoon niin, että vaalipiirit on määriteltävä lääneittäin. Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetussa laissa (272/95) on viitattu kansanedustajain vaaleista annetun lain mukaisiin vaalipiireihin. Koska kansanedustajain vaaleista annetun lain mukaista nykyistä vaalipiirijakoa ei ole tarkoitus muuttaa eikä myöskään muuttaa Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetussa laissa tarkoitettuja vaalialueita, ehdotetaan mainittuihin lakeihin tehtäviksi sellaiset muutokset, jotka mahdollistavat vaalipiirien ja vaalialueiden säilymisen nykyisellään. Läänin alueella olisi siis edelleen yksi tai useampi vaalipiiri.

Työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtävien siirtämiseksi lääninhallituksiin ehdotetaan muutettaviksi työsuojeluhallinnosta

annetun lain 3 §, työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettu laki, vuosilomalain (272/73) 2 §, työturvallisuuslain 11 § sekä työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (608/46) 10 a § ja 10 b §. Mainittuihin lakeihin ehdotetut muutokset koskevat pääasiassa toimivaltaisen viranomaisen nimikkeen muuttamista.

Läänien nuorisolautakuntien ja läänien liikuntalautakuntien tehtävien siirtämiseksi lääninhallituksille ehdotetaan liikuntalain (984/79) ja nuorisotyölain (235/95) 3 §:n muuttamista. Samalla kumottaisiin läänin liikunta- ja nuorisolautakunnista annetut asetukset (611/87 ja 1104/87).

Työvoimapiirien toimistojen tehtävien siirtämiseksi työvoima- ja elinkeinokeskuksiin ehdotetaan palkkaturvalakia (649/73) muutettavaksi.

Maaseutuelinkeinopiirien tehtävien siirtämiseksi työvoima- ja elinkeinokeskuksiin ehdotetaan muutettaviksi seuraavia lakeja ja pykäläiä: maaseutuelinkeinolaki (1295/90), porotalouslaki (161/90), luontaiselinkeinolaki (610/84), kolttalaki (253/95), maaseutuelinkeinon valituslautakunnasta annetun lain (1203/92) 1 §, siemenkauppalaki (233/93), kasvinsuojelulaki (1203/94), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki (1303/94), emolehmiä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annettu laki (274/95), Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laki (355/95), maaseutuelinkeinon tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettu laki (1336/92), kalastuslaki (286/82), satovahinkojen korvaamisesta annetun lain (530/75) 5 §, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annettu laki (1330/92), oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annettu laki (391/78) sekä pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annettu laki (23/38). Mainittuihin lakeihin ehdotetut muutokset koskevat pääasiassa toimivaltaisen viranomaisen nimikkeen muuttamista.

Kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistojen tehtävien siirtämiseksi työvoima- ja elinkeinokeskuksiin ehdotetaan muutettaviksi yritystuesta annettua lakia (1136/93), Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (65/71) 12 §:ää ja kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain (954/81) 13 §:ää.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

7.1. Läänijaoon muutoksen vaikutukset

Täysin läänijakoon pohjautuva aluejako on poikkeuksellinen viranomaisten aluejakona. Usean alueviranomaisen toiminta-alueen määrittelyssä on tosin alueet muodostettu lääneistä ja niiden kerrannaisista tai perustana on pidetty läänijakoa, josta poikkeamat on mainittu yleensä kunnittain erikseen.

Kun läänijako muuttuisi, aluejaotuksen säilyttäminen nykyisellään edellyttäisi säädös- tai määräysmuutoksia mahdollisesti seuraavissa tapauksissa:

— Lääninoikeuden tuomiopiirinä on lääni (lääninoikeuslaki 1021/74)

— Maaoikeuksien toimialueet muodostuvat läänien kerrannaisista (laki 554/95)

— Vesioikeuksien alueet muodostuvat läänikerrannaisista eräin poikkeuksin (asetus vesioikeuksien toimialueista ja sijaintipaikoista 22/62)

— Rajavyöhykeasetus (404/47)

— Rajavartiolaitoksen määräys 1.12.1994

— Poliisin hallintoa koskeva sisäasiainministeriön päätös (1128/94)

— Asetus maan jakamisesta sotilaslääneihin ja maanpuolustusalueisiin (609/90)

— Valtioneuvoston päätös tullipiireistä ja eräistä tullitoimipaikoista (828/93)

— Lääninveroviraston virka-alueena on lääni (verohallintolaki 1557/95)

— Maakunta-arkistojen piirijaoon pohjana on eräin poikkeuksin läänijako (VNp maakunta-arkistojen piirijaosta 392/83)

— Maaseutuelinkeinopiirien kalatalouteen liittyvien tehtävien aluepohja on määriteltä läänipohjalta (MMMp 1532/92)

— Liikenneministeriön päätöksen mukaan maassa toimii yhdeksän läänipohjalta muodostuvaa tiepiiriä (LMP 9.6.1992)

— Merenkulkupiirit muodostuvat lähinnä läänipohjalta (LMP 92/90)

Edellä mainittujen lisäksi muun muassa Liikenneturvalla on läänijakoon pohjautuvat aluetoimistot. Eräät organisaatiot voivat työjärjestyksellään päättää toimintayksiköistä ja niiden alueista. Tällainen on muun muassa Ilmatieteen laitos. Myös riistanhoitopiirien toiminta-alueet perustuvat eräin poikkeuksin läänijakoon (metsästysasetus 666/93).

Asianomaisten ministeriöiden tulee tarvittaessa tarkistaa edellä mainittuja säädöksiä ja määräyksiä, jos piirijakoon ei haluta aiheutu-

van tämän esityksen mukaisia muutoksia.

7.2. Muut muutokset

Hallintolainkäyttölaki (586/96) tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Hallintolainkäyttölain 13 §:n mukaan lailla säädetään erikseen siitä, milloin hallintoviranomaisen päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos muussa laissa tai ennen hallintolainkäyttölain voimaan tuloa annetussa asetuksessa on hallintolainkäyttölaista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan hallintolainkäyttölain 3 §:n nojalla hallintolainkäyttölain asemasta.

Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta annetun asetuksen (80/73) nykyisen 24 §:n mukaan työvoimapiirin toimiston ja työvoimatoimiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei erikseen ole toisin säädetty. Mainittu asetus ehdotetaan kumottavaksi nyt annettavaksi ehdotetun lain-säädännön yhteydessä. Tarkoituksena on selvittää vielä työvoima-asioiden muutoksenhakujärjestelmä ja antaa myöhemmin eduskunnalle sellainen hallituksen esitys laiksi työvoima-asioiden muutoksenhakujärjestelmästä, joka täyttää hallitusmuodon perusoikeussäännöksiä ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten asettamat velvoitteet.

On olemassa useita ennen hallintolainkäyttölain voimaantuloa asetuksella annettuja valituskieltoja, joiden mukaan lääninhallituksen päätöksestä ei saa valittaa. Näitä selostetaan tarkemmin lääninhallituksia koskevan lakiehdotuksen 9 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Mainitut valituskiellot eivät perustu laissa olevaan valtuutukseen. Tämän vuoksi on arvioitava, onko näistä valituskielloista säädettävä lailla. Arvioinnissa on otettava huomioon hallitusmuodon 16 §:n 1 momentin ja sen taustalla olevien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, varsinkin Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen (SopS 19/90) säännökset ja määräykset.

Nykyisin työvoimapiirien toimistojen ja työvoimatoimistojen välillä on voitu työministeriön päätöksellä uudelleen kohdentaa henkilöstöä. Tämä menettely olisi mahdollistettava edelleen. Koska työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamäärärahat olisivat budjetoidut useaan pääluokkaan, valtion talousarviosta annetun lain (423/88) mukaan tällaisessa tilanteessa henkilöstövoimavarojen uudelleen kohdentaminen vaatii valtioneuvos-

ton päätöksen. Valtion talousarviosta annettua lakia tulisi muuttaa siten, että asianomaisen ministeriön päätöksellä voitaisiin edelleen uudelleen kohdentaa henkilöstöä työvoimatoimistojen ja keskuksen työvoimaosaston välillä.

Uudistuksen toimeenpano edellyttää valtioneuvoston ohjesäännön muuttamista. Tarkoituksena on muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä siten, että keskuksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriölle ja toiminnallinen ohjaus paitsi kauppa- ja teollisuusministeriölle myös työministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle. Valtioneuvoston ohjesääntöä olisi muutettava myös niin, että valtioneuvoston yleisistunnossa käsitellään ja ratkaistaan lääninhallitusten nimet ja toimipaikat sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten lukumäärä, toimialueet, toimipaikat ja nimet.

Määräaikaisesti täytettävistä viroista säädetään aina määräajaksi täytettävistä viroista annetussa asetuksessa (1060/94). Keskuksen johtajan viran määräaikaisuutta koskeva säännös tulee sisällyttää tähän asetukseen.

Esityksessä on työvoima- ja elinkeinokeskusten ja lääninhallitusten aluejaot yhdenmukaistettu maakunnan liittojen aluejakoihin. Uudistuksella pyritään edistämään alueellista yhteistyötä. Olisi perusteltua, että myös valtioneuvoston päätös toiminnallis-taloudellisesta maakuntajaosta saatettaisiin vastamaan rakennuslain (370/58) 18 §:ään (493/68) perustuvaa maakuntajakoa.

Erikseen valmistellaan tarvittavat säädös-muutokset läänin taidetoimikuntien lukumäärästä ja aluejaosta.

7.3. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Kansainväliset velvoitteet ja sitoumukset, esimerkiksi Suomen jäsenyys Euroopan unionissa eivät aseta nimenomaisia vaateita hallinnon järjestämiselle. Kansainväliset velvoitteet ja sitoumukset aiheuttavat muutoksia lähinnä viranomaisten tehtävien sisältöön. Suomen liittyminen Euroopan unionin jäseneksi on kuitenkin korostanut tarvetta yhteiseen alueelliseen toimintapolitiikkaan.

Työsuojelun hallinnon järjestämistä koskevat Kansainvälisen työjärjestön sopimukset, ennen kaikkea ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupassa koskeva sopimus nro 81 (SopS 44/49) ja maatalouden ammattientarkastusta koskeva yleissopimus nro 129

(SopS 51/74).

Sopimus nro 81 koskee ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupan alalla. Sopimuksessa määritellään muun ohessa ammattientarkastuksen tehtävät, viranomaisten velvollisuudet, tarkastushenkilökunnan oikeudellinen asema ja lukumäärä sekä tarkastushenkilökunnan oikeudet. Sopimus nro 129 koskee ammattientarkastusta maataloudessa ja se sisältää vastaavat määräykset kuin sopimus nro 81.

Sopimuksen nro 81 3 artiklan 1 kappaleessa määritellään ammattientarkastuksen tehtävät. Ammattientarkastajien tulee muun ohessa turvata niiden määräysten sovellutus, jotka koskevat työntekijäin työoloja ja suojelua työn aikana, antaa tietoja ja teknillisiä neuvoja työnantajille ja työntekijöille sekä kiinnittää asianomaisten viranomaisten huomiota sellaisiin puutteisiin ja epäkohtiin, joita voimassa olevat määräykset eivät erityisesti ota huomioon. Sopimuksen 3 artiklan 2 kappaleessa määrätään, että muut ammattientarkastajille annetut tehtävät eivät saa häiritä heidän ensisijaisten velvollisuuksiensa suorittamista, eivätkä millään tavoin haitata ammattientarkastajien tarpeellista arvovaltaa ja puolueettomuutta heidän suhteessaan työnantajiin ja työntekijöihin. Sopimuksen nro 129 6 artikla sisältää vastaavat määräykset.

Sopimuksen nro 81 4 artiklan 1 kappaleen mukaan ammattientarkastus on asetettava keskusviranomaisen tarkastuksen ja val-

vannon alaiseksi, jos se soveltuu jäsenvaltion hallinnolliseen käytäntöön. Sopimuksen nro 129 7 artiklan 1 kappale sisältää vastaavan määräyksen.

Sopimuksen nro 81 6 artiklan mukaan tarkastushenkilökunnan tulee olla julkisia virkamiehiä, joiden asema ja työehdot ovat sellaiset, että ne takaavat heille vakinaisen virka-aseman sekä riippumattomuuden kaikista hallituksen vaihdoksista ja asiaankuulumattomasta ulkopuolisesta vaikutuksesta. Sopimuksen nro 129 8 artikla sisältää vastaavat määräykset.

Sopimuksen nro 81 7 artiklan mukaan ammattientarkastajat otetaan toimeensa yksinomaan sen pätevyyden nojalla, mikä heillä on tehtäviensä suorittamista varten. Määräys on voimassa sellaisin varauksin, jotka kansallinen lainsäädäntö asettaa julkisiin virkoihin ottamiseen nähden. Sopimuksen nro 129 9 artikla sisältää vastaavat määräykset.

Mainitut Kansainvälisen työjärjestön sopimukset edellyttävät siten, että työsuojelu on viranomaistoimintaa, joka on puolueetonta ja riippumatonta. Työsuojeluorganisaation tulisi olla keskushallinnon ohjauksessa ja valvonassa. Työsuojeluhenkilöstön tulee olla pätevää ja lukumäärältään riittävää. Nämä vaatimukset on otettu huomioon laadittaessa ehdotusta työsuojelun piirihallinnon kokoamisesta lääninhallituksiin. Työsuojelun piirihallinnon kokoamista osaksi lääninhallitusta on selostettu kohdassa 3.4.2.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Lääninhallituslaki

1 § *Läänijako*. Lakiehdotuksen 1 §:ssä lueteltaisiin läänit. Nämä olisivat Etelä-Suomen lääni, Ahvenanmaan lääni, Länsi-Suomen lääni, Itä-Suomen lääni, Oulun lääni ja Lapin lääni.

Läänijaosta ehdotetaan aikaisemmasta poiketen säädettäväksi lääninhallituslaissa. Koska läänijaossa on kysymys ainoastaan lää-

ninhallituksen toimialueesta, on perusteltua siirtää yhtenäiseen lakiin säännökset lääninhallituksista ja läänijaosta.

2 § *Lääninhallituksen tehtävät*. Lakiehdotuksen 2 §:stä ilmenevät lääninhallituksen toimiala ja tehtävät. Lääninhallitus toimisi 1 momentin mukaan nykyiseen tapaan yleisenä hallintoviranomaisena läänissä sekä hoitaisi sille erikseen säädetyt muut tehtävät.

Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa kuvataan lääninhallituksen tehtäviä. Lääninhallitukset hoitaisivat ensinnäkin pääosan lää-

ninhallituksille nykyisin kuuluvista tehtävistä. Lääninhallituksille kuuluu tehtäviä useiden lain ja asetusten tasoisten säännösten nojalla, joten kattavaa luetteloa lääninhallituksilta perustettaville lääninhallituksille siirrettävistä tehtävistä ei voida esittää. Tämän vuoksi 2 momentissa luetellaan lääninhallituksen tehtävät toimialoittain.

Perustettaville lääninhallituksille siirtyisivät nykyisille lääninhallituksille kuuluvat oikeushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, maa- ja metsätaloushallintoon, liikennehallintoon, kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon sekä sosiaali- ja terveyshallintoon liittyvät tehtävät. Aluehallinto 2000 -hankkeen julkaiseman mietinnön Uudistuvaan lääninhallintoon (komiteamietintö 1996:7) liitteenä on luettelo lääninhallituksista perustettaviin lääninhallituksiin siirtyvistä tehtävistä sekä säännöksistä, joihin tehtävät perustuvat.

Lääninhallitukset hoitaisivat lisäksi työsuojelupiirin työsuojelutoimistojen nykyiset tehtävät sekä lääninhallitusten yhteydessä nykyisin toimivien läänien nuorisolautakuntien ja läänien liikuntalautakuntien tehtävät.

Nykyisin ei ole säännöksiä siitä, mikä viranomaisen päättää lääninhallitusten toimipaikoista ja nimistä. Lakiehdotuksen 2 §:n 3 momenttiin ehdotetaan tämän vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan valtioneuvosto päättää lääninhallitusten toimipaikat ja nimet. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvosto päättäisi lisäksi nykyiseen tapaan läänien alueet. Valtioneuvoston päätöksellä määrättäisiin, mitkä kunnat kuuluvat kuhunkin lääniin. Valtioneuvoston ohjesääntöön on tarkoitus tehdä sellainen muutos, että nämä valtioneuvostolle kuuluvat asiat käsitellään valtioneuvoston yleisistunnossa.

3 § *Ohjaus ja valvonta.* Pykälässä määritellään ministeriöiden sekä keskushallinnon virastojen ja laitosten johtosuhteet lääninhallitukseen.

Lääninhallitusten yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluisivat valtioneuvoston ohjesäännössä säädettävälle ministeriölle, joka nykyisin on sisäasiainministeriö. Lääninhallitus olisi nykyiseen tapaan sen ministeriön tai keskushallinnon viraston tai laitoksen toiminnallisessa ohjauksessa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa. Lääninhallitukselle kuuluisi tehtäviä oikeusministeriön, sisäasiainministeriön, opetusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, liikennemi-

nisteriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonaloilta. Hallituksen vuoden 1997 talousarvioesityksen mukaan myös työsuojeluhallinto on tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalle.

Tulosohjaus olisi ministeriöiden ohjauksen pääasiallinen muoto. Sisäasiainministeriö hyväksyisi lääninhallituksen keskeiset yleishallinnolliset tulostavoitteet neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa. Edellä mainitut ministeriöt, joiden hallinnonalaan kuuluvia tehtäviä lääninhallitus hoitaa, tulostavoitteet tulostavoitteista oman toimialansa osalta. Ennen tulosneuvottelujen käymistä ministeriöt yhdessä sopisivat yhteisistä tavoitteista ja voimavarojen jaosta. Tulosohjauksesta säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Ministeriö, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä lääninhallitus hoitaa, voisi nykyiseen tapaan määrätä lääninhallituksen hoitamaan tehtäviä myös toisessa läänissä tai koko maassa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa.

4 § *Johtaminen.* Hallitusmuodon 51 § 1 momentin mukaan lääninhallintoa johtaa maaherra. Lääninhallitus olisi päällikkövirasto, jota johtaisi edelleen maaherra. Maaherra johtaisi lääninhallituksen toimintaa ja vastaisi sen tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

5 § *Organisaatio.* Pykälässä säädetään lääninhallituksen organisaation pääpiirteistä. Lääninhallituksessa olisi yksiköitä sen mukaan kuin asetuksella säädetään tai työjärjestyksellä määrätään.

Työsuojeluviranomaisilla on työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaan tehtäviään hoitaessaan laajat valtuudet käyttää pakkokeinoja. Työsuojeluhallinto on työsuojeluhallinnosta annetun lain 2 §:n 3 momentin nojalla riippumaton valvontatehtävää suorittaessaan. Kansainvälisen työjärjestön sopimukset myös edellyttävät työsuojeluorganisaatiolta riippumattomuutta. Työsuojelun erityisen aseman vuoksi pykälässä säädettäisiin, että lääninhallituksessa tulee olla työsuojeluasioiden hoitamista varten yksikkö, josta säädetään asetuksella.

Työsuojelupiirien työsuojelutoimistoilla on alueellisia palvelupisteitä. Nykyiset lääninhallitukset, jotka lakkaisivat, jatkaisivat toimintaansa palveluyksiköinä. Tämän vuoksi 5 §:ssä ehdotetaan, että lääninhallituksella voi olla lisäksi palveluyksiköitä.

6 § *Alaiset virastot ja laitokset.* Pykälässä säädetään lääninhallituksen alaisista virastoista ja laitoksista.

Valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain (126/92) 3 §:n mukaan valtion paikallishallinto järjestetään kihlakunnittain. Lain 4 §:n mukaan kihlakunnassa on joko kihlakunnanvirasto tai erillisiä virastoja sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää. Lain 6 §:n mukaan kihlakunnanvirasto on lääninhallituksen ja sisäasiainministeriön alainen. Kihlakunnanvirastosta annetun asetuksen (859/94) 4 §:n mukaan lääninhallitus hyväksyy kihlakunnanviraston ehdotuksesta kihlakunnanvirastoa yleishallintoviranomaisena ja virastona koskevat tulostavoitteet sisäasiainministeriön asettamien yleisten tavoitteiden ja toimintalinjojen perusteella. Lakiehdotuksen 6 §:n 1 momentissa todettaisiin edellä olevan johdosta, että kihlakunnanviraston yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat lääninhallitukselle.

Poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (156/96) 1 §:n 2 momentin mukaan lääninhallituksen alainen poliisin paikallishallintoviranomainen on kihlakunnanviraston osastona tai kihlakunnan erillisenä virastona toimiva poliisilaitos.

Rekisterihallintoasetuksen (248/96) 1 §:n 2 momentin mukaan maistraatit ovat lääninhallitusten alaisia rekisterihallinnon paikallisviranomaisia, jotka toimivat kihlakunnanvirastojen yksikköinä tai erillisinä virastoina. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentissa säädetäisiin edellä olevan perusteella, että kihlakunnanviraston osastona tai kihlakunnan erillisenä virastona toimivat poliisilaitos ja maistraatti ovat toiminnallisesti lääninhallituksen alaisia sen mukaan kuin erikseen säädetään.

Ulosottolain muuttamisesta annetun lain (197/96) 1 luvun 12 §:n mukaan lääninhallitukselle kuuluvat ne ulosoton ohjaus-, valvonta- ja muut hallintotehtävät, jotka sanotun luvun 17 §:ssä tarkoitettussa asetuksessa sille erikseen säädetään. Ulosottotoimen hallinnosta annetun asetuksen (319/96) 11 §:n mukaan lääninhallituksen oikeushallintopäällikön tehtävänä on ohjata ulosottotoimen hallintoa sekä suorittaa ulosottotoimen valvontaa siten kuin oikeusministeriö tarkemmin määrää. Koska lääninhallituksille kuuluvissa ulosottotehtävissä on odotettavissa muutoksia, ehdotetaan 6 §:n 3 momentissa vain todettavaksi, että lääninhallituksen kihlakunnanviraston ulosottotoiminta koskevista

tehtävistä säädetään erikseen.

7 § *Virka-apu.* Lääninhallitusten velvollisuutena on nykyisen lääninhallituslain 6 §:n mukaan antaa muille viranomaisille virkaa-apua. Lääninhallitukselle ehdotetaan säädettäväksi sama velvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan virka-apua olisi annettava, kun sen antamisesta on säädetty tai se on muutoin lääninhallitusten asia yleisenä hallintoviranomaisena. Pykälän 2 momentin mukaan lääninhallituksella olisi vastaavasti oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

Lääninhallituksilla on nykyisen lääninhallituslain 6 §:n 2 momentin mukaan oikeus saada viranomaisilta myös niitä tietoja, joita lääninhallitus toiminnassaan tarvitsee ja viranomaiset voivat lain mukaan antaa. Kysymyksessä on yleisvaltuus tietojen saamiseen. Hyväksyessään tilastolain (62/94) eduskunta edellytti yleisvaltuuksien poistamista lainsäädännöstä ja erityisvaltuuksien selkeää rajaimista. Lääninhallituksilla on oikeus kuntien valtionosuudesta annetun lain (688/92) 28 §:n nojalla saada kunnilta ja kuntainliitoilta tietyt taloutta koskevat tiedot. Jos lääninhallitukset tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseen muitakin tietoja, voidaan asianomaiseen lakiin lisätä tarpeellinen erityisvaltuus tietojen antamisesta lääninhallitukselle. Tämän vuoksi lääninhallituslakiin ei ehdoteta otettavaksi säännöstä tietojen antamisesta lääninhallitukselle.

8 § *Pakkokeinot.* Lääninhallituksilla on nykyisen lääninhallituslain 7 §:n nojalla yleinen oikeus käyttää pakkokeinoja. Lääninhallituksille ehdotetaan annettavaksi sama oikeus pakkokeinojen käyttämiseen. Lääninhallitus voisi siten sakon uhalla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltä, jonka lääninhallitus tai virka-apua pyytävä muu viranomainen on toimivaltansa mukaisesti antanut.

Lääninhallituksella on mahdollisuus useiden lakien nojalla käyttää pakkokeinoja. Lääninhallituksen käytettävissä olevia pakkokeinoja koskevia säännöksiä on esimerkiksi palo- ja pelastustoimesta annetun lain (559/75) 46 §:ssä ja väestönsuojelulain (438/58) 30 §:ssä. Lääninhallituksen käytettävänä olisi lisäksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 15 §:ssä mainitut pakkokeinot. Lakiehdotuksen 8 §:ssä todettaisiin edellä olevan johdosta, että lääninhallituksen muita

pakkokeinoja koskevista valtuuksista säädetään erikseen.

9 § *Muutoksenhaku.* Lääninhallituksen päätökseen haettaisiin muutosta siinä järjestyksessä kuin 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulevassa hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei erikseen ole toisin säädetty.

Lääninhallituksen päätöksestä saa hallintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin nojalla valittaa lääninoikeudelle. Useat lait ja asetukset sisältävät kuitenkin säännöksiä, joiden mukaan lääninhallituksen tai työsuojeluviranomaisen päätöksestä ei saa joko lainkaan valittaa tai sitten niistä haetaan muutosta muulta kuin hallintolainkäyttölaissa tarkoitetulta muutoksenhakuelimeltä. Näitä erityissäännöksiä sovelletaan hallintolainkäyttölain 3 §:n nojalla edelleen lääninhallituksen päätöksiin.

Eräisiin lääninhallituksen päätöksiin ei saa valittamalla hakea muutosta. Lääninhallituksen päätökseen, jolla elinkeinotoiminnan harjoittajalle on annettu varoitus, ei usein saa hakea valittamalla muutosta. Tällainen säännös on esimerkiksi käytettyjen tavaroiden sekä romujen ja lumppujen kauppalikkeistä annetun asetuksen (218/41) 23 §:ssä, kiinteistönvälittäjäasetuksen (181/93) 15 §:ssä, asunnonvälittäjäasetuksen (761/93) 13 §:ssä, yksityisetsivän ammatista annetun asetuksen (112/44) 15 §:ssä ja vartioimisliikeasetuksen (743/83) 26 §:ssä.

Eräisiin lääninhallituksen päätöksiin haetaan muutosta muulta kuin hallintolainkäyttölaisista tarkoitetulta muutoksenhakuelimeltä. Esimerkiksi autokoululuvan saamista koskevasta lääninhallituksen päätöksestä valitetaan tieliikennelain (267/81) 106 a §:n nojalla liikenneministeriöön. Lääninhallituksen ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistönhankintojen valvonnasta annetun lain (1613/92) nojalla tekemään luvan epäämistä tai määräajan asettamista koskevaan päätökseen haetaan muutosta sanotun lain 16 §:n nojalla valittamalla ympäristöministeriöön.

10 § *Ahvenanmaan lääninhallitus.* Ahvenanmaan nykyinen itsehallintolaki (1144/91) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Itsehallintolaisissa lainsäädäntövalta on jaettu valtakunnan ja maakunnan kesken. Itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat ja 27 §:ssä valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat. Hallintovalta Ahvenanmaalla jakautuu valtakunnan ja maa-

kunnan kesken pääsääntöisesti sen mukaan, kummalla on lainsäädäntövalta tietyllä oikeudenalalla (itsehallintolain 23 ja 30 §). Itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa. Säännös kattaa muun ohessa valtion viranomaisten hallinnollisen organisaation ja toiminnan sääntelyn. Mainituista säännöksistä johtuu, että Ahvenanmaan lääninhallitus toimii yleisenä hallintoviranomaisena maakunnassa, mutta sen muu toimivalta on rajoitetumpi kuin muilla valtakunnan lääninhallituksilla.

Mainituilla perusteilla lakiehdotuksen 10 §:ssä säädettäisiin, että Ahvenanmaan lääninhallituksesta ovat voimassa tämän lain säännökset sekä mitä siitä on erikseen säädetty.

Nykyisin voimassa olevassa lääninhallituslaissa säädetään Ahvenanmaan maakunnan lääninhallituksesta. Lääninhallituksen nimi ehdotetaan muutettavaksi muuta lääninhallituksia vastaavasti Ahvenanmaan lääninhallitukseksi, koska kyseessä on valtion aluehallintoviranomainen Ahvenanmaan maakunnassa. Myös voimassa olevassa läänijakolaisa käytetään nimeä Ahvenanmaan lääni.

11 § *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annettaisiin lääninhallitusasetuksella. Se sisältäisi tarvittavia säännöksiä viraston ohjauksesta, organisaatiosta, tehtävistä ja henkilöstöstä.

12 § *Voimaantulo.* Tarkoituksena on saat-
taa laki voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtävät ja henkilöstö siirrettäisiin lääninhallitukseen kuitenkin 1 päivänä marraskuuta 1998. Lailla kumottaisiin nykyinen lääninhallituslaki (1233/87) ja nykyinen läänijaosta annettu laki (633/86).

13 § *Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältää siirtymäsäännöksen, jolla nykyisissä lääninhallituksissa, työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa, läänien nuorisolautakunnissa ja läänien liikuntalautakunnissa vireillä olevat asiat siirretään lakiehdotuksessa tarkoitettujen läänien lääninhallitusten käsiteltäviksi. Vastaavasti siirtyisivät näiden viranomaisten sopimukset ja sitoumukset samoin kuin muut oikeudet ja velvoitteet asianomaiselle lääninhallitukselle.

Nykyisissä Uudenmaan ja Kymen lääninhallituksissa, vastaavien työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa sekä läänien liikuntalautakunnissa ja nuorisolautakunnissa käsiteltävät asiat siirtyisivät Etelä-Suomen lää-

ninhallituksen käsiteltäviksi. Nykyisissä Keski-Suomen, Vaasan sekä Turun ja Porin lääninhallituksissa, vastaavien työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa sekä läänien liikuntalautakunnissa ja nuorisolautakunnissa käsiteltävät asiat siirtyisivät Länsi-Suomen lääninhallituksen käsiteltäviksi. Nykyisessä Hämeen lääninhallituksessa käsiteltävät asiat siirtyisivät sekä Etelä-Suomen että Länsi-Suomen lääninhallitusten käsiteltäviksi siitä riippuen kumpaan nykyisen Hämeen läänin osaan käsiteltävät asiat liittyvät.

Nykyisissä Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Mikkelin lääninhallituksissa, vastaavien työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa sekä läänien liikuntalautakunnissa ja nuorisolautakunnissa käsiteltävät asiat siirtyisivät Itä-Suomen lääninhallituksen käsiteltäviksi. Nykyiset Oulun ja Lapin lääninhallitukset käsitelisivät edelleen niissä vireillä olevat samoin kuin läänien liikuntalautakunnissa ja nuorisolautakunnissa vireillä olevat asiat. Oulun työsuojelupiirin ja Lapin työsuojelupiirin työsuojelutoimistoissa vireillä olevat asiat siirtyisivät Oulun ja Lapin lääninhallituksille.

Lakiehdotuksen mukaisten lääninhallitusten toimialue olisi nykyistä suurempi, Oulun ja Lapin läänit lukuun ottamatta. Lääninhallitusten käsiteltävät asiat olisivat myös erilaisia kuin nykyisten lääninhallitusten. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan selvytyden vuoksi todettavaksi, että sekä nykyiset lääninhallituksia että myös työsuojelupiirien työsuojelutoimistoja tai työsuojeluviranomaisia, läänien nuorisolautakuntia ja läänien liikuntalautakuntia koskevat lakien säännökset koskevat lain voimaan tultua läänijakoa koskevassa ehdotuksessa tarkoitettujen läänien lääninhallituksia, jollei työsuojeluviranomaisella ole tarkoitettu asianomaista ministeriötä. Työsuojelun valvontaa koskevissa säädöksissä käytetään usein ilmaisua työsuojeluviranomaiset, jolla työsuojelun valvonnasta annetun asetuksen (954/73) 2 §:n mukaan tarkoitetaan työministeriötä ja työsuojelun piirihallintoa. Tämän vuoksi 2 momentissa tarkoitettut työsuojelua koskevat lait on rajoitettu koskemaan lääninhallitusta vain silloin kuin työsuojeluviranomaisella on tarkoitettu työsuojelupiirejä.

Useissa säännöksissä jokin asia on säädetty yksinomaan Uudenmaan lääninhallituksen käsiteltäväksi tai ratkaistavaksi. Useiden pakkokeinojen käyttöä koskevien säännösten mukaan uhkasakon tuomitsee maksettavaksi

Uudenmaan lääninhallitus. Näitä säännöksiä on esimerkiksi vakuutusyhtiölaissa (1062/79), ulkomaaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/95), vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa laissa (1488/92), vakuutusyhdistyslaissa (1250/87), vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa (251/93), eläkesäätiölaissa (469/55), vakuutuskassalaissa (1164/92) ja ulkomailla toimivasta peruskoulusta vastaavasta yksityiskoulusta annetussa laissa (379/81). Useiden säännösten mukaan hakemus on tehtävä Uudenmaan lääninhallitukselle, jollei hakijalla ole kotipaikkaa Suomessa tai jollei kotipaikkaa tiedetä. Näitä säännöksiä on esimerkiksi sukunimilaissa (694/85), huoltoa tai hoitoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa varten tapahtuvasta luovuttamisesta Islantiin, Norjaan, Ruotsiin tai Tanskaan annetussa laissa (761/70) ja rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa (281/31). Tämän vuoksi 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan asian käsittelee tai ratkaisee näissä tapauksissa Etelä-Suomen lääninhallitus.

Vanhassa lainsäädännössä on useissa yhteyksissä asia säädetty maaherran käsiteltäväksi tai ratkaistavaksi, vaikka asia nykyisen käytännön mukaan kuuluu lääninhallituksen käsiteltäväksi tai ratkaistavaksi. Tämän vuoksi 3 momentissa säädettäisiin, että toimivaltainen viranomaislainen näissä tapauksissa on asianomainen lääninhallitus.

14 § *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Lakiehdotuksen mukaan Suomessa olisi Ahvenanmaan läänin lisäksi viisi muuta läänit. Koska läänien lukumäärä vähenee nykyisestä, on tarpeen antaa henkilöstöä koskevia siirtymäsäännöksiä.

Lääninhallitusten henkilöstö sekä työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen henkilöstö siirtyisivät entisin oikeuksin ja eduin lain voimaan tullessa asianomaiseen lääninhallitukseen tai sen alueelliseen palveluysikköön. Jos virka siirretään samalla paikalla sijaitsevaan lääninhallitukseen tai palveluysikköön, siirtämiseen ei tarvittaisi virkamiehen suostumusta. Suostumus olisi sen sijaan tarpeen siirrettäessä virka paikallakunnalta toiselle.

Liikunta- ja nuorisolautakuntien henkilöstö on jo nykyisin lääninhallituksen henkilöstöä, joten erityistä siirtymäsäännöstä ei tältä osin tarvita, vaikka lautakunnat ehdotetaan lak-

kautettaviksi.

Lakiehdotuksen mukaan maaherrat ja maaherran virat eivät Ahvenanmaata lukuun ottamatta kuitenkaan siirtyisi perustettaviin lääninhallituksiin. Koska Ahvenanmaan lääninhallitus poikkeaa mantereen lääninhallituksista sekä asemaltaan että tehtäviltään, erillisratkaisua on pidettävä tarkoituksenmukaisena. Pykälässä ei ole erityissäännöksiä maaherrojen asemasta. Maaherroihiin ja maaherran virkoihin sovellettaisiin lähtökohtaisesti, mitä muualla säädetään.

Valtion virkamieslain 22 §:n mukaan virkamies, jonka nimittää tasavallan presidentti, valtioneuvosto tai ministeriö, voidaan asettaa enintään kahden vuoden ajaksi valtioneuvoston käytettäväksi silloin, kun siihen on valtion tehtävien hoitamiseen perustuva pätevä syy. Kahden vuoden määräaika voidaan samoin edellytyksin jatkaa enintään kahdella vuodella. Käytettäväksi asetettu virkamies on velvollinen suorittamaan valtioneuvoston tai sen määräämän viranomaisen määräämiä tehtäviä.

Nykyisen valtion virkamieslain mukaan käytettäväksi asetetun virkamiehen virkasuhde ei pääty käytettäväksi asettamisen johdosta, vaan hän on tämän ajan edelleen siinä virassa, johon hänet on nimitetty. Myös määräaikaiseen virkasuhteeseen nimitetty virkamies voidaan asettaa käytettäväksi, jolloin hänen määräaikainen virkasuhteensa jatkuu kyseisen määräajan. Käytettäväksi asetetulle virkamiehelle voidaan myöntää vastaavaksi ajaksi virkavapautta, jos hänen tehtäviään hoitamaan tarvitaan sijainen. Käytettäväksi asetettujen virkamiesten palkkauksiin ei ole erikseen budjetoitu määrärahaa valtion talousarviossa. Palkkauksen maksaa valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kyseessä olevan hallinnonalan ministeriö.

Hallituksen esityksessä valtion virkamieslaiksi (HE 291/1993 vp) todetaan, että käytettäväksi asetetun virkamiehen tehtäviä voisivat olla esimerkiksi useita hallinnonaloja koskevat kehittämistehtävät. Käytettäväksi asettamisen tarkoituksena on esityksen mukaan saada eri hallinnonaloilla työskentelevien virkamiesten asiantuntemus tarvittaessa koko valtioneuvoston tai sen määräämän viranomaisen käyttöön.

Valtioneuvoston käytettäväksi asettaminen voisi olla hyvä ratkaisu niiden maaherrojen asiantuntemuksen hyödyntämiseksi laajoissa kehittämishankkeissa tai selvitystehtävissä,

jotka eivät läänien lukumäärän supistuessa sijoitu uuteen virkaan tai tehtävään taikka jää eläkkeelle. Käytettäväksi asettaminen edellyttää kuitenkin sitä, että kyseinen henkilö on virkasuhteessa. Koska nykyisten maaherrojen virat on ehdotettu lakkauttaviksi ja heidän virkasuhteensa päättyväksi uudistuksen tullessa voimaan, henkilö tulisi nimittää määräaikaiseen virkasuhteeseen tulevasta tehtävästä riippuen joko valtioneuvoston kansliaan tai muuhun ministeriöön. Nimittäjänä olisi valtioneuvosto. Palkkaus ja nimike määräytyisivät tehtävän mukaan. Valtioneuvosto asettaisi tämän jälkeen kyseisen määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittämänsä henkilön käytettäväkseen.

Valtion virkamieslain voimaantulon yhteydessä kumottuja toistuvaa korvausta koskevia säännöksiä voidaan valtion virkamieslain 76 §:n nojalla edelleen soveltaa, jos virkamies on irtisanottu lain 27 §:n nojalla ja irtisanominen tapahtuu viiden vuoden kuluessa lain voimaantulosta eli viimeistään 1 päivänä joulukuuta 1999. Kumottujen säännösten mukaan toistuva korvaus voidaan harkinnan mukaan myöntää tietyt ikä- ja palvelussuhdevaatimukset täyttävälle edunsaajalle ottaen huomioon edunsaajan mahdollisuus saada työtä, taloudellisen tuen tarve sekä muut asiaan vaikuttavat seikat. Ero-raha-asetuksessa (726/87) on säädetty tarkemmin toistuvan korvauksen myöntämisen edellytyksistä. Toistuva korvaus ei esimerkiksi valtion palveluaikavaatimuksen vuoksi suoraan sovellu maaherroihiin, joilla yleensä on kansanedustajatausta ja useat ovat toimineet valtioneuvoston jäsenenä. Valtiovarainministeriö voi erityisestä syystä myöntää toistuvan korvauksen, vaikka sen myöntämiseen ei olisi asetuksella säädettyjä edellytyksiä.

Ministeriö, jolle lääninhallitusten yleishallinnollinen ohjaus ja valvonta kuuluvat, päättäisi pääsääntöisesti virkojen siirtämisestä ja henkilöstön sijoittamisesta lääninhallituksiin ennen lain voimaantuloa. Ennen tätä olisi kuultava muita asianomaisia ministeriöitä. Työsuojelun erityisen aseman vuoksi työsuojelupiirien ja työsuojelutoimistojen henkilöstön sijoittamisesta päättäisi kuitenkin se ministeriö, jonka toimialaan työsuojeluasiat kuuluvat. Myös eräiden korkeiden virkojen muuttamisesta ja sijoittamisesta lääninhallituksessa päättäisi se ministeriö, joka asetuksen mukaan nimittää virkamiehen.

1.2. Laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista

1 § *Yleiset tehtävät ja organisaatio.* Pykälän mukaan tarkoituksena on perustaa uusi alueviranomainen, työvoima- ja elinkeinokeskus. Keskus muodostettaisiin yhdistämällä nykyiset kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistot, teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköt, Valtiontakuukeskuksen alueyksiköt, Suomen Ulkomaankauppaliiton alueyksiköt, työvoimapiirien toimistot ja maaseutuelinkeinopiirit.

Keskuksia on tarkoitus perustaa 13. Keskusten toimialueet, toimipaikat ja nimet määräisi valtioneuvosto. Nykyisin koottavien yksiköiden toimialueet päättää valtioneuvosto, asianomainen ministeriö tai asianomainen keskushallinnon yksikkö. Tarkoituksena on, että keskusten toimialueet vastaisivat maakuntien liittojen rajoja siten, että keskus muodostuisi yhdestä tai useammasta maakunnasta. Koska keskuksen kautta ohjautuu merkittävä osa valtion alueelliseen kehittämiseen tarkoitetuista varoista, on perusteltua yhdenmukaistaa yhteistyön osapuolien, keskusten ja maakuntien liittojen, aluejaotusta.

Lakiehdotuksen mukaan keskusten sisäisestä organisaatiosta säädetään asetuksella. Tarkoituksena on, että kussakin keskuksessa on ainakin yritysosasto, maaseutuosasto ja työvoimaosasto.

Pykälän 3 momentissa todetaan, että keskusten alaisina paikallishallinnon yksikköinä olisivat työvoimatoimistot. Keskukseen kootaan vain työvoimapiirin toimistot. Uudistus ei muuta paikallisten työvoimatoimistojen työskentelyä. Niitä koskevat määrärahat budjetoitaisiin edelleen työministeriön pääluokkaan ja keskuksen työvoimaosasto eli aikaisempi työvoimapiirin toimisto vastaisi työvoimatoimistojen tulosoajauksesta.

2 § *Ohjaus ja valvonta.* Keskuksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvoston ohjesäännössä nimettävälle ministeriölle. Tarkoituksena on muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä siten, että keskuksen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi kauppa- ja teollisuusministeriölle.

Pykälän 2 momentissa säädetään keskuksen toiminnallisesta ohjauksesta. Keskus hoitaisi paitsi kauppa- ja teollisuusministeriön myös maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön tehtäviä ja toimisi niiden ohjauk-

sessä ja valvonnassa. Lisäksi keskus hoitaisi teknologian kehittämiskeskuksen, Suomen Ulkomaankauppaliiton ja Valtiontakuukeskuksen nykyisiä alueellisia tehtäviä.

Asianomainen ministeriö voisi pykälän 3 momentin mukaan määrätä, että keskus voisi tietyillä tehtäväaloilla hoitaa toimialueensa ulkopuolelle ulottuvia tehtäviä esimerkiksi kahden tai useamman työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella. Tällaista tarvetta on erityisesti teknologian kehittämiskeskuksen tehtävissä.

3 § *Tehtävät.* Keskukselle siirrettäisiin kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun, teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköiden, Valtiontakuukeskuksen ja Suomen Ulkomaankauppaliiton alueyksiköiden sekä maaseutuelinkeinopiirien ja työvoimapiirien toimistojen nykyiset tehtävät. Niiden nykyisiin tehtäviin ei ole ehdotettu muutoksia. Keskuksen eri toimialojen tehtävistä on säädetty laajasti eri laeissa. Teknologian kehittämiskeskuksen, Valtiontakuukeskuksen ja Suomen Ulkomaankauppaliiton alueelliset tehtävät perustuvat edellä mainitusta poiketen kuitenkin asianomaisen keskusyksikön määräyksiin.

4 § *Alueellinen kehittämistyö.* Työvoima- ja elinkeinokeskukset osallistuvat alueelliseen kehittämistyöhön sen mukaan kuin alueiden kehittämisestä annetussa laissa (1135/93) on säädetty. Säännösehdotus on viittaussäännös, joka ei sisällä alueiden kehittämisestä annettuun lakiin poikkeavia säännöksiä. Koska keskuksen tulee omalta osaltaan tukea alueellista kehittämistä ja se olisi merkittävä yhteistyötaho aluekehitysviranomaisina toimiville maakuntien liitoille, on viittaussäännöksen sisällyttäminen lakiehdotukseen katsottu tarpeelliseksi tämän tehtävän keskeisen merkityksen vuoksi keskukselle.

5 § *Suoritteiden maksullisuus.* Pykälän mukaan keskuksen suoritteiden maksullisuus määräytyisi valtion maksuperustelain (150/92) mukaan. Esitys vastaa nykyistä asianomaisten yksikköjen maksujen määräytymistä. Tarkemmin maksuista määrättäisiin ministeriön päätöksessä. Keskus ei kuitenkaan kaikissa tehtävissään soveltaisi maksuperustelakia. Eräitä maksuperustelaista poikkeavia maksusäännöksiä sisältävät eräät maatalouden, lähinnä Euroopan unionin jäsenyyden edellyttämät lupa- ja rekisteröintitehtävien maksuvapautta koskevat erityissäännökset.

6 § *Muutoksenhaku.* Keskukseen päätökseen haettaisiin muutosta siinä järjestyksessä kuin 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulevassa hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei erikseen ole toisin säädetty.

Keskukseen päätöksestä saa hallintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin nojalla valittaa lääninoikeudelle. Useat keskuksen eri toimialoja sääntelevät lait ja asetukset sisältävät kuitenkin erityisiä muutoksenhakusäännöksiä. Näitä erityissäännöksiä sovelletaan hallintolainkäyttölain 3 §:n nojalla keskuksen päätöksiin. Tätä koskeva nimenomainen maininta sisältyy myös lakiehdotuksen tehtäviä koskevaan siirtymäsäännökseen.

Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta annetun asetuksen 24 §:n mukaan työvoimapiirin toimiston ja työvoimatoimiston päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla, ellei erikseen ole toisin säädetty. Mainittu asetus ehdotetaan kumottavaksi nyt annettavan lainsäädännön yhteydessä. Kuten kohdassa 7.2. on esitetty, tarkoituksena on selvittää vielä työvoima-asioiden muutoksenhakujärjestelmä ja antaa myöhemmin eduskunnalle sellainen hallituksen esitys laiksi työvoima-asioiden muutoksenhakujärjestelmästä, joka täyttää hallitusmuodon perusoikeussäännöksiin ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten asettamat velvoitteet.

Myös nykyisten alueellisten viranomaisten tuki-, takaus- ja vastaaviin päätöksiin on osittain rajoitettu oikeutta hakea muutosta tai on säädetty, että valitus tulee osoittaa erityiselle muutoksenhakulautakunnalle tai vastaavalle muutoksenhakuviranomaiselle.

Alueellisen teknologiatoiminnan edistämiseen myönnettäviä avustuksia koskevaan Valtiontakuukeskuksen rahoituspäätökseen samoin kuin esimerkiksi takuukeskuksen päätöksiin, jotka on annettu vientitakuulain (479/62), valtion vakauttamistakauksista annetun lain (529/93), eräiden elinkeinoalojen valtiontakuista annetun lain (375/63), laivanrakennus- tai laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain (573/72), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetun lain (609/73) ja valtiontakauksista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetun lain (651/85) nojalla takuun tai takauksen myöntämisestä taikka takuun tai takauksen ehtojen muuttamisesta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Työvoimapiirin toimiston päätökseen, jolla palkkaturvaa koskeva hakemus on hylätty muulla kuin palkkaturvalain (649/73) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla perusteella, työn tekijä saa nykyisin valittamalla hakea muutosta työttömyysturvalautakunnalta. Työvoimapiirin toimiston muutoin palkkaturvalain nojalla samoin kuin työllisyyslain (275/87), työllisyysasetuksen (130/93) ja työvoimapalveluihin liittyvistä etuisuuksista annetun asetuksen (1253/93) nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Maaseutuelinkeinopiirin päätöksiin, jotka on annettu esimerkiksi maaseutuelinkeinolain, maaseutuelinkeinoasetuksen (248/91), porotalouslain, luontaiselinkeinolain, kasvin-suojelulain, maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain, emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annetun lain, Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöpanosta annetun lain, maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain, oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain ja kalastuslain 81 ja 105 §:n nojalla, haetaan muutosta maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalta.

Yritystuesta annetun lain (1136/93) 34 §:n mukaan kauppa- ja teollisuusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimiston yritystuesta annetun lain nojalla tekemään hallintopäätökseen, lukuun ottamatta 28—31 §:ssä tarkoitettua päätöstä, ei saa hakea muutosta. Lain 28—31 § sisältävät tukien takaisinperimistä koskevat säännökset.

7 § *Vaitiolovelvollisuus.* Yleisten asiakirjain julkisuudesta annettu laki (83/51) ei sisällä riittäviä säännöksiä rahoituspäätösten perusteluiksi viranomaiselle toimitettujen asiakirjojen salassapitovelvollisuudesta. Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa käsiteltävät asiat voivat sisältää esimerkiksi yksityisten yritysten, julkisoikeudellisten yhteisöjen tai valtioenemmistöisten yhtiöiden sellaisia rahoitus-, investointi- ja muuta liiketoimintaa koskevia arkaluonteisia tietoja, jotka ovat liikesalaisuuksia. Pykälässä säädettäisiin liike- ja ammattisalaisuuden piiriin kuuluvien tietojen julkistamisen estämisestä ja käytön rajoittamisesta. Vaitiolovelvollisuus ehdotetaan ulotettavaksi myös keskuksen kanssa toimeksiantosopimuksen nojalla työskenteleviin. Tällaisia toimeksiantosopimuksia käytetään muun muassa yritystutkimuksissa.

Säännösehdotus vastaa sisällöltään nykyistä teknologian kehittämiskeskuksessa noudatettua menettelyä.

8 § *Tarkemmat säännökset.* Tarkoituksena on säätää työvoima- ja elinkeinokeskuksia koskeva organisaatioasetus, joka sisältää tarvittavat säännökset asiain käsittelystä, yksiköistä, johtoryhmän tehtävistä sekä muusta keskuksen hallinnosta ja henkilöstöstä.

9 § *Voimaantulo.* Tarkoituksena on saattaa uudistus voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

Pykälä sisältää työvoimahallinnon alue- ja paikallishallinnon ja maaseutuelinkeinopiirien erityislakien kumoamista koskevan säännöksen. Mainittuja säännöksiä ei enää tarvita työvoima- ja elinkeinokeskuksia koskevan lain antamisen jälkeen.

10 § *Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältää siirtymäsäännöksen, jolla siirretään yhteen koottavissa alueellisissa viranomaisissa ja alueyksiköissä lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat asianomaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen käsiteltäväksi. Säännös ei sisällä säännöstä Suomen Ulkomaankauppaliiton alueyksiköiden tehtävien siirtämisestä. Koska kyseessä on julkisoikeudellinen yhdistys, sen tehtävien siirtämisestä koskevat päätökset voidaan tehdä alemman asteisilla päätöksillä ja ne vaativat erillisen selvityksen.

Pykälän 2 momentissa todettaisiin nimenomaisesti, että nykyiset maaseutuelinkeinopiirejä, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoja ja työvoimapiirien toimistoja koskevat lakien säännökset koskisivat jatkossa keskusta. Asetuksella on tarkoituksena osoittaa tehtävää koskeva päätösvalta asianomaiselle keskuksen osastolle. Koska teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköistä, Valtiontakuukeskuksen alueyksiköistä ja Suomen Ulkomaankauppaliiton alueyksiköistä ei ole annettu erityisiä lain tai asetuksen taseisia nimenomaisia säännöksiä, siirtymäsäännöstä tältä osin ei tarvita.

11 § *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Säännöksessä mainittujen piiriviranomaisten virkasuhteinen ja työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyisi lain voimaantullessa asianomaisten työvoima- ja elinkeinokeskusten henkilöstöksi säilyttäen entiset oikeutensa ja etuutensa. Jos virka siirretään samalla paikkakunnalla sijaitsevaan työvoima- ja elinkeinokeskukseen, siirtämiseen ei tarvita virkamiehen suostumusta. Suostumus sen sijaan edellytettäisiin siirrettäessä virka paik-

kakunnalta toiselle. Viran siirroissa, virkanimien muutoksissa ja muissa virkajärjestelyissä noudatetaan valtion virkamieslain sekä yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain (651/88) säännöksiä.

Suomen Ulkomaankauppaliitto ry:n alueyksiköiden henkilöstö on työsopimussuhteessa, joten heihin sovelletaan työsopimussuhdetta koskevia säännöksiä.

Asianomaiset ministeriöt päättäisivät virkojen siirtämisestä ja henkilöstön sijoittamisesta keskuksiin ennen lain voimaantuloa.

1.3. Laki kansanedustajain vaaleista

1 §. Kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) 1 §:n mukaan vaalipiirijako on Helsingin kaupungin vaalipiiriä lukuun ottamatta sidottu nykyiseen läänijakoon niin, että vaalipiirit on määriteltävä lääneittäin. Pääosa vaalipiireistä muodostuu lääneistä ja ne on nimettykin nykyisten läänien nimillä. Sen sijaan Turun ja Porin läänin alueella sekä Hämeen läänin alueella on kaksi vaalipiiriä; Turun läänin eteläinen vaalipiiri ja Turun läänin pohjoinen vaalipiiri sekä Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri ja Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri.

Kun läänijakoa on tarkoitus muuttaa läänijakoa koskevan ehdotuksen mukaisesti, ei vaalipiirien niminä enää voida käyttää sellaisten läänien nimiä, joita uuden läänijaon mukaan ei enää ole.

Lakiehdotuksen 1 §:ssä vaalipiirijako sinänsä ehdotetaan pysyttäväksi nykyisellään. Pykälässä lueteltaisiin kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat ja vaalipiirit muodostuisivat samoista kunnista kuin nykyisinkin. Vaalipiirien nimet sen sijaan ehdotetaan muutettaviksi niin, ettei niissä enää viitattaisi läänien nimiin. Helsingin vaalipiiri ja Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri säilyttäisivät nykyiset nimensä. Pääosa muistakin vaalipiireistä säilyttäisi nykyistä aluettaan koskevan nimen.

Koska Turun läänin eteläisen ja Turun läänin pohjoisen vaalipiirin sekä Hämeen läänin eteläisen ja Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin alueille on vakiintunut maakunnan liiton nimi, ehdotetaan, että näiden vaalipiirien nimet olisivat samat kuin maakunnan liittojen nimet. Turun läänin pohjoinen ja eteläisen vaalipiiri ehdotetaan nimeltään muutettavaksi Satakunnan ja Varsinais-Suomen vaalipiireiksi ja Hämeen läänin pohjoinen ja eteläinen vaalipiiri Pirkanmaan ja Hämeen vaa-

lipiireiksi.

Sisäasiainministeriö on antanut päätökset Lohjan kunnan ja Lohjan kaupungin lakkauttamisesta ja uuden Lohja-nimisen kunnan perustamisesta (90/96), Porvoon kaupungin ja Porvoon maalaiskunnan lakkauttamisesta ja uuden Porvoon kunnan perustamisesta (407/96) sekä Heinolan kaupungin ja Heinolan maalaiskunnan lakkauttamisesta ja uuden Heinolan kunnan perustamisesta (514/96). Päätökset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Päätöksiä koskevat muutokset ehdotetaan tehtäviksi pykälään.

4 §. Pykälässä säädetään kaupungista, jossa vaalipiirin keskuslautakunta pitää kokouksensa.

Nykyisen sanamuodon mukaan vaalipiirin keskuslautakunta pitää kokouksensa siinä kaupungissa, jossa lääninhallitus sijaitsee. Kuitenkin Turun läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta kokoontuu Porin kaupungissa ja Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta Tampereen kaupungissa.

Läänijakoa koskevan uudistuksen johdosta keskuslautakunnan kokouspaikkaa ei voida enää sitoa siihen kaupunkiin, jossa lääninhallitus sijaitsee. Tämän vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että pykälässä luetellaan, missä kaupungissa kukin keskuslautakunta kokoontuu. Kokoontumispaikat olisivat samat kuin nykyisin.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti lääninhallituslain kanssa eli 1 päivästä syyskuuta 1997.

1.4. Laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista

4 §. Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetussa laissa (272/95) on viitattu kansanedustajain vaaleista annetun lain mukaisiin vaalipiireihin. Kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa vaalipiirien nimet ehdotetaan muutettaviksi niin, ettei niissä enää viitata läänien nimiin. Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa vaalialueet ja vaalipiirit pysytettäisiin myös nykyisellään, mutta vaalipiirien nimiin ehdotetaan tehtäväksi samat muutokset kuin kansanedustajain vaaleista annetun lain muuttamista koskevassa lakiehdotuksessa.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.5. Laki työsuojeluhallinnosta

3 §. Nykyisen pykälän mukaan maa jaetaan työsuojelun alueellista ohjausta ja tarkastusta varten työsuojelupiireihin. Lääninhallituksia koskevan lakiehdotuksen mukaan työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen tehtävät siirretään lääninhallituksille. Työsuojelun alueellinen ohjaus ja tarkastus ehdotetaan tämän vuoksi siirrettäväksi läänin alueella lääninhallitukselle. Pykälässä todettaisiin samoin kuin lääninhallituslakiehdotuksen 5 §:ssä, että lääninhallituksessa on näitä tehtäviä varten yksikkö.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

1.6. Laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa

29 a §. Työsuojelun piiriviranomaisen tehtävät työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaisena toimivaltaisena viranomaisena ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle. Tästä syystä ehdotetaan lakiin otettavaksi yleissäännös, jolla työsuojelun piiriviranomaista koskevat säännökset muutetaan koskemaan lääninhallitusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

1.7. Vuosilomalaki

2 §. *Soveltamiskysymysten ratkaiseminen.* Pykälän nykyisen 1 momentin mukaan työneuvoston on muun ohessa valtion työsuojelupiirin työsuojelutoimiston pyynnöstä ratkaistava, onko työsuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan työsuojelutoimiston on, milloin asianosainen vaatii, saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä. Nämä tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

1.8. Työturvallisuuslaki

11 §. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää lain 1 §:ssä tarkoitettuja kouluja ja laitoksia koskevia poikkeuksia työhuoneen tilaa ja ilmatilaa koskevista velvoitteista määrääjäksi tai toistaiseksi, edellyttäen, että työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä on muilla keinoin huolehdittu. Tämä toimivalta ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitukselle.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

1.9. Laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista

10 a §. Pykälän nykyisen 1 momentin mukaan kussakin työsuojelupiirissä on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto, jonka tehtävänä on myöntää laissa säädetyissä tapauksissa poikkeuksia 1 §:ssä tarkoitettujen lakien säännösten soveltamisesta. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi niin, että työsuojelupiirin sijasta kussakin läänissä on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto.

10 b §. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan poikkeuslupajaoston kansliana on työsuojelupiirin työsuojelutoimisto. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi niin, että poikkeuslupajaoston kansliana on työsuojelupiirin työsuojelutoimiston sijasta lääninhallitus.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

1.10. Liikuntalaki

4 §. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan kussakin läänissä on läänin liikuntalautakunta, joka toimii lääninhallituksen yhteydessä. Läänin liikuntalautakunnan tehtävänä on toimia opetusministeriön ja lääninhallituksen apuna tämän lain mukaisissa asioissa.

Lääninhallituksia koskevan lakiehdotuksen mukaan läänien liikuntalautakuntien tehtävät siirretään lääninhallituksille. Läänin liikuntalautakunnalle liikuntalain mukaan kuuluvat tehtävät ehdotetaan tämän vuoksi siirrettä-

viksi lääninhallituksille. Pykälän 3 momentin mukaan liikunnan edistäminen kuuluisi läänin alueella siten lääninhallitukselle.

24 §. Pykälässä oleva sana läänin liikuntalautakunta ehdotetaan muutettavaksi sanaksi lääninhallitus.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Lailla kumottaisiin läänin liikuntalautakunnasta annettu asetus (611/87) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

1.11. Nuorisotyölaki

3 §. *Ohjaus ja kehittäminen.* Nykyisen pykälän mukaan nuorisotyön yleinen johto ja kehittäminen kuuluu opetusministeriölle ja läänien nuorisolautakunnat toimivat opetusministeriön ja lääninhallitusten asiantuntijaeliminä tämän nuorisotyölain mukaisissa asioissa.

Pykälä ehdotetaan jaettavaksi kahdeksi momentiksi. Pykälän 1 momentissa todettaisiin nykyiseen tapaan, että nuorisotyön yleinen johto ja kehittäminen kuuluvat opetusministeriölle.

Lääninhallituksia koskevan lakiehdotuksen mukaan läänien nuorisolautakuntien tehtävät siirretään lääninhallituksille. Läänien nuorisolautakunnille nuorisotyölain mukaan kuuluvat tehtävät ehdotetaan tämän vuoksi siirrettäväksi lääninhallitukselle. Pykälän 2 momentin mukaan nuorisotyön ja nuorisotoiminnan edistäminen sekä nuorten elinolojen kehittäminen kuuluisivat läänin alueella siten lääninhallitukselle.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Lailla kumottaisiin läänin nuorisolautakunnasta annettu asetus (1104/87) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

1.12. Palkkaturvalaki

18 a §. Työvoima- ja elinkeinokeskuksia koskevan lakiehdotuksen mukaan muun ohessa työvoimapiirien toimistojen tehtävät siirretään työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Työvoimapiirin toimiston palkkaturvalain mukaiset tehtävät ehdotetaan siten siirrettäväksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jonka mukaan palkkaturvalain tai sen nojalla annetut työvoimapiirin toimistoa ja sen toimialuetta koskevat säännökset

ja määräykset koskevat vastaisuudessa työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.13. Maaseutuelinkeinolaki

54 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Maaseutuelinkeinolain tavoitteena on parantaa maatilatalouden rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää ja monipuolistaa maaseudun elinkeinotoimintaa siten, että myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet tulevat huomioon otetuiksi. Lain täytäntöönpanosta huolehtivat maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maatalousviranomaiset. Maaseutuelinkeinopiirin maaseutuelinkeinolain mukaiset tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissääntös, jonka mukaan maaseutuelinkeinolain tai sen nojalla annetut maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset ja määräykset koskevat vastaisuudessa työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.14. Porotalouslaki

36 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Porotalouslakia sovelletaan poronhoitolaissa (848/90) tarkoitettulla poronhoitoalueella, joka käsittää pääosan Lapin läänin ja osia Oulun läänistä. Vaikka porotalouslakia sovelletaan suppealla alueella, on maaseutuelinkeinopiirillä oikeusturvan kannalta merkittäviä tehtäviä. Se toimii muun ohessa muutoksenhakuelimenä valitettaessa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen eräistä ratkaisuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi yleissääntös, jonka mukaan porotalouslain tai sen nojalla annetut maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset ja määräykset koskevat vastaisuudessa työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.15. Luontaiselinkeinolaki

44 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Luontaiselinkeinolakia sovelletaan eräissä Lapin läänin kunnissa. Vaikka luontaiselinkeinolakia sovelletaan suppealla alueella, on maaseutuelinkeinopiirillä oikeusturvan kannalta merkittäviä tehtäviä. Se toimii muun ohessa muutoksenhakuelimenä valitettaessa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen eräistä ratkaisuksista. Tämän vuoksi ehdotetaan lakiin otettavaksi yleissääntös, jonka mukaan luontaiselinkeinolain tai sen nojalla annetut maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset ja määräykset koskevat vastaisuudessa työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.16. Kolttalaki

65 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Kolttilain tavoitteena on edistää kolttaväestön ja -alueen elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia sekä ylläpitää ja edistää kolttakulttuuria. Lapin maaseutuelinkeinopiiri huolehtii muiden viranomaisten ohella lain täytäntöönpanosta. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissääntös, jolla maatalouspiiriä ja sen toimialuetta koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäätös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.17. Laki maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta

1 §. *Käsittävät asiat.* Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii itsenäisenä valitusviranomaisena, jolta 1 §:n 1 momentin nykyisen 1 kohdan mukaan haetaan valittamalla muutosta maaseutuelinkeinopiirin antamiin päätöksiin. Valituslautakunta toimisi edelleenkin maaseutuelinkeinoja koskevissa, nykyisin maaseutuelinkeinopiireissä ratkaistavissa asioissa muutoksenhakuviranomaisena. Työvoima- ja elinkeinokeskuksia koske-

van lakiehdotuksen 10 §:n mukaan siirtyvät sanotun lain voimaan tullessa muun ohessa ne maaseutuelinkeinopiireissä vireillä olevat asiat, jotka sanotun tai muun lain nojalla kuuluvat työvoima- ja elinkeinokeskuksen tehtäviin, asianomaisen keskuksen käsiteltäviksi. Tämän vuoksi kohta ehdotetaan muutettavaksi edellä mainittua lainkohtaa vastavasti niin, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii valitusviranomaisena haettaessa muutosta työvoima- ja elinkeinokeskuksen antamiin päätöksiin asioissa, jotka työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain tai muun lain nojalla siirtyvät maaseutuelinkeinopiireistä työvoima- ja elinkeinokeskusten käsiteltäviksi taikka joiden osalta muutoksenhausta muutoin laissa niin säädetään.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.18. Siemenkauppalaki

22 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Siemenkauppain tarkoituksena on ylläpitää korkealaatuista kasvintuotantoa edistämällä hyvälaatuisen ja Suomen kasvuolosuhteisiin sopivan kylvösiemenen tarjontaa ja käyttöä. Lakia sovelletaan pelto- ja puutarhakasvien kylvösiemenen tuotantoon, markkinointiin, maahantuontiin ja maastavientiin sekä viljelysopimukseen perustuvaan kylvösiemenen luovuttamiseen viljelijälle. Kylvösiemenen tuotantoa ja markkinointia sekä lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat kasvintuotannon tarkastuskeskus, maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.19. Kasvinsuojelulaki

23 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Kasvinsuojelu-

laki koskee toimenpiteitä, joilla torjutaan kasvintuhoajia ja estetään niiden leviäminen. Laissa tarkoitettu kasvinsuojeluviranomainen on kasvintuotannon tarkastuskeskus. Maaseutuelinkeinopiirit huolehtivat lain täytäntöönpanosta kasvintuotannon tarkastuskeskuksen apuna siten kuin maa- ja metsätalousministeriö kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annetun lain (1201/92) nojalla määrää. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.20. Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä

52 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain tarkoituksena on edistää maatalouden sekä maaseutuelinkeinojen rakenteellista sopeutumista Euroopan yhteisön yhteiseen maatalouspolitiikkaan sekä luoda edellytyksiä myös muulle maaseudun kehittämiselle. Lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, maaseutuelinkeinopiirit ja kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.21. Laki emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä

23 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annettu laki koskee Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisten emolehmä- ja uuhipalkkioita sääntelevien tuottajakohtaisten kiintiöjärjestelmien täytäntöönpanoa Suomessa. Maaseutuelinkei-

nopiirillä on lain mukaan täytäntöönpanoa koskevia tehtäviä. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä ja sen toimialuetta koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.22. Laki Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta

13 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annettu laki koskee siirtymistä Suomen maidon kaksihintajärjestelmästä maito- ja maitotuotealan lisämaksusta annetun Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisen lainsäädännön soveltamiseen. Lain täytäntöönpano kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle ja maaseutuelinkeinopiirille. Maaseutuelinkeinopiirille kuuluvat tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä ja sen toimialuetta koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.23. Laki maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä

13 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annettua lakia sovelletaan muun ohessa maaseutuelinkeinopiirin valtion ja Euroopan unionin varoista myöntämiin ja maksamiin avustuksiin, korvauksiin, palkkioihin ja muihin tukiin sekä niihin liittyviin valvonta- ja muihin tehtäviin, jolle muualla toisin säädetä. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi

yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.24. Kalastuslaki

127 a §. Maaseutuelinkeinopiirit toimivat kalastuslain mukaan valtion kalatalouden piirihallintoviranomaisina ja ne hoitavat tähän liittyviä tehtäviä. Maaseutuelinkeinopiirin tehtävät kalastuslain mukaisena toimivaltaisena viranomaisena ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä ja sen toimialuetta koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.25. Laki satovahinkojen korvaamisesta

5 §. Satovahinkojen korvaamisesta annetun lain 1 §:ssä mainituissa tapauksissa valtion varoista voidaan suorittaa korvausta sen mukaan kuin sanotussa laissa säädetään. Lain nykyisen 5 §:n mukaan lain täytäntöönpanosta huolehtii osaltaan maaseutuelinkeinopiiri. Tämä tehtävä ehdotetaan siirrettäväksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Pykälään on tehty lisäksi eräitä teknisiä tarkistuksia.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.26. Laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta

38 a §. Maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain nojalla myönnetään luopumiskorvausta maatalousyrittäjille, jotka vuosina 1993—1995 maataloustuotannon vähentämiseksi pysyvästi luopuvat sanotussa laissa säädetyllä tavalla maatalouden harjoittamisesta. Lain täytäntöönpanosta huolehtivat kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset, maaseutuelinkeinopiirit ja maatalousyrittäjien eläkelaitos. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima-

ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.27. Laki oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata

17 a §. *Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen.* Oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain mukaan luonnollisten henkilöiden, yhtiöiden, osuuskuntien, yhdistysten ja muiden yhteisöjen sekä säätiöiden on saatava lupa hankkiessaan ostamalla omistukseensa maa- ja metsätalousmaata. Maanhankintalupaa koskevan asian ja muut laissa säädetty tehtävät käsittelee nykyisin asianomainen maaseutuelinkeinopiiri. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maaseutuelinkeinopiiriä ja sen toimialuetta koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.28. Laki pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle

11 a §. Pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain mukaan, kun kiinteistö on ulosottotoimin myyty, voi maatalouspiiri tai, milloin huutokauppahinta ylittää asetuksella säädetävän määrän, maatilahallitus kolmenkymmenen päivän kuluessa huutokaupan toimitamisesta lukien lunastaa myydyn kiinteistön huutokauppahinnasta. Laissa on annettu tehtäviä myös maaseutupiirille.

Maatalouspiirille ja maaseutupiirille aikaisemmin kuuluneet tehtävät kuuluvat maaseutuelinkeinohallinnosta annetun lain (1199/92) ja sitä edeltäneen maataloushallinnosta annetun lain (89/71) nojalla nykyisin maaseutuelinkeinopiirille. Maaseutuelinkeinopiirin mainitut tehtävät ehdotetaan siirret-

täviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla maatalouspiiriä ja maaseutupiiriä koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.29. Laki yritystuesta

35 a §. Työvoima- ja elinkeinokeskuksia koskevan lakiehdotuksen mukaan muun ohessa kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistojen tehtävät siirretään työvoima- ja elinkeinokeskuksille. Yritystuesta annetussa laissa tarkoitettuja tukia koskevia asioita käsittelevät kauppa- ja teollisuusministeriön ohella kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistot. Kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimiston mainitut tehtävät ehdotetaan siirrettäviksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle. Tästä syystä lakiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös, jolla kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoa koskevat säännökset muutetaan koskemaan työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.30. Laki Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

12 §. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan Kera Oy:n toimielimen jäsen ja varajäsen sekä yhtiön palveluksessa oleva voi, sen estämättä mitä nykyisin luottolaitostoinnasta annetun lain (1607/93) 94 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, antaa kauppa- ja teollisuusministeriölle ja sen yrityspalvelun piiritoimistoille sekä Valtiontakuukeskukselle pykälässä tarkoitettuja tietoja. Yrityspalvelun piiritoimisto ehdotetaan muutettavaksi työvoima- ja elinkeinokeskukseksi.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

1.31. Laki kuljetusten alueellisesta tukemisesta

13 §. Nykyisen pykälän mukaan kuljetus-

tukea koskevat asiat käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriö tai kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimisto siten kuin siitä asetuksella säädetään. Kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimiston nämä tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi työvoima- ja elinkeinokeskukselle.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset lääninhallituslain ja työvoima- ja elinkeinokeskuksista ehdotetun lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella. Asetusluonnokset ovat esityksen liitteinä.

2.1. Lääninhallitusasetus

Asetuksessa säädettäisiin viraston organisaatiosta, asioiden ratkaisemisesta ja valmistelusta.

Nykyisestä asetuksesta poiketen asetuksessa säädettäisiin, että lääninhallituksessa on laissa säädetyn työsuojeluosaston lisäksi siivostyöosastot, sosiaali- ja terveystyöosastot ja poliisiosastot.

Asetus sisältäisi lääninhallituksen ylimpiä virkoja koskevat kelpoisuusvaatimukset ja virkojen täyttämistä koskevan säännöksen. Maaherran nimittää hallitusmuodon mukaan tasavallan presidentti, ja asetuksessa säädettyjen osastojen osastopäälliköt nimittäisi asianomainen ministeriö.

Maaherralta edellytettäisiin nykyisestä lääninhallitusasetuksesta poiketen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista. Ylempi korkeakoulututkinto vaaditaan lähes poikkeuksetta kaikilta virastopäälliköiltä ja se on yleensä myös virastojen ylimmissä viroissa edellytetty tavanomainen kelpoisuusvaatimus. Koska lääninhallitus on hallinnollinen asiantuntijavirasto ja ohjaus- ja johtamismuodoiltaan poikkeuksellisen vaativa, on ylemmän korkeakoulututkinnon edellyttäminen perusteltua.

Myös läänintyösuojeluneuvoksesta edellytettäisiin nykyisestä poiketen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista. Työsuojeluasiat edellyttävät erityistä asiantuntemusta. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista perustelevat myös osastopäällikön laajat

yhteyksiä ja yhteisöjä koskevat toimivaltuudet. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista edellytetään kaikilta muiltakin lääninhallituksen osastopäälliköiltä.

Niin sanottu kolmikantayhteistyö työsuojeluasioissa jatkuisi edelleen. Työsuojelulautakunnista ja työsuojelulautakuntien poikkeuslupajaoista annettu asetus (200/93) sisältää yhteistyöelimiä koskevat säännökset. Asiaa koskeva viittaussäännös sisältyisi lääninhallitusasetukseen.

2.2. Asetus työvoima- ja elinkeinokeskuksista

Asetuksessa säädettäisiin keskuksen organisaatiosta. Keskuksessa tulisi olla ainakin yritysosasto, maaseutuosasto ja työvoimaosasto. Asetuksessa säädettäisiin asianomaisten osastojen pääasiallisista tehtävistä ja ratkaisuvallan käytöstä.

Asetus sisältäisi keskuksen ylimpiä virkoja koskevat kelpoisuusvaatimukset ja virkojen täyttämistä koskevan säännöksen. Asetuksen mukaan keskuksen johtajan nimittäisi valtioneuvosto enintään viiden vuoden määräajaksi. Määräaikaaisuutta koskeva säännös on tarkoitus sisällyttää aina määräajaksi täytettävistä viroista annettuun asetukseen. Osastopäällikön ja kalatalousjohtajan nimittäisi asianomainen ministeriö johtajan ehdotuksesta.

Asetus sisältäisi myös tarvittavat muut säännökset keskuksen henkilöstöstä ja hallinnosta. Liitteenä on alustava asetusluonnos, johon voi vielä tulla muutoksia. Asetus sisältäisi säännökset myös nykyisten työvoimapiirien yhteydessä toimivista niin sanotuista kolmikantayhteistyöstä vastaavista neuvottelukunnista.

Asianomaiset osastopäälliköt ratkaisisivat osastolleen kuuluvat asiat. Voimassa olevan maaseutuelinkeinolainsäädännön eduskuntakäsittelyssä eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta edellytti, että mahdolliset maatalouden ja kalatalouden ristiriidat estetään asetuksella annettavilla säännöksillä (MmVM 18/1992 vp). Lausuman mukaisesti päätöksenteko onkin eriytetty nyt kumottavaksi ehdotetun maaseutuelinkeinopiireistä annetun asetuksen 7 §:llä. Tämän vuoksi asetukseen ehdotetaan edelleen otettavaksi säännös, jonka mukaan kalataloutta koskevat asiat ratkaisee kuitenkin kalatalousjohtaja tai hänen sijaisensa.

Keskuksen johtaja johtaisi keskuksen toi-

mintaa, vastaisi keskuksen tulostavoitteista, johtaisi keskuksen johtoryhmää, vastaisi toiminnan yhteensovittamisesta ja yhteisistä hankkeista sekä vahvistaisi keskuksen työjärjestyksen.

3. Voimaantulo

Lääninhallituslaki ja laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista samoin kuin niihin liittyvät muiden lakien muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997, kuitenkin seuraavin täydennyksin.

Työsuojeluasioiden yksikköä koskevat lääninhallituslain 5, 13 ja 14 § samoin kuin työsuojeluun liittyvien tehtävien siirtoa lääninhallitukselle koskevat lait; laki työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta, laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta, laki vuosilomalain 2 §:n muuttamisesta, laki työturvallisuuslain 11 §:n muuttamisesta ja laki työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 a §:n ja 10 b §:n muuttamisesta ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 1998 alusta. Työsuojeluasioiden siirtoa koskevien lakien muita lakeja myöhempi voimaantulo on perusteltua sen johdosta, että vireillä on hanke työsuojeluasioiden siirtämisestä työministe-

riöstä sosiaali- ja terveysministeriöön, ja työsuojeluasioiden aluehallinnon järjestäminen tulisi toteuttaa vasta sen jälkeen, kun työsuojeluasioiden mahdollinen siirto keskushallinnossa on toteutettu.

Uudistuksen toimeenpanon nopea aikataulu on perusteltua sen johdosta, että lääninhallitusten kehittämisessä voitaisiin mahdollisimman nopeasti päästä toiminnan laadulliseen kehittämiseen ja saada uudistus vakiinnutetuksi. Näin voidaan myös poistaa lääninhallituksissa työskentelevien henkilöiden oman asemansa järjestämiseen liittyviä epävarmuuksia ja avoimia kysymyksiä.

Lääninhallituslaki ja laki työvoima- ja elinkeinokeskuksista samoin kuin lääninhallitukseen sekä työvoima- ja elinkeinokeskukseen siirtyviä tehtäviä koskevat lait ovat osa aluehallinnon yleistä järjestämistä. Laki kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta ja laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain 4 §:n muuttamisesta taas vuorostaan liittyvät läänijakoon, joten kaikkien mainittujen lakien samanaikainen voimaantulo on perusteltua.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Lääninhallituslaki

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Läänijako

Suomessa ovat seuraavat läänit: Etelä-Suomen lääni, Ahvenanmaan lääni, Länsi-Suomen lääni, Itä-Suomen lääni, Oulun lääni ja Lapin lääni.

2 §

Lääninhallituksen tehtävät

Läänissä on yleisenä hallintoviranomaisena ja erikseen säädettävien muiden tehtävien hoitamista varten lääninhallitus.

Lääninhallitus hoitaa, sen mukaan kuin erikseen säädetään, oikeushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, maa- ja metsätaloushallintoon, liikennehallintoon, kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon, sosiaali- ja terveyshallintoon sekä työsuojeluhallintoon liittyviä tehtäviä.

Valtioneuvosto päättää lääninhallitusten toimipaikat ja nimet sekä läänien alueet.

3 §

Ohjaus ja valvonta

Lääninhallituksen yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännössä (1522/95) säädettävälle ministeriölle.

Lääninhallitus toimii eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan asianomaisen ministeriön ohjauksessa ja valvonnassa. Lääninhallitus on erikseen säädetyissä asioissa myös sen keskushallinnon viraston tai laitoksen ohjauksessa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa.

Asianomainen ministeriö voi määrätä lääninhallituksen hoitamaan tehtäviä myös toi-

nessa läänissä tai koko maassa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa.

4 §

Johtaminen

Lääninhallitusta johtaa maaherra.

5 §

Organisaatio

Lääninhallituksessa on yksiköitä sen mukaan kuin asetuksella säädetään tai lääninhallituksen työjärjestyksellä määrätään. Lääninhallituksessa on työsuojeluasioiden hoitamista varten yksikkö, josta säädetään asetuksella. Lääninhallituksella voi olla lisäksi alueellisia palveluyksiköitä.

6 §

Alaiset virastot ja laitokset

Kihlakunnanviraston yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat lääninhallitukselle.

Kihlakunnanviraston osastona tai kihlakunnan erillisenä virastona toimivat poliisilaitos ja maistraatti ovat toiminnallisesti lääninhallituksen alaisia sen mukaan kuin erikseen säädetään.

Lääninhallituksen kihlakunnanviraston ulosottotointa koskevista tehtävistä säädetään erikseen.

7 §

Virka-apu

Lääninhallituksen tulee antaa muille viran-

omaisille virka-apua, jos sen antamisesta on säädetty tai se on muutoin lääninhallituksen asiana yleisenä hallintoviranomaisena.

Lääninhallituksella on vastaavasti oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

8 §

Pakkokeinot

Lääninhallitus voi sakon uhalla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltä, jonka lääninhallitus tai virka-apua pyytävä muu viranomainen on toimivaltansa mukaisesti antanut. Lääninhallituksen muusta pakkokeinoja koskevasta toimivallasta säädetään erikseen.

9 §

Muutoksenhaku

Lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta, jollei erikseen toisin säädetä, siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/96) säädetään.

10 §

Ahvenanmaan lääninhallitus

Ahvenanmaan lääninhallituksesta ovat soveltuvien osin voimassa tämän lain säännökset sekä mitä siitä on erikseen säädetty.

11 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997. Tämän lain 5 §:ssä tarkoitettua työsuojeluasioiden yksikköä koskevat lain 5, 13 ja 14 §:n säännökset tulevat kuitenkin voimaan vasta päivänä kuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annettu lääninhallituslaki (1233/87) ja läänijaosta 22 päivänä elokuuta 1986 an-

nettu laki (633/86).

13 §

Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain tullessa voimaan ne nykyisissä lääninhallituksissa, työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa, läänien nuorisolautakunnissa ja läänien liikuntalautakunnissa vireillä olevat asiat, jotka tämän lain tai muun lain mukaan kuuluvat lääninhallitukselle, siirtyvät edellä 1 §:ssä tarkoitettujen asianomaisen läänin lääninhallituksen käsiteltäviksi. Vastaavasti siirtyvät mainittujen viranomaisten sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin muut oikeudet ja velvoitteet asianomaiselle lääninhallitukselle.

Mitä lääninhallituksista, työsuojelupiirien työsuojelutoimistoista tai työsuojeluviranomaisista, läänien nuorisolautakunnista ja läänien liikuntalautakunnista on aikaisemmin säädetty, koskee tämän lain voimaan tultua vastaavasti edellä 1 §:ssä tarkoitettua läänin lääninhallitusta, jollei toisin säädetä tai määrätä tai jollei työsuojeluviranomaisella ole tarkoitettu sitä ministeriötä, jonka toimialaan työsuojeluasiat valtioneuvoston ohjesäännön mukaan kuuluvat.

Jos jokin asia aikaisemmin on säädetty yksinomaan Uudenmaan lääninhallituksen käsiteltäväksi tai ratkaistavaksi, käsittelee tai ratkaisee asian tämän lain voimaan tultua Etelä-Suomen lääninhallitus.

Jos asia aikaisemmin on säädetty maaherran käsiteltäväksi tai ratkaistavaksi, toimivaltainen viranomainen on asianomainen lääninhallitus.

14 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain tullessa voimaan nykyisten lääninhallitusten ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen henkilöstö siirtyy ja virat siirretään edellä 1 §:ssä tarkoitettujen asianomaisen läänin lääninhallitukseen tai sen alueelliseen palveluyksikköön. Maaherran virat ja virkasuhteet kuitenkin lakkaavat lukuun ottamatta Ahvenanmaan maaherraa tämän lain tullessa voimaan. Viran siirtämiseen ei tarvita virkamiehen suostumusta, paitsi milloin se siirretään paikkakunnalta toiselle.

Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu mi-

nisteriö päättää virkojen siirtämisestä ja henkilöstön sijoittamisesta lääninhallituksiin ennen lain voimaan tuloa muita asianomaisia ministeriöitä kuultuaan. Työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen henkilöstön sijoittami-

sesta päättää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu ministeriö. Asianomainen ministeriö päättää niiden virkojen muuttamisesta ja sijoittamisesta lääninhallituksessa, joihin se asetuksen nojalla nimittää virkamiehen.

2.

Laki

työvoima- ja elinkeinokeskuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yleiset tehtävät ja organisaatio

Elinkeinojen ja työvoima-asioden edistämistä varten on työvoima- ja elinkeinokeskuksia (*keskus*), joiden lukumäärän, toimialueet, toimipaikat ja nimet määrää valtioneuvosto.

Keskus jakaantuu yksiköihin sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

Keskuksen alaisina paikallishallinnon toimieliminä ovat työvoimatoimistot, joiden tehtävistä ja organisaatiosta säädetään erikseen asetuksella. Työvoimatoimistot perustaa ja lakkauttaa sekä niiden toimialueet ja toimipaikat määrää keskus.

2 §

Ohjaus ja valvonta

Keskuksen yleishallinnollinen ohjaus ja valvonta kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännössä (1522/95) säädetyille ministeriölle.

Keskus toimii eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan asianomaisen ministeriön ohjauksessa ja valvonnassa. Keskus on myös sen keskushallinnon viraston tai laitoksen ohjauksessa ja valvonnassa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se on säädetty tai määrätty hoitamaan.

Asianomainen ministeriö voi määrätä keskuksen hoitamaan tehtäviä myös toimialueensa ulkopuolella.

3 §

Tehtävät

Keskuksen tehtävänä on, sen mukaan kuin erikseen säädetään, rahoitus-, koulutus-, kehittämis- ja muita palveluja tarjoamalla:

1) edistää erityisesti pienten ja keskisuuren yritysten toimintaa ja toimintaedellytyk-

siä sekä yritysten teknologista kehitystä ja kansainvälistymistä;

2) edistää maatilataloutta, kalataloutta ja niihin liittyviä maaseutuelinkeinoja sekä valvoa niitä koskevien säädösten noudattamista;

3) edistää työmarkkinoiden toimivuutta, työllisyyttä, työvoimapolitiittista aikuiskoulutusta ja muutoin huolehtia työvoima-asioden hoitamisesta; sekä

4) huolehtia niistä muista tehtävistä, jotka keskukselle on säädetty tai määrätty.

4 §

Alueellinen kehittämistyö

Keskus osallistuu alueelliseen kehittämistyöhön alueiden kehittämisestä annetun lain (1135/93) mukaisesti.

5 §

Suoritteiden maksullisuus

Keskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen määräytymisestä on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään, jollei toisin lailla erikseen säädetä.

6 §

Muutoksenhaku

Keskuksen päätökseen haetaan muutosta siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/96) säädetään, jollei toisin erikseen säädetä.

7 §

Vaitiolovelvollisuus

Keskuksessa työskentelevä ei saa luvottomasti ilmaista sivulliselle eikä oikeudettomasti käyttää hyödykseen, mitä hän virkaan-

sa tai tehtäväänsä hoitaessaan on saanut tietää toisen liike- tai ammattisalaisuudesta taikka muutoin salassa pidettävästä seikasta. Sama vaitiolovelvollisuus koskee myös sitä, joka hoitaa tehtävää keskuksen kanssa tehdyn toimeksiantosopimuksen nojalla.

8 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997.

Tällä lailla kumotaan työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta 2 päivänä helmikuuta 1973 annettu laki (77/73) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja maaseutuelinkeinohallinnosta 4 päivänä joulukuuta 1992 annettu laki (1199/92).

Ennen tämän lain voimaan tuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

10 §

Tehtäviä koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa siirtyvät ne

maaseutuelinkeinopiireissä, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoissa, teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköissä, Valtiontakuukeskuksen aluetoimistoissa ja työvoimapiirien toimistoissa vireillä olevat asiat, jotka tämän tai muun lain mukaan kuuluvat keskuksen tehtäviin, asianomaisen keskuksen käsiteltäviksi. Vastaavasti siirtyvät mainittujen alueyksiköiden sopimukset ja muut sitoumukset samoin kuin muut oikeudet ja velvoitteet asianomaiselle keskukselle.

Mitä maaseutuelinkeinopiireistä, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoista ja työvoimapiirien toimistoista muualla säädetään, koskee tämän lain voimaan tultua vastaavasti keskusta, jollei tästä laista muuta johdu taikka toisin säädetä tai määrätä.

11 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Maaseutuelinkeinopiirien, kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistojen, teknologian kehittämiskeskuksen kotimaan yksiköiden, Valtiontakuukeskuksen aluetoimistojen ja työvoimapiirin toimistojen henkilöstö siirtyy ja virat siirretään tämän lain voimaan tullessa asianomaisiin keskuksiin. Virkojen siirtämiseen ei tarvita virkamiehen suostumusta, paitsi milloin ne siirretään paikkakunnalta toiselle.

Asianomaiset ministeriöt päättävät henkilöstön sijoittamisesta keskuksiin.

3.

Laki

kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (391/69) 1 §:n 1 momentti ja 4 §, näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä marraskuuta 1973, 3 päivänä toukokuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (808/73, 370/85 ja 437/90), seuraavasti:

1 §

Eduskunnan valitsemista varten valtiopäiville maa on jaettu seuraaviin vaalipiireihin:

1. Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu Helsingin kaupunki;

2. Uudenmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Artjärven, Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karjaan, Karjalohjan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Liljendalin, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummi-Pusulan, Nurmijärven, Orimattilan, Pernajan, Pohjan, Pornaisten, Porvoon, Pukilan, Ruotsinpyhtään, Sammatin, Sipoon, Siuntion, Tammisaaren, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;

3. Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Alastaron, Askaisten, Auran, Dragsfjärdin, Halikon, Houtskarın, Iinön, Kaarinan, Karinaisten, Kemiön, Kiikalan, Kiskon, Kodisjoen, Korppoon, Koski Tl:n, Kustavin, Kuusjoen, Laitilan, Lemun, Liedon, Loimaan, Loimaan kunnan, Marttilan, Maskun, Mellilän, Merimaskun, Mietoisten, Muurlan, Mynämäen, Naantalin, Nauvon, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Perniön, Pertelin, Piikkiön, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Rymättylän, Salon, Sauvon, Someron, Suomensjärven, Särkisalon, Taivassalon, Tarvasjoen, Turun, Uudenkaupungin, Vahdon, Vehmaan, Velkuan, Västanfjärdin sekä Yläneen kunnat;

4. Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kiikoisten, Kiukaisten, Kokemäen, Kullaan, Köyliön, Lapin, Lavian, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Noormarkun, Pomarkun, Porin, Punkalaitumen, Rauman, Siikaisten, Suodenniemen, Säskylän, Ulvilan, Vammalan, Vampulan sekä Äetsän kunnat;

5. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sotungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6. Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hattulan, Hauhon, Hausjärven, Hollolan, Humppilan, Hämeenkosken, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kalvolan, Kärkölän, Lahden, Lammin, Lopen, Nastolan, Padasjoen, Rengon, Riihimäen, Tammelan, Tuuloksen, Urjalan sekä Ypäjän kunnat;

7. Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Kuhmalahden, Kuoreveden, Kurun, Kylmäkosken, Lempäälän, Luopioisten, Längelmäen, Mouhijärven, Mäntän, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Sahalahden, Tampereen, Toijalan, Valkeakosken, Vesilahden, Viialan, Viljakkalan, Vilppulan, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8. Kymen vaalipiiri, johon kuuluvat Anjalankosken, Elimäen, Haminan, Iitin, Imatran, Jaalan, Joutsenon, Kotkan, Kouvolan, Kuusankosken, Lappeenrannan, Lemm, Luumäen, Miehikkälän, Parikkalan, Pyhtään, Rautjärven, Ruokolahden, Saaren, Savitaipaleen, Suomenniemen, Taipalsaaren, Uukuniemen, Valkealan, Vehkalahden, Virolahden sekä Ylämaan kunnat;

9. Mikkelin vaalipiiri, johon kuuluvat Anttolan, Enonkosken, Hartolan, Haukivuoren, Heinolan, Heinäveden, Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Jäppilän, Kangaslammen, Kangasniemen, Kerimäen, Mikkelin, Mikkelin maalaiskunnan, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Pieksämäen maalaiskunnan, Punkaharjun, Puumalan, Rantasalmen, Ristiinan, Savonlinnan, Savonrannan,

Sulkavan, Sysmän sekä Virtasalmen kunnat;

10. Kuopion vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Juankosken, Kaavin, Karttulan, Keiteleen, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Maaningan, Nilsin, Pielaveden, Rautalammen, Rautavaaran, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Varpaisjärven, Vehmersalmen, Vesannon sekä Vieremän kunnat;

11. Pohjois-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Enon, Ilomantsin, Joensuun, Juuan, Kesälahden, Kiihtelysvaaran, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksien, Outokummun, Polvijärven, Pyhäselän, Rääkkylän, Tohmajärven, Tuupovaaran, Valtimon sekä Värsilän kunnat;

12. Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alahärmän, Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Himangan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Jalasjärven, Jurvan, Kannuksen, Karijoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisten, Kokkolan, Korsnäsin, Korttesjärven, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen, Kurikan, Kälviän, Laihian, Lapajärven, Lapuan, Lehtimäen, Lestijärven, Lohtajan, Luodon, Maalahden, Maksamaan, Mustasaaren, Nurmon, Närpiön, Oravaisten, Pedersören kunnan, Perhon, Peräseinäjoen, Pietarsaaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toholammin, Töysän, Ullavan, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vähäkyrön, Vöyrin, Ylihärmän, Ylistaron sekä Ähtärin kunnat;

13. Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan, Jämsän, Jämsänkosken, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Korpiolahden, Kuhmoisten, Kyyjärven, Laukaan, Leivonmäen, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Pylkönmäen, Saarijärven, Sumiaisten, Suolahden, Toivakan, Uuraisten, Viitasaaren sekä Äänekosken kunnat;

14. Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Haukiputaan, Hyrynsalmen, Iin, Kaajanin, Kalajoen, Kempeleen, Kestilän, Kiihtelyjärven, Kuhmon, Kuivaniemen, Kuusamon, Kärsämäen, Limingan, Lumijoen, Meri-

järven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Oulunsalon, Paltamon, Pattijoen, Piipolan, Pudasjärven, Pulkkilan, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhäntä, Raahen, Rantsilan, Reisjärven, Ristijärven, Ruukin, Sievin, Siikajoen, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Temmeksen, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan, Vihannin, Vuolijoen, Yli-Iin, Ylikiimingin ja Ylivieskan kunnat; sekä

15. Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enontekiön, Inarin, Kemijärven, Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Rovaniemen maalaiskunnan, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitornion kunnat.

4 §

Vaalipiirien keskuslautakunnat pitävät kokouksensa seuraavasti:

Helsingin vaalipiirin keskuslautakunta ja Uudenmaan vaalipiirin keskuslautakunta Helsingin kaupungissa, Varsinais-Suomen vaalipiirin keskuslautakunta Turun kaupungissa, Satakunnan vaalipiirin keskuslautakunta Porin kaupungissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirin keskuslautakunta Maarianhaminan kaupungissa, Hämeen vaalipiirin keskuslautakunta Hämeenlinnan kaupungissa, Pirkanmaan vaalipiirin keskuslautakunta Tampereen kaupungissa, Kymen vaalipiirin keskuslautakunta Kouvolan kaupungissa, Mikkelin vaalipiirin keskuslautakunta Mikkelin kaupungissa, Kuopion vaalipiirin keskuslautakunta Kuopion kaupungissa, Pohjois-Karjalan vaalipiirin keskuslautakunta Joensuun kaupungissa, Vaasan vaalipiirin keskuslautakunta Vaasan kaupungissa, Keski-Suomen vaalipiirin keskuslautakunta Jyväskylän kaupungissa, Oulun vaalipiirin keskuslautakunta Oulun kaupungissa ja Lapin vaalipiirin keskuslautakunta Rovaniemen kaupungissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1997.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (272/95) 4 § seuraavasti:

4 §

Euroopan parlamentin edustajien vaaleja varten maa on jaettu kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) mukaisten vaalipiirien perusteella seuraaviin vaalialueisiin:

1) eteläinen vaalialue, johon kuuluvat Helsingin ja Uudenmaan vaalipiirit;

2) läntinen vaalialue, johon kuuluvat Varsinais-Suomen ja Satakunnan vaalipiirit, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri sekä Hämeen ja Pirkanmaan vaalipiirit;

3) itäinen vaalialue, johon kuuluvat Kymen, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen vaalipiirit; sekä

4) pohjoinen vaalialue, johon kuuluvat Vaasan, Oulun ja Lapin vaalipiirit.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluhallinnosta 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (16/93) 3 § seuraavasti:

3 §

Läänin alueella työsuojelun ohjaus ja tarkastus kuuluvat lääninhallitukselle, jossa on tätä varten yksikkö.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1998.

6.

Laki**työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annettuun lakiin (131/73) uusi 29 a § seuraavasti:

29 a §	Tämä laki tulee voimaan	päivänä
Mitä tässä laissa säädetään työsuojelun	kuuta 1998.	
piiriviranomaisesta, koskee lääninhallitusta.		

7.

Laki**vuosilomalain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/73) 2 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

2 §

Soveltamiskysymysten ratkaiseminen

Lääninhallituksen, virallisen syyttäjän, työnantajain keskusjärjestön taikka työntekijäin keskusjärjestön pyynnöstä on työneuvoston ratkaistava, onko työsuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava.

Milloin asianosainen sitä vaatii, lääninhallituksen on saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 1998.

8.

Laki**työturvallisuuslain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (144/93), seuraavasti:

11 §

Asianomainen lääninhallitus voi myöntää 1 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja kouluja ja laitoksia koskevia poikkeuksia 2 momentissa säädetyistä velvoitteista sanotuissa kohdissa tarkoitetun työn osalta

määrääjäksi tai toistaiseksi, edellyttäen, että työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä on muilla keinoin huolehdittu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1998.

9.

Laki**työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 2 päivänä elokuuta 1946 annetun lain (608/46) 10 a §:n 1 momentti ja 10 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 12 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (26/79), seuraavasti:

10 a §

Kussakin läänissä on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto, jonka tehtävänä on myöntää laissa säädetyissä tapauksissa poikkeuksia 1 §:ssä tarkoitettujen lakien säännösten soveltamisesta. Poikkeuslupajaoston toimivaltaan kuuluviin asioihin sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

10 b §

Poikkeuslupajaoston kansliana on lääninhallitus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1998.

10.

Laki**liikuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1979 annetun liikuntalain (984/79) 4 §:n 3 momentti ja 24 §:n 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 4 §:n 3 momentti 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (306/87) ja 24 §:n 3 momentti 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (727/92), seuraavasti:

4 §

 Läänin alueella liikunnan edistäminen kuuluu lääninhallitukselle.

dettävä siitä lääninhallituksen ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

24 §

 Opetusministeriön on myöntäessään tämän lain 4 luvussa tarkoitetun avustuksen pyy-

_____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

Tällä lailla kumotaan läänin liikuntalautakunnasta 26 päivänä kesäkuuta 1987 annettu asetus (611/87) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

11.

Laki**nuorisotyölain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun nuorisotyölain (235/95) 3 § seuraavasti:

3 §

le.

Ohjaus ja kehittäminen

Nuorisotyön yleinen johto ja kehittäminen kuuluvat opetusministeriölle.

Läänin alueella nuorisotyön ja nuorisotoiminnan edistäminen sekä nuorten elinolojen kehittäminen kuuluvat lääninhallituksel-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

Tällä lailla kumotaan läänin nuorisolautakunnasta 18 päivänä joulukuuta 1987 annettu asetus (1104/87) siihen myöhemmin tehdyine muutoksineen.

12.

Laki**palkkaturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 10 päivänä elokuuta 1973 annettuun palkkaturvalakiin (649/73) uusi 18 a § seuraavasti:

18 a §

keinokeskusta ja sen toimialuetta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään
tai määrätään työvoimapiirin toimistosta ja
sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elin-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

13.**Laki****maaseutuelinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 28 päivänä joulukuuta 1990 annetun maaseutuelinkeinolain (1295/90) 10 lukuun
uusi 54 a § seuraavasti:

54 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään _____
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

14.

Laki**porotalouslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun porotalouslain (161/90) 6 lukuun uusi 36 a §
seuraavasti:

36 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

15.

Laki**luontaiselinkeinolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 24 päivänä elokuuta 1984 annettuun luontaiselinkeinolakiin (610/84) uusi 44 a §
seuraavasti:

44 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

16.

Laki**kolttalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun kolttalain (253/95) 9 lukuun uusi 65 a § seuraavasti:

65 a §

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä ja
sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elin-
keinokeskusta ja sen toimialuetta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

17.

Laki**maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1203/92) 1 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1995 annetussa laissa (36/95), seuraavasti:

1 §

Käsiteltävät asiat

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii itsenäisenä valitusviranomaisena, jolta haetaan valittamalla muutosta seuraavien viranomaisten ja yhteisöjen antamiin päätöksiin:

- 1) työvoima- ja elinkeinokeskus asioissa,

jotka työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (/) tai muun lain nojalla siirtyvät maaseutuelinkeinopiireistä työvoima- ja elinkeinokeskusten käsiteltäviksi taikka joiden osalta muutoksenhausta muutoin laissa niin säädetään;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

18.

Laki**siemenkauppalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä helmikuuta 1993 annetun siemenkauppalain (233/93) 4 lukuun uusi 22
a § seuraavasti:

22 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

19.

Laki

kasvinsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 16 päivänä joulukuuta 1994 annettuun kasvinsuojelulakiin (1203/94) uusi 23 a §
seuraavasti:

23 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään _____
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

20.

Laki**maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä 22 päivänä joulukuuta 1994 annettuun lakiin (1303/94) uusi 52 a § seuraavasti:

52 a §

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, koskee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään _____
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

21.

Laki**emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään emolehmä- ja uuhipalkkioiden kiintiöistä 3 päivänä maaliskuuta 1995 annettuun lakiin (274/95) uusi 23 a § seuraavasti:

23 a §

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä ja sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elinkeinokeskusta ja sen toimialuetta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään _____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

22.

Laki

Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään Euroopan yhteisön maidon ja maitotuotteiden kiintiöjärjestelmän täytäntöönpanosta
17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (355/95) 3 lukuun uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä ja
sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elin-
keinokeskusta ja sen toimialuetta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

23.

Laki

maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä 18 päivänä joulukuuta 1992 annettuun lakiin (1336/92) uusi 13 a § seuraavasti:

13 a §

_____ tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, koskee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Säännösten soveltaminen työvoima- ja elinkeinokeskukseen

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään _____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

24.

Laki**kalastuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 16 päivänä huhtikuuta 1982 annetun kalastuslain (286/82) 15 lukuun uusi 127 a §
seuraavasti:

127 a §	keinokeskusta ja sen toimialuetta.
Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä ja sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elin-	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

25.

Laki**satovahinkojen korvaamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan satovahinkojen korvaamisesta 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (530/75) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1309/90), seuraavasti:

5 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, työvoima- ja elinkeinokeskukset sekä kunnan maatalousviranomaiset. Vahinkojen arvioinnissa kunnan maatalousviranomaiset voivat tarvittaessa käyttää asiantuntijana puutarhaneuvontaa antavia järjestöjä. Neuvontajärjestöille voidaan maksaa niiden antamasta avusta korvausta lain 3 §:n 1 momentissa mainitusta määrärahasta. Korvauksen maksamisen pe-

rusteista päättää maa- ja metsätalousministeriö. Mikäli tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei ole toisin säädetty, noudatetaan lisäksi soveltuvien osin, mitä maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetussa laissa (1336/92) säädetään.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

26.

Laki

maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta 18 päivänä joulukuuta 1992 annettuun lakiin (1330/92) voimaantuloa koskevan väliotsikon edelle uusi 38 a § seuraavasti:

38 a §

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään
tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä, kos-
kee työvoima- ja elinkeinokeskusta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

27.

Laki

oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata 26 päivänä toukokuuta 1978 annet-
tuun lakiin (391/78) uusi 17 a § seuraavasti:

17 a §

*Säännösten soveltaminen työvoima- ja
elinkeinokeskukseen*

tai määrätään maaseutuelinkeinopiiristä ja
sen toimialueesta, koskee työvoima- ja elin-
keinokeskusta ja sen toimialuetta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

28.

Laki

pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään pakkohuutokaupalla myytävien kiinteistöjen lunastamisesta valtiolle 14 päivänä tammikuuta 1938 annettuun lakiin (23/38) uusi 11 a § seuraavasti:

11 a §

kusta.

Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään
tai määrätään maatalouspiiristä ja maaseutu-
piiristä, koskee työvoima- ja elinkeinokes-

_____ päivä
Tämä laki tulee voimaan _____
kuuta 1997.

29.

Laki**yritystuesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään yritystuesta 10 päivänä joulukuuta 1993 annetun lain (1136/93) 6 lukuun uusi 35 a § seuraavasti:

35 a §	työvoima- ja elinkeinokeskusta.
Mitä tässä laissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään kauppa- ja teollisuusministeri- ön yrityspalvelun piiritoimistosta, koskee	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

30.

Laki

Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä 22 päivänä tammikuuta 1971 annetun lain (65/71) 12 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1278/93), seuraavasti:

12 §

Yhtiön toimielimen jäsen ja varajäsen sekä yhtiön palveluksessa oleva voi, sen estämättä mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/93) 94 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, antaa kauppa- ja teollisuusministeriölle, työvoima- ja elinkeinokeskukselle ja Valtiontakuukeskukselle tietoja, joita

hän on saanut yhtiön asiakkaan tai muun henkilön taloudellisesta asemasta tai yksityisestä olosuhteesta, jos tietojen antaminen on julkisen rahoituksen yhteensovittamisen taikka yritystukiasioiden tai takuuasioiden viranomaiskäsittelyn kannalta tarpeellista.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

31.

Laki**kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuljetusten alueellisesta tukemisesta 18 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (954/81) 13 §, sellaisena kuin se on 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1137/93), seuraavasti:

13 §	viranomaista kutsutaan jäljempänä myöntäväksi viranomaiseksi.
Kuljetustukea koskevat asiat käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriö tai työvoima- ja elinkeinokeskus siten kuin siitä asetuksella säädetään. Tässä pykälässä tarkoitettua	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1997.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Jouni Backman*

3.

Laki

kansanedustajain vaaleista annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annetun lain (391/69) 1 §:n 1 momentti ja 4 §, näistä 1 §:n 1 momentti sellaisena kuin se on osittain muutettuna 9 päivänä marraskuuta 1973, 3 päivänä toukokuuta 1985 ja 18 päivänä toukokuuta 1990 annetuilla laeilla (808/73, 370/85 ja 437/90), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §
 Eduskunnan valitsemista varten valtiopäiville maa on jaettu seuraaviin vaalipiireihin:

1. Helsingin *kaupungin* vaalipiiri;
2. Uudenmaan *läänin* vaalipiiri, johon kuuluu sanottu lääni Helsingin kaupunkia lukuun ottamatta;
3. Turun läänin eteläinen vaalipiiri, johon kuuluvat Pyhärannan, Kodisjoen, Laitilan, Mynämäen, Yläneen, Alastaron ja Loimaan kunnat sekä niiden eteläpuolella olevat osat Turun ja Porin lääniä;

1 §
 Eduskunnan valitsemista varten valtiopäiville maa on jaettu seuraaviin vaalipiireihin:

1. Helsingin vaalipiiri, johon kuuluu *Hel-singin kaupunki*;
2. Uudenmaan vaalipiiri, johon *kuuluvat* Artjärven, Askolan, Espoon, Hangon, Hyvinkään, Inkoon, Järvenpään, Karjaan, Karjalohjan, Karkkilan, Kauniaisten, Keravan, Kirkkonummen, Lapinjärven, Liljendalin, Lohjan, Loviisan, Myrskylän, Mäntsälän, Nummi-Pusulan, Nurmijärven, Orimattilan, Pernajan, Pohjan, Pornaisten, Porvoon, Pukkilan, Ruotsinpyhtään, Sammatin, Sipoon, Siuntion, Tammisaaren, Tuusulan, Vantaan sekä Vihdin kunnat;
3. Varsinais-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Alastaron, Askaisten, Auran, Dragsfjärdin, Halikon, Houtskarın, Iniön, Kaarinan, Karinaisten, Kemiön, Kiikalan, Kiskon, Kodisjoen, Korppoon, Koski Tl:n, Kustavin, Kuusjoen, Laitilan, Lemun, Liedon, Loimaan, Loimaan kunnan, Marttilan, Maskun, Mellilän, Merimaskun, Mietoisten, Muurlan, Mynämäen, Naantalin, Nauvon, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Perniön, Pertelin, Piikkiön, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Rymättylän, Salon, Sauvon, Someron, Suomensjärven, Särkisalon, Taivassalon, Tarvasjoen, Turun, Uudenkaupungin, Vahdon, Vehmaan, Velkuan, Västanfjärdin sekä Yläneen kunnat;
4. Satakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Euran, Eurajoen, Harjavallan, Honkajoen, Huittisten, Jämijärven, Kankaanpään, Karvian, Kiikoisten, Kiukaisten, Kokemäen, Kullaan, Köyliön, Lapin, Lavian, Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Noormarkun, Pomarkun,

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri;

6. Hämeen läänin eteläinen vaalipiiri, johon kuuluvat Urjalan, Kalvolan, Hattulan, Hauhon, Lammin ja Padasjoen kunnat sekä niiden eteläpuolella olevat osat Hämeen lääniä;

7. Hämeen läänin pohjoinen vaalipiiri, johon kuuluvat Vesilahden ja Kylmäkosken kunnat, Toijalan ja Valkeakosken kaupungit, Pälkäneen, Luopioisten ja Kuhmalahden kunnat sekä niiden pohjoispuolella olevat osat Hämeen lääniä;

8. Kymen läänin vaalipiiri;

9. Mikkelin läänin vaalipiiri;

10. Kuopion läänin vaalipiiri;

Porin, Punkalaitumen, Rauman, Siikaisten, Suodenniemen, Säskylän, Ulvilan, Vammalan, Vampulan sekä Äetsän kunnat;

5. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri, johon kuuluvat Brändön, Eckerön, Finströmin, Föglön, Getan, Hammarlandin, Jomalan, Kumlingen, Kökarin, Lemlandin, Lumparlandin, Maarianhaminan, Saltvikin, Sottungan, Sundin sekä Vårdön kunnat;

6. Hämeen vaalipiiri, johon kuuluvat Asikkalan, Forssan, Hattulan, Hauhon, Hausjärven, Hollolan, Humppilan, Hämeenkosken, Hämeenlinnan, Janakkalan, Jokioisten, Kalvolan, Kärkölän, Lahden, Lammin, Lopen, Nastolan, Padasjoen, Rengon, Riihimäen, Tammelan, Tuuloksen, Urjalan sekä Ypäjän kunnat;

7. Pirkanmaan vaalipiiri, johon kuuluvat Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kangasalan, Kihniön, Kuhmalahden, Kuoreveden, Kurun, Kylmäkosken, Lempäälän, Luopioisten, Längelmäen, Mouhijärven, Mäntän, Nokian, Oriveden, Parkanon, Pirkkalan, Pälkäneen, Ruoveden, Sahalahden, Tampereen, Toijalan, Valkeakosken, Vesilahden, Viialan, Viljakkalan, Vilppulan, Virtain sekä Ylöjärven kunnat;

8. Kymen vaalipiiri, johon kuuluvat Anjalankosken, Elimäen, Haminan, Iitin, Imatran, Jaalan, Joutsenon, Kotkan, Kouvolan, Kuusankosken, Lappeenrannan, Lemmön, Luumäen, Miehikkälän, Parikkalan, Pyhtään, Rautjärven, Ruokolahden, Saaren, Savitaipaleen, Suomenniemen, Taipalsaaren, Uukuniemen, Valkealan, Vehkalahden, Virolahden sekä Ylämaan kunnat;

9. Mikkelin vaalipiiri, johon kuuluvat Anttolan, Enonkosken, Hartolan, Haukivuoren, Heinolan, Heinäveden, Hirvensalmen, Joroisten, Juvan, Jäppilän, Kangaslammen, Kangasniemen, Kerimäen, Mikkelin, Mikkelin maalaiskunnan, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Pieksämäen maalaiskunnan, Punkaharjun, Puumalan, Rantasalmen, Ristiinan, Savonlinnan, Savonrannan, Sulkavan, Sysmän sekä Virtasalmen kunnat;

10. Kuopion vaalipiiri, johon kuuluvat Iisalmen, Juankosken, Kaavin, Karttulan, Keitele, Kiuruveden, Kuopion, Lapinlahden, Leppävirran, Maaningan, Nilsin, Pielaveden, Rautalammen, Rautavaaran, Siilinjärven, Sonkajärven, Suonenjoen, Tervon, Tuusniemen, Varkauden, Varpaisjärven,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11. Pohjois-Karjalan läänin vaalipiiri;

Vehmersalmen, Vesannon sekä Vieremän kunnat;

11. Pohjois-Karjalan vaalipiiri, johon kuuluvat Enon, Ilomantsin, Joensuun, Juuan, Kesälahden, Kiihtelysvaaran, Kiteen, Kontiolahden, Lieksan, Liperin, Nurmeksen, Outokummun, Polvijärven, Pyhäselän, Rääkkylän, Tohmajärven, Tuupovaaran, Valtimon sekä Värsilän kunnat;

12. Vaasan läänin vaalipiiri;

12. Vaasan vaalipiiri, johon kuuluvat Alahärmän, Alajärven, Alavuden, Evijärven, Halsuan, Himangan, Ilmajoen, Isojoen, Isokyrön, Jalasjärven, Jurvan, Kannuksen, Karjoen, Kaskisten, Kauhajoen, Kauhavan, Kaustisten, Kokkolan, Korsnäsin, Korttesjärven, Kristiinankaupungin, Kruunupyyn, Kuortaneen, Kurikan, Kälviän, Laihia, Lappajärven, Lapuan, Lehtimäen, Lestijärven, Lohtajan, Luodon, Maalahden, Maksamaan, Mustasaaren, Nurmon, Närpiön, Oravaisten, Pedersören kunnan, Perhon, Peräseinäjoen, Pietarsaaren, Seinäjoen, Soinin, Teuvan, Toholammin, Töysän, Ullavan, Uusikaarlepyyn, Vaasan, Vetelin, Vimpelin, Vähäkyrön, Vöyrin, Ylihärmän, Ylistaron sekä Ähtärin kunnat;

13. Keski-Suomen läänin vaalipiiri;

13. Keski-Suomen vaalipiiri, johon kuuluvat Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan, Jämsän, Jämsänkosken, Kannonkosken, Karstulan, Keuruun, Kinnulan, Kivijärven, Konneveden, Korpilahden, Kuhmoisten, Kyyjärven, Laukaan, Leivonmäen, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Pihtiputaan, Pylkönmäen, Saarijärven, Sumiaisten, Suolahden, Toivakan, Uuraisten, Viitasaaren sekä Äänekosken kunnat;

14. Oulun läänin vaalipiiri; sekä

14. Oulun vaalipiiri, johon kuuluvat Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Hailuodon, Haukiputaan, Hyrynsalmen, Iin, Kaajanin, Kalajoen, Kempeleen, Kestilän, Kiihtelysvaaran, Kuivaniemen, Kuusamon, Käräsämen, Limingan, Lumijoen, Merijärven, Muhoksen, Nivalan, Oulaisten, Oulun, Oulunsalon, Paltamon, Pattijoen, Piipolan, Pudasjärven, Pulkkilan, Puolangan, Pyhäjoen, Pyhäjärven, Pyhäntän, Raahen, Rantsilan, Reisjärven, Ristijärven, Ruukin, Sievin, Siikajoen, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Temmeksen, Tyrnävän, Utajärven, Vaalan, Vihannin, Vuolijoen, Yli-Iin, Ylikiimingin ja Ylivieskan kunnat; sekä

15. Lapin läänin vaalipiiri.

15. Lapin vaalipiiri, johon kuuluvat Enon-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

tekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Rovaniemen maalaiskunnan, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen sekä Ylitornion kunnat.

4 §

Vaalipiirin keskuslautakunta pitää kokouksensa siinä kaupungissa, jossa lääninhallitus sijaitsee. Kuitenkin kokoontuu Turun läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta Porin kaupungissa ja Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin keskuslautakunta Tampereen kaupungissa.

4 §

Vaalipiirien keskuslautakunnat pitävät kokouksensa seuraavasti:

Helsingin vaalipiirin keskuslautakunta ja Uudenmaan vaalipiirin keskuslautakunta Helsingin kaupungissa, Varsinais-Suomen vaalipiirin keskuslautakunta Turun kaupungissa, Satakunnan vaalipiirin keskuslautakunta Porin kaupungissa, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirin keskuslautakunta Maarianhaminan kaupungissa, Hämeen vaalipiirin keskuslautakunta Hämeenlinnan kaupungissa, Pirkanmaan vaalipiirin keskuslautakunta Tampereen kaupungissa, Kymen vaalipiirin keskuslautakunta Kouvolan kaupungissa, Mikkelin vaalipiirin keskuslautakunta Mikkelin kaupungissa, Kuopion vaalipiirin keskuslautakunta Kuopion kaupungissa, Pohjois-Karjalan vaalipiirin keskuslautakunta Joensuun kaupungissa, Vaasan vaalipiirin keskuslautakunta Vaasan kaupungissa, Keski-Suomen vaalipiirin keskuslautakunta Jyväskylän kaupungissa, Oulun vaalipiirin keskuslautakunta Oulun kaupungissa ja Lapin vaalipiirin keskuslautakunta Rovaniemen kaupungissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (272/95) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Euroopan parlamentin edustajien vaaleja varten maa on jaettu kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) mukaisten vaalipiirien perusteella seuraaviin vaalialueisiin:

1) eteläinen vaalialue, johon kuuluvat Helsingin *kaupungin* ja Uudenmaan *läänin* vaalipiirit;

2) läntinen vaalialue, johon kuuluvat Turun läänin eteläinen ja pohjoinen vaalipiiri, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri ja Hämeen läänin eteläinen ja pohjoinen vaalipiiri;

3) itäinen vaalialue, johon kuuluvat Kymen, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen *läänin* vaalipiirit; sekä

4) pohjoinen vaalialue, johon kuuluvat Vaasan, Oulun ja Lapin *läänin* vaalipiirit.

4 §

Euroopan parlamentin edustajien vaaleja varten maa on jaettu kansanedustajain vaaleista annetun lain (391/69) mukaisten vaalipiirien perusteella seuraaviin vaalialueisiin:

1) eteläinen vaalialue, johon kuuluvat Helsingin ja Uudenmaan vaalipiirit;

2) läntinen vaalialue, johon kuuluvat *Varsinais-Suomen ja Satakunnan vaalipiirit*, Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri *sekä* Hämeen ja Pirkanmaan vaalipiirit;

3) itäinen vaalialue, johon kuuluvat Kymen, Mikkelin, Kuopion, Pohjois-Karjalan ja Keski-Suomen vaalipiirit; sekä

4) pohjoinen vaalialue, johon kuuluvat Vaasan, Oulun ja Lapin vaalipiirit.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 1997.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojeluhallinnosta 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (16/93) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Työsuojelun alueellista ohjausta ja tarkastusta varten maa jaetaan työsuojelupiireihin, jotka määrää valtioneuvosto. Kussakin työsuojelupiirissä on työsuojelutoimisto.

Ehdotus

3 §

Läänin alueella työsuojelun ohjaus ja tarkastus kuuluvat lääninhallitukselle, jossa on tätä varten yksikkö.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1998.*

7.

Laki**vuosilomalain 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/73) 2 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

*Soveltamiskysymysten ratkaiseminen**Soveltamiskysymysten ratkaiseminen*

Valtion työsuojelupiirin työsuojelutoimiston, virallisen syyttäjän, työnantajain keskusjärjestön taikka työntekijäin keskusjärjestön pyynnöstä on työneuvoston ratkaistava, onko työsuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava.

Milloin asianosainen sitä vaatii, työsuojelutoimiston on saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

Lääninhallituksen, virallisen syyttäjän, työnantajain keskusjärjestön taikka työntekijäin keskusjärjestön pyynnöstä on työneuvoston ratkaistava, onko työsuhdetta pidettävä sellaisena, johon tätä lakia on sovellettava.

Milloin asianosainen sitä vaatii, *lääninhallituksen* on saatettava 1 momentissa mainittu kysymys työneuvoston ratkaistavaksi, jollei asiaa muutoin ole pidettävä ilmeisen selvänä.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1998. _____

8.

Laki**työturvallisuuslain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1958 annetun työturvallisuuslain (299/58) 11 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä tammikuuta 1993 annetussa laissa (144/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

Asianomaisen työsuojelupiirin työsuojelutoimisto voi myöntää 1 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja kouluja ja laitoksia koskevia poikkeuksia 2 momentissa säädetystä velvoitteista sanotuissa kohdissa tarkoitettun työn osalta määräajaksi tai toistaiseksi, edellyttäen, että työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä on muilla keinoin huolehdittu.

Asianomainen *lääkinhallitus* voi myöntää 1 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja kouluja ja laitoksia koskevia poikkeuksia 2 momentissa säädetystä velvoitteista sanotuissa kohdissa tarkoitettun työn osalta määräajaksi tai toistaiseksi, edellyttäen, että työn turvallisuudesta ja terveellisyydestä on muilla keinoin huolehdittu.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1998. _____

9.

Laki

työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista 2 päivänä elokuuta 1946 annetun lain (608/46) 10 a §:n 1 momentti ja 10 b §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat 12 päivänä tammikuuta 1979 annetussa laissa (26/79), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 a §

Kussakin työsuojelupiirissä on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto, jonka tehtävänä on myöntää laissa säädetyissä tapauksissa poikkeuksia 1 §:ssä tarkoitettujen lakien säännösten soveltamisesta. Poikkeuslupajaoston toimivaltaan kuuluviin asioihin sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

10 a §

Kussakin *läänessä* on työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto, jonka tehtävänä on myöntää laissa säädetyissä tapauksissa poikkeuksia 1 §:ssä tarkoitettujen lakien säännösten soveltamisesta. Poikkeuslupajaoston toimivaltaan kuuluviin asioihin sovelletaan tämän luvun säännöksiä.

10 § b

Poikkeuslupajaoston kansliana on työsuojelupiirin työsuojelutoimisto.

Poikkeuslupajaoston kansliana on *läänin* hallitus.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 1998. _____

10.

Laki**liikuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 1979 annetun liikuntalain (984/79) 4 §:n 3 momentti ja 24 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 4 §:n 3 momentti 6 päivänä maaliskuuta 1987 annetussa laissa (306/87) ja 24 §:n 3 momentti 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (727/92), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

Kussakin läänissä on läänin liikuntalautakunta, joka toimii lääninhallituksen yhteydessä. Läänin liikuntalautakunnan tehtävänä on toimia opetusministeriön ja lääninhallituksen apuna tämän lain mukaisissa asioissa.

Läänin alueella liikunnan edistäminen kuuluu lääninhallitukselle.

24 §

Opetusministeriön on myöntäessään tämän lain 4 luvussa tarkoitetun avustuksen pyydettävä siitä läänin liikuntalautakunnan ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

Opetusministeriön on myöntäessään tämän lain 4 luvussa tarkoitetun avustuksen pyydettävä siitä *lääninhallituksen* ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.*

Tällä lailla kumotaan läänin liikuntalautakunnasta 26 päivänä kesäkuuta 1987 annettu asetus (611/87) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

11.

Laki**nuorisotyölain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä helmikuuta 1995 annetun nuorisotyölain (235/95) 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Ohjaus ja kehittäminen

Ohjaus ja kehittäminen

Nuorisotyön yleinen johto ja kehittäminen kuuluu opetusministeriölle. Läänien nuorisolautakunnat toimivat opetusministeriön ja lääninhallitusten asiantuntijaeliminä tämän lain mukaisissa asioissa.

Nuorisotyön yleinen johto ja kehittäminen kuuluvat opetusministeriölle.

Läänin alueella nuorisotyön ja nuorisotoiminnan edistäminen sekä nuorten elinolojen kehittäminen kuuluvat lääninhallitukselle.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1997.*

Tällä lailla kumotaan läänin nuorisolautakunnasta 18 päivänä joulukuuta 1987 annettu asetus (1104/87) siihen myöhemmin tehdyine muutoksineen.

17.

Laki**maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1203/92) 1 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on 13 päivänä tammikuuta 1995 annetussa laissa (36/95), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Käsiteltävät asiat

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii itsenäisenä valitusviranomaisena, jolta haetaan valittamalla muutosta seuraavien viranomaisten ja yhteisöjen antamiin päätöksiin:

- 1) maaseutuelinkeinopiiri;

Ehdotus

1 §

Käsiteltävät asiat

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta toimii itsenäisenä valitusviranomaisena, jolta haetaan valittamalla muutosta seuraavien viranomaisten ja yhteisöjen antamiin päätöksiin:

- 1) työvoima- ja elinkeinokeskus asioissa, jotka työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (/) tai muun lain nojalla siirtyvät maaseutuelinkeinopiireistä työvoima- ja elinkeinokeskusten käsiteltäviksi taikka joiden osalta muutoksenhausta muutoin laissa niin säädetään;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

25.

Laki

satovahinkojen korvaamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan satovahinkojen korvaamisesta 4 päivänä heinäkuuta 1975 annetun lain (530/75) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1309/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, *maatilahallitus*, maaseutupiirit sekä kunnan maatalousviranomaiset. Vahinkojen arvioinnissa kunnan maatalousviranomaiset voivat tarvittaessa käyttää asiantuntijana puutarhaneuvontaa antavia järjestöjä. Neuvontajärjestöille voidaan maksaa niiden antamasta avusta korvausta *lain* 3 §:n 1 momentissa mainitusta määrärahasta. Korvauksen maksamisen perusteista päättää maa- ja metsätalousministeriö. Mikäli tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei ole toisin määrätty, noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä maataloustuen jako- ja valvontatehtävien hoitamisesta annetussa laissa (88/71) säädetään.

5 §

Tämän lain täytäntöönpanosta huolehtivat maa- ja metsätalousministeriö, *työvoima- ja elinkeinokeskukset* sekä kunnan maatalousviranomaiset. Vahinkojen arvioinnissa kunnan maatalousviranomaiset voivat tarvittaessa käyttää asiantuntijana puutarhaneuvontaa antavia järjestöjä. Neuvontajärjestöille voidaan maksaa niiden antamasta avusta korvausta 3 §:n 1 momentissa mainitusta määrärahasta. Korvauksen maksamisen perusteista päättää maa- ja metsätalousministeriö. Mikäli tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei ole toisin *säädetty*, noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä *maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä* annetussa laissa (1336/92) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

30.

Laki

Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Kera Oy -nimisestä osakeyhtiöstä 22 päivänä tammikuuta 1971 annetun lain (65/71) 12 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1278/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Yhtiön toimielimen jäsen ja varajäsen sekä yhtiön palveluksessa oleva voi, sen estämättä mitä rahoitustoimintalain 26 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, antaa kauppa- ja teollisuusministeriölle ja sen yrityspalvelun piiritoimistoille sekä Valtiontakuukeskukselle tietoja, joita hän on saanut yhtiön asiakkaan tai muun henkilön taloudellisesta asemasta tai yksityisestä olosuhteesta, jos tietojen antaminen on julkisen rahoituksen yhteensovittamisen taikka yritystukiasioiden tai takuuasioiden viranomaiskäsitteilyn kannalta tarpeellista.

Yhtiön toimielimen jäsen ja varajäsen sekä yhtiön palveluksessa oleva voi, sen estämättä mitä *luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/93) 94 §:ssä* säädetään salassapitovelvollisuudesta, antaa kauppa- ja teollisuusministeriölle, *työvoima- ja elinkeinokeskukselle* ja Valtiontakuukeskukselle tietoja, joita hän on saanut yhtiön asiakkaan tai muun henkilön taloudellisesta asemasta tai yksityisestä olosuhteesta, jos tietojen antaminen on julkisen rahoituksen yhteensovittamisen taikka yritystukiasioiden tai takuuasioiden viranomaiskäsitteilyn kannalta tarpeellista.

Tämä laki tulee voimaan
kuuta 1997.

päivänä

31.

Laki**kuljetusten alueellisesta tukemisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuljetusten alueellisesta tukemisesta 18 päivänä joulukuuta 1981 annetun lain (954/81) 13 §, sellaisena kuin se on 10 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1137/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §

Kuljetustukea koskevat asiat käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriö tai kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimisto siten kuin siitä asetuksella säädetään. Tässä pykälässä tarkoitettua viranomaista kutsutaan jäljempänä myöntäväksi viranomaiseksi.

Ehdotus

13 §

Kuljetustukea koskevat asiat käsittelee kauppa- ja teollisuusministeriö tai *työvoima- ja elinkeinokeskus* siten kuin siitä asetuksella säädetään. Tässä pykälässä tarkoitettua viranomaista kutsutaan jäljempänä myöntäväksi viranomaiseksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1997.

Lääninhallitusasetus

Sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvia asioita käsittelemään määrätyn ministerin esittelystä säädetään lääninhallituslain (/) 10 §:n nojalla:

1 §

Tehtävät

Lääninhallitus toimii valtion yleis- ja erityishallintoviranomaisena läänissä. Tehtäviään hoitaessaan lääninhallituksen tulee toteuttaa valtakunnallisia ja alueellisia tavoitteita läänin asukkaiden tarpeiden mukaisesti.

Lääninhallitus hoitaa eri ministeriöiden hallinnonaloille kuuluvia tehtäviä sen mukaan kuin erikseen säädetään.

Lääninhallitus ohjaa alaistaan valtion paikallishallintoa ja hoitaa ne muut tehtävät, jotka sille erikseen säädetään tai määrätään.

2 §

Tulosohjaus

Ministeriö, jolle lääninhallituksen yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat, hyväksyy lääninhallituksen keskeiset yleishallinnolliset tulostavoitteet neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa.

Ministeriö tai muu keskushallinnon yksikkö, jonka hallinnonalan tehtäviä lääninhallituksessa hoidetaan, hyväksyy lääninhallituksen asianomaisen tulosalueen keskeiset tulostavoitteet neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa.

3 §

Maaherra

Maaherra johtaa lääninhallituksen toimintaa ja vastaa lääninhallituksen tulostavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuloksellisuudesta.

4 §

Organisaatio

Lääninhallituksessa on ainakin sosiaali- ja terveysosasto, sivistysosasto, poliisiosasto ja työsuojeluosasto. Lääninhallituksen muista toimintayksiköistä ja alueellisista palveluyksiköistä määrätään työjärjestyksessä.

Lääninhallituksessa on myös lääninlääkäri, oikeuslääkäri, läänineläinlääkäri ja oikeushallintopäällikkö sen mukaan kuin erikseen säädetään.

5 §

Lääninhallitusten yhteistyöryhmä

Lääninhallitusten tulosohjauksen yhteensovittamista ja lääninhallitusten kehittämistä yleisesti koskevia asioita varten on 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun ministeriön yhteydessä lääninhallitusten yhteistyöryhmä, jossa on jäseniä 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuista ministeriöistä ja lääninhallituksista.

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu ministeriö asettaa yhteistyöryhmän kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

6 §

Työsuojeluosasto

Työsuojeluosaston tulee, sen mukaan kuin erikseen säädetään, työsuojelun edistämiseksi:

1) kehittää työn turvallisuutta ja terveellisyttä;

2) valvoa tarkastuksia ja tutkimuksia suorittamalla, että työsuojelua koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan;

3) huolehtia työsuojelun suunnittelun ja kehittämisen kannalta tarpeellisista toimenpiteistä;

4) huolehtia työsuojelun neuvonta-, tiedotus-, tutkimus- ja koulutustoiminnasta;

5) antaa ohjeita, neuvoja ja lausuntoja työsuojelusta annettujen säännösten ja määräysten soveltamisesta;

6) antaa ohjeita, neuvoja ja koulutusta työsuojelukysymyksissä omaa työtään tekeville sekä suunnitella ja kehittää heille tarpeellista työsuojelua;

7) harjoittaa kiinteää yhteistoimintaa työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa työsuojelun alalla; sekä

8) suorittaa lisäksi ne muut tehtävät, jotka sen hoidettavaksi erikseen säädetään tai määrätään.

7 §

Kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena on:

1) maaherralla ja kansliapäälliköllä ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja -kokemus sekä tehtävien edellyttämä perehtyneisyys hallintoon;

2) lääninsosiaalineuvoksella ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja -kokemus sekä tehtävien edellyttämä perehtyneisyys sosiaali- ja terveystoimeen;

3) lääninsivistysneuvoksella ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja -kokemus sekä tehtävien edellyttämä perehtyneisyys sivistysosaston toimialaan;

4) läänintyösuojeluneuvoksella ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja -kokemus sekä tehtävien edellyttämä perehtyneisyys työsuojelukysymyksiin;

5) lääninpoliisineuvoksella oikeustieteen kandidaatin tutkinto, johtamistaito ja -kokemus, tehtävien edellyttämä perehtyneisyys poliisi- ja syyttäjätöimeen ja hallintoon;

6) poliisitarkastajalla oikeustieteen kandidaatin tutkinto sekä perehtyneisyys poliisi- ja syyttäjätöimeen;

7) lääninylikomisariolla ja lääninkomisariolla poliisipäällystön virkatutkinto tai soveltuva korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen; sekä

8) lääninlääkärillä lääketieteen lisensiaatin tutkinto ja tehtävien edellyttämä perehtyneisyys tehtäväalueeseen.

Oikeuslääkärin, läänineläinlääkärin ja oi-

keushallintopäällikön kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen.

8 §

Virkojen täyttäminen

Maaherran nimittämisestä on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty. Virka täytetään haettavaksi julistamatta.

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu ministeriö nimittää lääninsosiaalineuvoksen, lääninsivistysneuvoksen, läänintyösuojeluneuvoksen, lääninpoliisineuvoksen ja oikeushallintopäällikön.

Läänintyösuojeluneuvos nimittää työsuojeluosaston virkamiehet. Muut virkamiehet nimittää ja työsopimussuhteisen henkilökunnan ottaa lääninhallitus, jollei erikseen ole toisin säädetty.

9 §

Henkilöstön tehtävät

Kansliapäällikkö, lääninsosiaalineuvos, lääninsivistysneuvos, läänintyösuojeluneuvos ja lääninpoliisineuvos johtavat maaherran alaisina toimialaansa ja vastaavat sille asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Edellä 1 momentissa mainittujen virkamiesten ohella myös muut esimiesasemassa olevat virkamiehet vastaavat siitä, että heidän johdettavakseen kuuluvalla toiminnalla asetetut tavoitteet saavutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.

Lääninpoliisineuvoksen, oikeushallintopäällikön, lääninlääkärin, oikeuslääkärin ja läänineläinlääkärin tehtävistä säädetään erikseen.

10 §

Erityiset tehtävät

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu ministeriö voi määrätä lääninhallituksen virkamiehen hoitamaan jotakin tehtävää myös toisessa läänissä tai koko maassa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa.

11 §

Asioiden ratkaiseminen

Jollei toisin ole säädetty, asiat ratkaisee

maaherra tai muu virkamies, jolle on työjärjestyksessä annettu ratkaisuvallta.

Läänintyösuojeluneuvos tai muu työsuojeluosaston virkamies, jolle läänintyösuojeluneuvos on kirjallisesti antanut ratkaisuvallan, päättää kuitenkin työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/73) tarkoitetuista tarkastuksista, asiantuntijoiden käyttämisestä ja pakkokeinoista samoin kuin muista työsuojelun valvontaa koskevista merkittävistä toimenpiteistä. Läänintyösuojeluneuvos päättää niin ikään työsuojeluosaston virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muista virkajärjestelyistä.

12 §

Valtion edun valvonta

Kun lääninhallituksen on valvottava valtion etua ja oikeutta tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa taikka jossakin toimituksessa, lääninhallitus määrää asiamiehen käyttämään valtion puhevaltaa.

Kun valtion edun ja oikeuden valvominen kuuluu muulle viranomaiselle, lääninhallitus määrää asiamiehen asianomaisen viranomaisen pyynnöstä.

Lääninhallituksen tai sen alaisen hallinnon virkamiehellä ei ole oikeutta kieltäytyä asiamiehen tehtävistä. Asiamieheksi määrätylle voidaan asian laadun mukaan suorittaa kohtuullinen korvaus.

13 §

Virkasyyte

Maaherraa, lääninpoliisineuvosta ja poliisitarkastajaa syytetään virkarikoksesta hovioikeudessa.

14 §

Ruotsinkielinen opetustoimi

Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen läänit jaetaan kahteen opetustoimen toimialueeseen siten, että toiseen kuuluvat ne oppilaitokset, joiden opetuskieli on suomi, ja toiseen ne, joiden opetuskieli on ruotsi.

Asianomainen ministeriö voi määrätä lääninhallituksen virkamiehen hoitamaan ruotsinkielistä opetustointia koskevia tehtäviä myös toisessa läänissä.

Ruotsinkielistä opetustointia koskevia asioita käsittelevän virkamiehen tulee säädetyin suomen kielen taidon lisäksi hallita täydellisesti ruotsin kieltä.

15 §

Ahvenanmaan lääninhallitus

Tämän asetuksen säännökset koskevat soveltuvien osin Ahvenanmaan lääninhallitusta.

Ahvenanmaan lääninhallinnosta ja maaherran tehtävistä on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

16 §

Työjärjestys

Työjärjestyksen vahvistaa maaherra.

Työjärjestyksessä määrätään 4 ja 12 §:ssä säädetyin lisäksi lääninhallituksen jakamisesta osastoihin, yksiköihin ja vastuualueisiin, lääninhallituksen yhteydessä toimivista neuvottelukunnista ja muista sivuelimistä sekä asioiden ratkaisemisesta ja valmistelusta.

Alueellisista työsuojelulautakunnista säädetään erikseen.

17 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997. Tämän asetuksen työsuojeluosastoa ja läänintyösuojeluneuvosta koskevat säännökset tulevat kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 1998.

Tällä asetuksella kumotaan 8 päivänä heinäkuuta 1992 annettu lääninhallitusasetus (638/92) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja työsuojeluhallinnosta 12 päivänä helmikuuta 1993 annettu asetus (176/93).

Toimenpiteisiin tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi voidaan ryhtyä jo ennen sen voimaantuloa.

18 §

Siirtymäsäännös

Virkamiehellä, jolla on aikaisempien säännösten mukainen kelpoisuus virkaansa, säilyttää kelpoisuutensa tähän tai sitä vas-

taavaan lääninhallituksen virkaan myös tämän asetuksen voimaan tullessa.

Tämän asetuksen tullessa voimaan virkaan nimitetyllä lääninhallituksen kansliapäälliköllä on lääninneuvoksen arvonimi. Pelastustoimiston toimistopäällikön viran vastaavalla

haltijalla on pelastustarkastajan arvonimi.

Sen estämättä mitä valtion virkamiesasetuksen 4 §:ssä on säädetty, voidaan lääninhallituslain (/97) 14 §:n nojalla asianomaiseen lääninhallitukseen siirtyvän virkamiehen viran nimi muuttaa.

Asetus

työvoima- ja elinkeinokeskuksista

Ministerin esittelystä säädetään työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (/) nojalla:

1 §

Organisaatio

Työvoima- ja elinkeinokeskuksessa (*keskus*) on yritysosasto, maaseutuosasto ja työvoimaosasto.

Keskuksessa voi olla myös muita osastoja ja yksiköitä sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään.

Keskuksen työvoimaosaston alaisina paikallishallinnon toimieliminä ovat työvoima-toimistot.

2 §

Yritysosasto

Yritysosasto huolehtii keskuksen toiminta-alueella erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toiminnan edistämisestä ja yritysten toimintaympäristöä parantavista rahoitus-, neuvonta- ja kehittämistoimenpiteistä sekä muista osastolle erikseen säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.

3 §

Maaseutuosasto

Maaseutuosasto huolehtii keskuksen toiminta-alueella maatilatalouden ja kalatalouden sekä niihin liittyvien maaseutuelinkeinon edistämistä tarkoittavista valtion toimenpiteistä sekä muista osastolle erikseen säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.

4 §

Työvoimaosasto

Työvoimaosasto huolehtii keskuksen toiminta-alueella työmarkkinoiden alueellisesta toimivuudesta ja muusta työvoima- ja työelämäasioiden alueellisesta hoitamisesta sekä muista osastolle erikseen säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.

5 §

Kelpoisuusvaatimukset

Kelpoisuusvaatimuksena on:

- 1) johtajalla ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja perehtyneisyys virkaan kuluviin tehtäviin;
- 2) osastopäälliköllä ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja perehtyneisyys asianomaisen osaston toimialaan; sekä
- 3) kalatalousjohtajalla ylempi korkeakoulututkinto biologisissa aineissa ja perehtyneisyys kalatalousalan tehtäviin.

6 §

Virkojen täyttäminen

Johtajan nimittää valtioneuvosto. Johtaja voi tarvittaessa asianomaisen ministeriön määräyksestä johtaa myös erikseen määrättävää osastoa ja hoitaa sen osastopäällikön tehtäviä.

Osastopäällikön ja kalatalousjohtajan ni-

mittää asianomainen ministeriö johtajan esityksestä.

Yritysosaston, maaseutuosaston ja työvoimaosaston osastopäällikkö nimittää ja ottaa osastonsa henkilöstön. Työvoimaosaston osastopäällikkö nimittää niin ikään työvoimatoimistojen päälliköt.

Muun virkamiehen nimittää ja työsopimussuhteisen henkilöstön ottaa keskus.

7 §

Johtajan tehtävät

Johtaja johtaa keskuksen toimintaa ja vastaa keskukselle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta.

8 §

Henkilöstön tehtävät

Osastopäällikkö johtaa osastonsa toimintaa ja vastaa osastolle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamisesta. Hänen tulee seurata osaston toimialan yleistä kehitystä alueella sekä ryhtyä toimenpiteisiin tarpeellisten uudistusten ja parannusten toteuttamiseksi.

Osastopäälliköiden ohella myös muut esimiesasemassa olevat virkamiehet vastaavat siitä, että heidän johdettavakseen kuuluvalla toiminnalla asetetut tavoitteet saavutetaan tehokkaasti ja taloudellisesti.

9 §

Johtoryhmä

Keskuksessa on johtoryhmä, johon kuuluvat johtaja ja osastopäälliköt sekä sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään henkilöstön edustajia.

Johtoryhmän tehtävänä on:

1) yhteensovittaa valtakunnallista työvoima- ja elinkeinopolitiikkaa sekä maa- ja kalatalouspolitiikkaa alueellisiin kehittämistavoitteisiin;

2) yhteensovittaa keskuksen vastuulle kuuluvia yhteisiä kehittämishankkeita ja käsitellä muita keskeisiä kehittämishankkeita ja projekteja;

3) käsitellä alueellisia eri toimialoja yhdistäviä työllisyysohjelmia;

4) käsitellä keskuksen toimintasuunnitelmaa ja talousarvioehdotusta sekä muita keskeisiä toimintalinjoja;

5) käsitellä merkittäviä ja muutoin periaatteellisia rahoituspäätöksiä;

6) seurata ammatillisen koulutuksen tarvetta ja suuntaamista ja tehdä tarvittavia aloitteita; sekä

7) käsitellä työjärjestystä.

10 §

Ministeriöiden välinen yhteistyö

Asianomaisten ministeriöiden tulee yhteisesti valmistella keskuksen tulostavoitteen ja toiminnan kehittämistä koskevia asioita. Asianomaisten ministeriöiden tulee niin ikään yhteisesti käsitellä keskuksen tulossuunnitelmaa, toimintamenomäärärahoja ja varainhoitovuoden toimintamenomäärärahojen jakoa.

11 §

Puhevallan käyttäminen

Keskus kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja virastoissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa, jollei asianomaisen ministeriön edustaja niissä esiinny.

Johtajalla, osastopäälliköllä tai työjärjestyksessä mainitulla virkamiehellä on oikeus ilman eri valtuutusta tai valtuuttamansa asiamiehen kautta tuomioistuimissa, virastoissa ja toimituksissa valvoa valtion etua ja oikeutta asianomaiselle osastolle kuuluvissa 1 momentissa määritellyissä asioissa.

12 §

Asioiden ratkaiseminen

Asiat ratkaisee johtaja tai, sen mukaan kuin tässä asetuksessa tai muualla on säädetty, keskuksen asianomainen osastopäällikkö tai muu virkamies, jolle on työjärjestyksessä annettu ratkaisuvallta. Johtaja ratkaisee keskusta koskevat asiat asianomaisen osastopäällikön esittelystä tai, jos asia koskee useampaa keskuksen toimialaa, johtajan varamiehenä toimivan osastopäällikön esittelystä.

Yritysosastolle, maaseutuosastolle ja työvoimaosastolle kuuluvat asiat ratkaisee esittelystä asianomainen osastopäällikkö tai muu virkamies, jolle osastopäällikkö on kirjallisesti antanut ratkaisuvallan. Kalataloutta koskevat asiat ratkaisee kuitenkin kalatalous-

johtaja tai hänen sijaisensa.

Yritysosaston, maaseutuosaston ja työvoimaosaston osastopäällikkö päättää asianomaisen osaston virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta.

Työvoimaosaston osastopäällikkö päättää esittelystä työvoimatoimiston perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä niiden toimialueista ja toimipaikoista.

13 §

Työjärjestys ja neuvottelukunnat

Keskuksen työjärjestyksessä määrätään 11 §:ssä säädetystä valtion edun valvonnasta, henkilöstön edustajista johtoryhmään ja 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen osastojen jakamisesta yksiköihin tai vastuualueisiin. Työjärjestyksessä määrätään lisäksi virkamiesten sijaisista, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä keskuksen ja osastojen yhteydessä toimivista neuvottelukunnista ja ryhmistä. Työjärjestyksen vahvistaa johtaja.

Keskuksen yhteydessä toimii työvoima-asioiden edistämistä varten neuvottelukunta, jonka puheenjohtajana on työvoimaosaston osastopäällikkö. Työvoimaosasto nimeää neuvottelukuntaan enintään 14 muuta jäsentä ja varajäsentä asianomaisia kuultuaan siten, että he edustavat tasapuolisesti keskeisiä

työmarkkinajärjestöjä, aluekehityksestä vastaavia viranomaisia ja muita keskeisiä keskuksen yhteistyötahoja. Neuvottelukunta asetetaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Johtajan sijaisena toimii yritysosaston, maaseutuosaston tai työvoimaosaston osastopäällikkö sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään.

14 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1997.

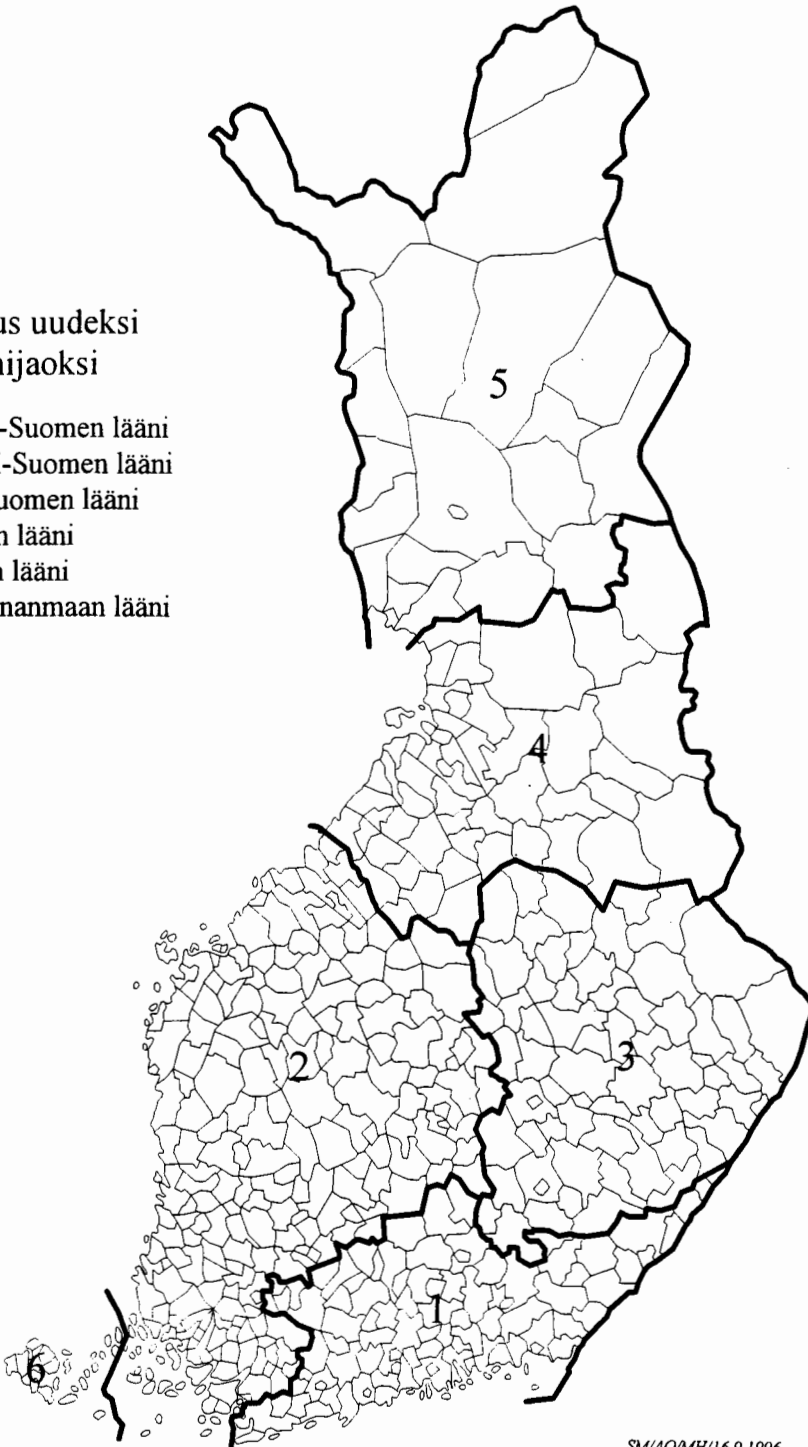
Tällä asetuksella kumotaan kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistoista 7 päivänä huhtikuuta 1989 annettu asetus (330/89) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja maaseutuelinkeinopiireistä 11 päivänä joulukuuta 1992 annettu asetus (1279/92).

Työvoima- ja elinkeinokeskuksista annetun lain (/) 10 §:n nojalla keskukselle siirtyvät maaseutuelinkeinopiirien, kauppa- ja teollisuusministeriön alaisten yksiköiden ja työvoimapiirien toimistojen asiat näitä yksiköitä vastaavan osaston käsiteltäväksi.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Ehdotus uudeksi
länijaoksi

1. Etelä-Suomen lääni
2. Länsi-Suomen lääni
3. Itä-Suomen lääni
4. Oulun lääni
5. Lapin lääni
6. Ahvenanmaan lääni

SM/AO/MH/16.9.1996

Ehdotus Työvoima- ja
elinkeinokeskusten
aluejaoksi

1. Uusimaa-Häme
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Pirkanmaa
5. Kymi
6. Etelä-Savo
7. Pohjois-Savo
8. Pohjois-Karjala
9. Keski-Suomi
10. Pohjanmaa
11. Pohjois-Pohjanmaa
12. Kainuu
13. Lappi

